BU KİTABI ÇALIN

MURAT GÜLSOY

8. BASKI
2001 SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI

can
öykü

MURAT GÜLSOY

BU KİTABI ÇALIN

© 2000, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2000
8. basım: Haziran 2014, İstanbul
Bu kitabın 8. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3
Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul
Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2214-1

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

MURAT GÜLSOY

BU KİTABI ÇALIN

ÖYKÜ

2001 SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI

can

Murat Gülsoy'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Oysa Herkes Kendisiyle Meşgul, 1999
Âlemlerin Sürekliliği ve Diğer Hikâyeler, 2002
Binbir Gece Mektupları, 2003
Bu Filmin Kötü Adamı Benim, 2003
Büyü Bozumu, 2004
Sevgilinin Geciken Ölümü, 2005
İstanbul'da Bir Merhamet Haftası, 2007
602. Gece, 2009
Karanlığın Aynasında, 2010
Tanrı Beni Görüyor mu? 2011
Baba, Oğul ve Kutsal Roman, 2012
Nisyan, 2013
Gölgeler ve Hayaller Şehrinde, 2014

MURAT GÜLSOY, 1992-2002 yılları arasında arkadaşlarıyla *Hayalet Gemi* dergisini çıkardı. *Bu Kitabı Çalın* adlı kitabıyla 2001 yılı Sait Faik Hikâye Armağanı'nı ve *Bu Filmin Kötü Adamı Benim* adlı romanıyla 2004 yılı Yunus Nadi Roman Ödülü'nü kazandı. *Bu Kitabı Çalın*, Almanya'da *Stehlen Sie dieses Buch* adıyla yayımlandı. *İstanbul'da Bir Merhamet Haftası* birçok dile çevrildi. Boğaziçi Üniversitesi'nde öğretim üyesi, mühendislik ve yaratıcı yazarlık dersleri veriyor; sadece yazmayı değil yazmak üzerine düşünmeyi de seviyor.

www.muratgulsoy.com
muratgulsoy.wordpress.com

Nazlı'ya

"Yazarlık nedir? Bir hüsranın avuntusu. Bütün hüsranların avuntusu. Yazarlık bir narsis kompleksi: 'Bak ben yazdım. Ne marifetlerim var benim. Okuyun beni. Beğenin zekâmı, buluşlarımı,' demek."

Onikiye Bir Var, HALDUN TANER

"Bir edebiyatçı otuz yıl yazar, sonunda bunca yıl niçin yazdığını kendisi de bilmez. Ben edebiyatçı değilim, olmak da istemiyorum. Ruhumun derinliklerini, duygularımın güzel anlatımını edebiyat pazarına sürmeyi uygunsuz, çirkin bir heves sayıyorum. Ama üzülerek şunu da sezinliyorum ki, duyguları hiç anlatmadan, düşünceleri (belki en bayağılarını bile) söylemeden de olmayacak: Kişi yalnızca kendi için bile yazmış olsa, edebiyatın onun üzerinde ne kötü etkisi olduğunu görün işte."

Delikanlı, DOSTOYEVSKİ

İçindekiler

Bu Kitabı Çalın! 15
Kayıp Eşyalar Bürosu 29
Hindistan Yolculuğu 39
Hızlı Düşünme Sanatı 57
54 Numara'nın Esrarı 71
Kötü Yola Düşen Ev 87
Yazarın Belleği 103
Hasta Bir Konak 125
Birkaç Dolar İçin 139
Kukla 153
Sakla Beni 169
Yasadışı Öyküler 185

BU KİTABI ÇALIN!

Her zaman aynı şey oluyor. Bir öykü yazmaya başladığımda, hep Cem'in yüzü beliriveriyor karşımda. Üzerinde soluk tişörtü, şort mayosu ve kirpi gibi saçlarıyla Cem'in en kopuk, en fırlama, en bıçkın hali. Saçları kendisinden bağımsız birer canlıymışçasına oynayarak "Neden?" diye soruyor.

O yıllarda başıboş tatiller yapmaya alışkındım. İki ay, bazen üç ay deniz kıyısında bambaşka bir hayat sürerdik. Yediden yetmişe tüm yazlıkçılar öğlen sıcağından kaçarak kireç boyalı serin pansiyon odalarında pikelerine sarınıp gündüz düşlerine dalarken, önceleri, okuduğum kitaplarımla; sonraları, yazı defterlerimle iğde ağacının altındaki yerimi alır, üzeri muşamba kaplı açılır kapanır tahta masayı bir güzel silip çalışırdım. Tabii, Cem'in gözünden kaçmazdı benim bu hallerim.

Bir seferinde geldi, oturup uzun uzun ne yaptığıma baktı. Ben tabii her utangaç delikanlı gibi utandığımı belli etmek istemediğim için yazdıklarımı saklama gereği duymadan sıkıntıyla söyleyeceklerini beklemeye başladım. İyi bir öğrenci olduğumu bildiği için kendisi vasat bir öğrenciydi ders çalışmadığımı, bir şeyler yazmaya uğraştığımı, kısacası "yazar" olmaya çalıştığımı anlamıştı. Çok sonraları, kitaplar yazıp yayımlattıktan sonra sorul-

masını beklediğim soruyu pat diye soruvermişti: "Neden yazıyorsun?" Aslında güzel soru tabii. Ama kendimi haksızlığa uğramış gibi hissetmiştim. Zamanından çok önce sorulmuş bu soruyu, üstelik ciddiye de almıştım. Gerçi yanımızda başkaları olsaydı örneğin o dönem yazdıklarımın tek okuyucusu Serap olsaydı mutlaka boğuntuya getirecek bir espri ile savuştururdum. Şimdi düşünüyorum da, Cem yalnız olduğum bir anı kollamıştı, çünkü başkalarının yanında nasıl davranacağımı kestirebiliyordu.

Zeki bir çocuktu. Elinden her şey gelirdi. Yıllarca bisikletlerimizin arızalarını gidermiş, kendine bir kayık edinip hepimizi balık tutmaya alıştırmış, bağbozmayı, hangi yemişlerin ne zaman ve nasıl toplanacağını hem öğrenmiş hem de hepimize öğretmişti. On sekiz yaşına gelene dek onu görmezden gelen kızların hemen hepsi, o yıl sırayla Cem'e âşık olmaya başlamışlardı (çocukluktan gençliğe geçerken tüm toplumsal kodlar altüst olur, bilirsiniz). Kızlar saçlarını günbatımına doğru tararken biz erkeklerin de bir şeyler yapması gerekiyordu. Bir bakarsınız, hiç adam yerine koymadığınız bir çocuk bir sonraki yıl geniş omuzlarla, yakıcı bakışlarla çıkıp gelmiş ve kızları kendine hayran etmiş. O çelimsiz halimle fazla şansım olmadığını düşünmüş olmalıyım ki kitapların, yazarların dünyasına ilgi duymaya başlamıştım. Fazla işe yaramıyordu belki, ama hiç olmazsa ruhum serpilip boy atacak bir alan bulmuş oluyordu. Bir de Serap vardı tabii. Birçok öykümde anlattığım, aslında Serap olmayan Serap. Onun ilgisini çekmekten öyle mutluydum ki... Onunla konuşmak, filmlerden, kitaplardan söz etmek müthiş bir zevk veriyordu. Her şeyi, tüm önemli şeyleri biliyordu sanki. Ama bu öğrenilmiş bilgiden öte bir şeydi. Doğruyu hissediyordu. Yaşamın içinde gizlenmiş en estetik olan şeyleri doğal olarak görüp çıkarabiliyordu. O bir filmi beğenmemişse, o filmin beğenilmesine olanak

yoktu. O bir kızı tutmamışsa, ağzıyla kuş tutsa o kız bir hiçti gözümde. Daha sonraki yıllarda da Serap'ın bu bakışı, Serap'ın gözü benim zihnime yerleşip kaldı. Ne yaparsam yapayım, nereye gidersem gideyim, kiminle olursam olayım durumu bir de Serap'ın gözüyle incelerim. Ve Serap'ı her düşündüğümde ilkgençlik aşklarının o tuzlu ve sıcak tadı aklımı kamaştırmaya yeter. O mu ne oldu? Bir biçimde yollarımız ayrıldı...

Her neyse, işte o öğleden sonra yanıma gelip bu soruyu sorduğunda, susup daha neler söyleyeceğini beklemeye başlamıştım. Oysa o bir yanıt bekliyordu. "Ben, öykü yazıyorum," demiştim karşılık olarak. O, 'Ne yazıyorsun?' diye sormuş gibi. Bazen yaparım. Yanıtlamak istemediğim bir soru ile karşılaştığımda soruyu çarpıtıp anlamazlıktan gelip verebileceğim yanıtı veririm. Tabii karşımdaki de bunu yutmaz, ama konuşmanın sürebilmesi için sabırla sorusunu yumuşatıp bir daha sorar. Cem böyle tiplerden değildi. İki nokta arasındaki en kısa ve net yolu severdi. Kendisi de doğrudan bir çocuktu çünkü. Berrak bir deniz gibi içini görebilirdiniz. Örneğin âşık olduğunda sinema seyreder gibi seyretmiştik ruhunun derinliklerindeki yosunların, mercanların, gümüşbalıklarının nasıl heyecanla parladıklarını ve tabii daha sonraları nasıl her şeyin ağır bir zift tabakasıyla kaplandığını. Ama hayır, Cem'in hikâyesini anlatmayacağım.

Hep aynı noktaya dönüyorum, ama Cem'in söyledikleri önemliydi: "Anladım da, ben neden yazdığını soruyorum zaten?" Artık kaçış yolu yoktu. Ben de, insanlara bir şeyler aktarmak istediğimi, bir şeyler ifade etmeye çalıştığımı yalın bir dille anlatmaya başladım. Yalın bir dille konuşmak, hele böylesine önemli konularda, oldukça zordu benim için. Düşünün ki yayımlanan hemen hemen tüm kültür/sanat/edebiyat dergilerini izliyordum; yazarların söyleşilerini defalarca okuyor, bazılarını

içimden eleştiriyor, bazılarını farkında olmaksızın taklit ediyordum. *Bu tür konular* gündeme geldiğinde hep o büyük yazarların cümleleriyle düşünüyordum. Ayrıca, bu soru beni zamanından önce de olsa ciddi bir konuma getirdiği için üzeri örtülü bir sevinç vardı sesimin titreşiminde. Ama Cem, yazarların karşısında saygıyla kırılıp dökülen o muhabirler gibi değildi. "Bizden söz ediyor musun hikâyelerinde, buradan, arkadaşlardan?" Bu soruyu duyunca iyiden iyiye gevşemiş, rahatlamıştım. Ve oltanın iğnesini boğazıma geçirecek olan yeme hızla hamle etmiştim: "Yok canım. Hayalimden yazıyorum. Yaşadıklarımı yazacak olsam günlük tutardım..." Kim bilir kimden aşırdığım bu cümleleri pek de gururla söylemiştim. Sanki o güne kadar son derece hareketli bir yaşantım olmuş, bir sürü ilginç insan tanımışım da, onları yazmayı elimin tersiyle itip kurgular yapıyormuşum gibi. Evet, o zaman da bu takıntı vardı bende. Yazdıklarımın yaşadıklarımdan hep farklı olmasını istemişimdir, bunun nedenlerini de daha sonra çözdüm; ama o anda oldukça toydum. Cem yanıtımı duyunca zaten başından beri bunu beklediğini belli edercesine sinirle üzerime atıldı: "Yani uyduruyorsun! Yalan söylüyorsun. Yalan, olmamış, olmayacak şeyler yazıyorsun. Bunu yapma! Dünyada yeterince yalan var zaten! Yalanları çoğaltmak için uğraşma." Söyledikleri o zaman komik gelmişti. İster istemez gülümsemiştim. Biraz üstten bir gülümsemeydi herhalde. Edebiyatı, sanatı, her şeyi bir kalemde silip atan bu cümlelerin sahibini küçümsüyordum ister istemez. Benim için devasa genişlikteki bir mucizeler sarayı olan edebiyat, bu zavallı cahil için "yalan"dan başka bir şey değildi. Neler kaçırdığını ona anlatamazdım belli ki. Çünkü o yetkinlikte değildim. Belki de birtakım eksiklerimi kapatmak için kitapların içine gömüldüğümü düşünüp eziliyordum. Belki Cem gibi olsaydım, her balık tu-

tuşumuzda misinayı dolayan hep ben olmasaydım, ben de uzak durabilirdim kitaplardan, öykülerden... Cem'in yaşam tarzını bir biçimde kıskanıyordum belli ki. Onun gibi becerikli ve zeki değildim. Ama akıllıydım. Cem'in aklının ermediği *çok ciddi* şeylerle uğraşıyordum. Üste çıkmanın getirdiği bir gülümsemeydi bu, çirkin bir savunma biçimi. O sırada Serap koltuğunun altında bir kitapla iğdenin altına gelmişti de bu sohbet daha fazla uzamamıştı. O yaz gündelik olarak giydiği mavi tonlarda batik bir plaj elbisesi ve deri sandaletleriyle, güneşten bal rengine dönmüş kumral kıvırcık saçlarıyla, yeni moda olmaya başlamış bağa çerçeveli güneş gözlüğüyle...

Serap. Anılarımda da hep bu görüntüyle canlandırdım Serap'ı. Başka kızlarla gençliğimin maceralarını yaşarken de hep o görüntüyle izledi beni Serap. Yok hayır, sandığınız gibi değildi. Sevgili değildik. Hiç olmadık. Birbirimize âşık da değildik. En azından o değildi. Ben ise hiç böyle adlandırmadım. Zaman içinde benim üst benliğim gibi, onayını beklediğim bir hayalet oldu hep. Cem ise bir tür kâbusum. Aslında kızgınlığım Cem'e değildi. Cem'in düşüncesine, o düşüncenin kendisine, öyle bir şeyin düşünülebilir olmasınaydı. Gerçekle kurmacanın sınırlarında yapılan savaşta benim safım en başından beri netmiş. O tarihlerde bunu dillendiremiyordum belki, ama şimdi geriye bakınca o ordunun sessiz bir neferi gibi çalıştığımı görüyorum. Cem de tam tersi bir yönde yol aldı. Daha sonra gazeteci oldu. Önce fotoğrafa, sonra videoya merak salmıştı. Sanırım gerçeği ele geçirmek, elle tutulur bir şey haline getirmek, onda bir saplantı haline gelmişti. Belki de haksızlık ediyorum. Çocukluk yıllarının kıskançlıkları çok uzun sürüyor galiba.

Yıllar içersinde birçok öykü yazdım. Birçok şey anlattım. Bunların çoğu olmamış olaylardı. Ama inanın, Cem'in içime düşürdüğü kurttan hiç kurtulamadım.

Hatta bu yüzden başım belaya bile girdi. İşte bu öyküde size o olayı anlatacağım.

Yazdığım öykülerin konuları, içine döküldükleri kurgusal yapılar hep çok çeşitli kaynaklardan beslenir. Bazen birisinin anlattığı bir olay zihnimde uzun zamandır uyuyan bir konuyu dürter, bazen de ben zihnimi açacak konuların ardında koşarım. Zaman zaman garip bir önseziyle bir konunun peşinden gider, araştırmalar yapar, bir tür *kütüphane yazarlığı*'na özenir, sonra da hiçbir yere varmadığımı şaşkınlıkla fark ederim. Daha doğrusu bir yere varırım da vardığım yer, başlangıçta hedeflediğim yer hiç değildir. Benzer bir amaçla geçen yıl sosyal psikoloji konularına girmiştim. Özel olarak da otorite ile kitle arasındaki ilişkiye odaklanmıştım. Propaganda yöntemleri çok ilgimi çekiyordu. Yazılı bir metnin, insanların davranışlarını nasıl olup da değiştirebildiğini, nereye kadar etkili olabileceğini çok merak ediyordum. İş, basit tabelalarla, oklarla, trafik işaretleriyle başlıyor, siyasi liderlerin uzman danışmanlarınca hazırlanan konuşma metinlerine kadar uzanıyordu. Gerçekten zevkli bir konu. Aynı zamanda edebî metinlerin bu düzlemde nasıl bir işleve sahip olacakları da aklıma takılıp duruyordu. Cem'in söyledikleri de aradan onca zaman geçmesine rağmen aklımın bir köşesindeydi zaten. Gerçek, yalan ve edebiyat...

İkinci kitabımı yayına hazırlarken yıllardır kafamı kurcalayan bu sorunlar gündemimdeydi. Abbie Hoffman'ın *Steal This Book* adlı kitabından ilhamla "Bu Kitabı Çalın" başlıklı bir öykü yazdım. Önsöz havasında bir üslupla kaleme almış olduğum bu öyküyü kitabın en başına koymam yetmedi, bir de kitabın adı olarak yayıncıma önerdim. İçimde müthiş bir merak vardı. Acaba kitabı gerçekten birisi çalacak mıydı? Yazdığım bir metinle, fiziksel dünyada bir şeylerin yerini değiştirebilecek

miydim? Ya da en azından "normal" okuyucu, bu başlığa baktıktan sonra gidip kitabı çalmak yerine satın alarak daha tek bir satırını okumaksızın metinle bir biçimde ilişkiye girdiğinin farkına varacak mıydı? Serap kitabı gördüğünde ne düşünecekti? Abbie Hoffman'dan aşırdığımı mı düşünecekti, yoksa o kitabın ruhuna uygun (... çalın!) bir davranışla atıfta bulunduğumu mu? Öyküleri okuyunca hangisi hakkında ne düşünecekti? (Yanlış anlaşılmak istemem: Öyküleri onun gözüne göre yazmıyorum, sadece bittikten sonra bir de onun gözüyle okuyorum. Nasıl ki bazen yayıncının gözüyle okuyorsam, bazen de Serap'ın okuduktan sonra neler düşünebileceğini hayal ediyorum.) Ve daha bir dolu soru...

Çocukça bir şey olduğunu kabul ediyorum. Elbette kitap çalan insanlar var. Üstelik yaşamı boyunca hırsızlık yapmayı aklından bile geçirmeyecek kimi insanlar tanıyorum, kitap söz konusu olunca azılı birer soyguncu kesiliyorlar. Ayrıca bu başlık kitap korsanlığının hep gündemde olduğu bir yerde başka bir ironi de barındırmıyor değil. Her neyse, kitap yayımlandı. Hiçbir şey olmadı. Yani bu öykünün yazılmasına neden olan olay oluncaya kadar, bu öykünün yazılmasına neden olabilecek hiçbir şey olmadı. Komik değil mi? Bazen kılçıklı, okurken insanın boğazından geçmeyen cümleleri çok seviyorum. Kolay lokma olma endişesinin üstesinden gelmek için insanın daha fazla zamana gereksinimi var galiba.

Bir gün evde başka bir "gizli" proje üzerinde çalışıyordum (insanın kendini ciddiye alması çok güzel bir davranış, başkaları bazen sadece bu tavra saygı duydukları için bu tavrı gösterme cesaretine sahip kişiye de saygı gösterirler), telefon çaldı. Arayan yayıncım. Hemen yayınevine gelmemi, başımızın belada olduğunu söyledi. Evden apar topar çıkmaya alışkın biri olmadığımdan evin anahtarını unutup bir taksiye atladığım gibi yayınevine

gittim. Yayıncımın yüzüne baktığımda başımın cidden belada olduğunu fark ettim. En azından bir daha kitaplarımı yayımlamayacağını açıkça hissettiriyordu. Her zaman oturmaya alışık olduğum masasının önündeki koltuklarda iki polis oturuyordu. Bir tanesi kitabımı, verdiğim özgün dosyası ile karşılaştırarak okuyordu.

Öykü hakkında sorular sordular. Basmakalıp yanıtlar vermeye çalıştım, ama adamların ciddiyeti karşısında tedirgin olup gerçekten düşündüklerimi söyledim. Aslında olay onlar için basitti. Polisler filmin başını söylemeyi sevmezler. Önce sorularını sordular, sonra olayı anlattılar. *Büyük bir alışveriş merkezindeki kitapçının vitrini kırılmak suretiyle içeriye girilmiş ve vitrinde yeni çıkan kitaplar rafında duran kitaplarım çalınmıştı.* Ben olayı duyunca sevinçle heyecanlandım. İşte, öyküyü yazmaya beni iten merak sonunda tatmin olmuştu. İşte, metinle sözleşme yapmayı reddeden bir okur! Anlatılan, söylenen her şeyin yüzde yüz gerçek olduğuna inanan biri. Ya da her şeyin yüzde yüz olması gerektiğini iddia eden biri. Belki eski kuşak bir protestocu. Bu akla daha yakın tabii. Ya da Hoffman hayranlarından biri. Nasıl biri olduğunu çok merak ediyordum. Gözümün önünde fitilli kadife pantolon giymiş, saçı sakalı ağarmış modernist bir entelektüel canlanıyordu nedense. Zevkten titreyen sesimle "Kim yapmış?" diye sorduğumda polisler kuşkuyla süzdüler beni. "Biz de onu bulmaya çalışıyoruz." O sırada sinirden kızarmış yayıncımla göz göze geldik. Durum sandığımdan da çetrefilmiş. Birincisi, alışveriş merkezinin güvenliği olaya engel olamadığı için sıkıntı yaşıyormuş. Çalınan şeylerin maddi değeri önemli değildi tabii, ama güvenliğin yetersizliği zincirleme bir tepkime yaratarak alışveriş merkezinin sahiplerini ensesi oldukça kalın adamlar rahatsız etmiş, olayın mutlaka çözülmesi istenmiş. Bu iki polis de özel olarak görevlendirilmiş. Bir

suçun soruşturulmasında izledikleri ("Bu suçun işlenmesi kimin ya da kimlerin işine yarar?" sorusuyla başlayan) yol hemen yayınevine ve bana ulaşmış. Doğru tabii, büyük bir alışveriş merkezinde bu ada sahip bir kitap için bir hırsızlık yapılıyor: *her açıdan haber değeri olan bir olay*. Medya olayın üzerine gidiyor ve kitap satışında patlama oluyor, reklamın iyisi, kötüsü, tuhafı olmuyor çünkü... Beni sorguladıktan sonra onlar gitti, ama yayıncım rahatlamadı. Çünkü soyulan dükkân da alışveriş merkezinin tutumundan yüz bularak yayınevinden (dolayısıyla benden!) tazminat talep ediyormuş. Bunları öğrendiğimde başımdan aşağı kaynar sular döküldü. Aramızdaki gerginliği daha fazla taşıyamayacağımı fark edince hızla terk ettim orayı. Şaka bir yana, yazarlık hayatım daha başında bitmişti. Serap bu sahneyi izliyor olsaydı gülerdi herhalde. Durduk yerde saçma bir biçimde sorunlar yaratmıştım.

Eve giremeyince bir arkadaşıma attım kendimi, hem dertleşmek hem de kafamı toplamak için (yoksa izimi kaybettirmek için değil, polis *kent dışına çıkmayın* demeyi unutmuştu!). Ethem ile bütün gece konuştuk. O benim kadar karamsar değildi. Durumu lehime yorumlamaktan yanaydı. Ama ikimizin de anlayamadığımız, güvenlik atlatılarak bu hırsızlığın nasıl gerçekleştirildiğiydi. Aydınlanmak için bir gün daha beklemek zorundaydık.

Ertesi gün telefonun çalışıyla uyandım. Rüyamda çilingirle pazarlık ediyordum. Kapıyı açmak için öyle bir ücret istiyordu ki evi içindekilerle birlikte satsam bile ödeyemiyordum. Bu anlamsız paradoksu çözemeden uyandım. Telefondaki yayıncımdı. Hemen adını verdiği dergiyi alıp yayınevine gitmemi söyledi. Uyku sersemi gazeteciden dergiyi alıp yolda karıştırmaya başladım. Bizim hırsızlık meselesi kapaktaydı. Dergi hırsızı bulmuş,

üstelik röportaj da yapmıştı. Hırsız tipsiz bir adamdı. Yani hayallerimin hırsızı olmadığı kesindi. Bir kitap okurundan çok, oto-teyp hırsızına benziyordu. *Dayanamadım, tahrik oldum, çaldım* gibilerinden bir şeyler söylüyordu. Haberciler bir taşla iki kuş vurmuştu. Hem alışveriş merkezlerinin güvenliğini sorguluyorlardı, hem de kitapla suç arasındaki ilişkiyi. Tabii kendi yöntemleriyle. Birkaç uzman kutusu da yapmışlardı: *kitap ve suça teşvik* üzerine. Olaydan habersiz uzmanlara nasıl sorulduğu belirsiz soruların gereksiz yanıtları ile birlikte fotoğrafım yan yana duruyordu. Gerçekten garip bir haberin kahramanı olmuştum. Kitap ve benim için küçük bir kutu açmayı da ihmal etmemişlerdi. İşte reklam kısmı da bu... Sonra bu haberi okuyanların neler düşüneceklerini kurmaya başladım. En çok da Serap'ın. Yayınevinin kapısına vardığımda hâlâ derginin kapağını görünce beni sıcak duygularla anımsayıp gazeteciden dergiyi alan Serap'ı düşlüyordum.

Yayıncım bir gün önceki kadar sinirli değildi, bu iyiye işaretti. Kitapçı tazminat istemekten vazgeçmişti. En azından sabah kahvesini keyifle içebilecektik. Haberi birkaç kez okuduktan sonra olay üzerine fikir yürütmeye başladık. En önemlisi, olayın bizi bağlayan polisiye kısmı bitmişti. İşte hırsız oradaydı. Gidip yakalasınlardı. O sırada telefon çaldı. Yayıncım telefonu bana uzatırken Cem'in aradığını fısıldıyordu. İşte o an çok tuhaf hissettim kendimi. Sanki bir zaman tünelinden geçtim ve Serap'ın yarıda kestiği konuşmamıza geri döndüm. Sanki o uzun suskunluğumuz sırasında Cem gerçeküstü bir yetenekle bana olabilecekleri göstermiş, o andan bugüne yaşadıklarımın hepsi Cem'in hakkımda yaratmış olduğu bir kurguymuşçasına ürperdim. Tekrar on sekiz yaşında olmak, belki de bu olaydan ders alıp her şeyi başka türlü yazmak ya da yaşamak olasılığı... Serap'la bir başka ya-

şamda karşılaşma olasılığı... Oysa telefondaki Cem başka şeyler söylüyordu. Benimle röportaj yapmak istiyordu. Hemen kabul ettim.

Cem'i, fotoğrafındaki halinden daha genç buldum. Sanırım o da beni daha yaşlı. Baştan sona ilginç bir karşılaşmaydı. Yıllarca görüşmemiş iki gençlik arkadaşı düşünün, birbirlerinin yaptıklarını hep uzaktan izliyorlar ve bir gün yaşamlarını sürdürdükleri yolların çatallanan bir yerinde tekrar karşılaşıyorlar. Aslında konuşacak çok şeyleri var, ancak eskilere dönmekten, çocukluk anılarını tazelemekten de kaçınıyorlar. Bir açıdan bakıldığında "büyük adamcılık" oynayan iki çocuk gibi hissediyorlar. Kendi adıma ben böyle hissediyordum. Büyük bir sınavdan önce her şeyi unutmaya benzeyen bir duyguyla ilkgençliğimden bu yana yaşadıklarımın hepsi uçup gitmişti sanki. Biraz derin soluk alsam altında oturduğumuz iğdenin kokusunu alacakmışım gibi... Pansiyonun önündeki tenekelerde çılgınca açmış sardunyaların çevresinde vızıldayan arıları duyacakmışım gibi... Yıllar önce başlanmış bir söyleşinin devamı gibi... Serap yine bir yerlerden çıkıp gelecekmiş gibi...

Ama Cem konuya göbekten girdi: "Başın belada galiba. İnsanları neşriyat yoluyla suça teşvik etmek biliyorsun büyük suç. DGM'de yargılanacaksın ve ceza alırsan aflardan yararlanamayacaksın." İnsanı güç duruma düşüren bu tür şakalardan hiç hazzetmem. Hani çocukken birtakım zevzek amcaların yaptığı türden şakalar gibi; şaka olduğunu, sizi kızdırmak için yapıldığını bilirsiniz, ama küçük olduğunuz için yine de sinirlerinize hâkim olamaz, o amcaların almak istedikleri tepkileri verirsiniz. Hiç aldırmadım, münasebetsiz birkaç espriyle yanıt verdim. Sonra hemen kaynaştık. Cem yaman bir haberci olmuş meğer. Üstelik iyi de bir okuyucu. Konuşmamızın her bölümünde beni şaşırttı. Önce söyleşiyi yaptık. İyi oldu.

Öyküleri okumuş, hem de çok iyi okumuştu. Ayrıca, beni şaşırtan hamlesini yine yaparak, Abbie Hoffman'ın kitabını da araştırmıştı. Sorularıyla beni oldukça terletti. Bu kısmı çok önemli değil, belki özeti yayımlanmış olan söyleşiyi okumuş olanlarınız vardır. Asıl ilginç olan, teybini kapattıktan sonra bana anlattıklarıydı.

Daha fazla tütünsüz yaşayamayacağımızı anladıktan sonra derginin bulunduğu binayı terk edip kente inmeye karar verdik. Arabaya bindiğimizde birdenbire eski Cem olmuştu. Arabası tam tahmin ettiğim gibiydi. Bir zamanlar sahip olduğu kayığı gibi, bisikleti gibi... Onun yaşayan bir parçası. Bagajında her türden aksiliği gidermesine yarayacak, adlarını bile bilmediğim aletler bulunan eski model bir cip. Bense, silecekleri bozulduğunda arabayı satmayı düşünen bir beceriksiz. "Evlendin mi?" Birdenbire sorulan sorulara hemen yanıt veremem. Yüzüne bakıp aslında neyi öğrenmek istediğini düşünürken, "Hayır," dedim. O sırada, parmağındaki yüzüğe gözüm takıldı. Alyansa benzemeyen, ama yine de bir tür evlilik bağını ima eden kalın gümüş bir yüzük. Başımla yüzüğünü işaret ederek, "Sen evlisin galiba?" diye sordum. Laf olsun diye. Gerçekten ilgilendiğim için değil. Yanıtının beni değiştireceğini bildiğimden değil. "Hayır. Yok, hayır evlenmedim. Henüz... Yüzüğü Bombay'dan almıştık. Serap'la..." İşte orada, o noktada, mideme bir kramp girdi. Sigarasızlık böyle durumları daha da katlanılmaz yapıyor. Hangi Serap diye sormama gerek yoktu. Zaten Cem her şeyi anlatıyordu. Serap'la tekrar nasıl karşılaştıklarını, Serap'ın neler yaptığını... Susarak dinlemek dışında yapabileceğim bir şey yoktu. Cem, Serap'ın benim için neler ifade ettiğini bilmiyordu. Serap bile bilmiyordu. Aslını sorarsanız, ben bile tam olarak duygularımın nedenini, niçinini, nasılını bilmiyordum. Çünkü o güne kadar bilmek için asla çaba göstermemiştim. Ancak

o zaman, sorgulamadığım zaman, o benim için öyle tuzlu, güneşli bir yaz günü olarak kalabilirdi. Zihnimin içinden bana bakan gözün aslında hiç var olmadığını, o gözlerin Cem'in yaşamını izlediğini hissettim. Yalnız bırakılmış gibi. Terk edilmiş gibi.

Bir yere oturup "ciddi konulara" kaldığımız yerden devam ettik. Cem seri bir biçimde anlatıyordu. Bense bir saat önceki ben olmak için öyle çaba harcıyordum ki, anlattıklarını yarım yamalak dinleyebiliyordum. İlgisini çektiği için, Cem olayı araştırmış. Hem adımın olaya karışması, hem de rakip derginin böyle bir atlatma haber yakalaması, hem de olayın tuhaflığı çekmiş Cem'i. Tahmin ettiği gibi altından başka hikâyeler çıkmış. Öncelikle, hırsızlık meselesi düzmece bir olaydan ibaretmiş, onu anlattı. Biraz üzülmedim desem yalan olur. Hırsızlık olayını, haberi "yakalayan" dergi planlamış. Adam eline üçbeş kuruş sıkıştırılınca isteneni yapan sabıkalı biriymiş. Zaten bu davranışından dolayı hapse girmeyeceği garantisi de verilmiş adama. Onun da aklı yatmış olmalı ki, bu işe girişmiş. İkinci olarak, haberi "yapan" derginin sahibi bu alışveriş merkezinin sahipleri ile bambaşka nedenlerden dolayı hasımmış. Ortada ciddi bir güvenlik sorunu olduğu izlenimini yaratmak işine geliyormuş... Muş, mış, miş... Bir sürü söylenti. Bir sürü düğüm. Hiçbiri beni ilgilendirmiyordu artık. Kitap da, Cem de, Serap da... Tek istediğim çekip gitmekti.

Cem suskunluğumun uzadığını fark etmiş olmalı ki uzatmadı. Neden sonra kendime geldim ve Cem'in şaşkın bakışları altında ona o yaz öğleden sonrası, iğdenin altında bana sorduğu soruyu anımsattım. Sanki halledilmemiş bir tek o mesele kalmıştı. Sanki tüm düğüm oradaydı. Sanki o günün hesabı görüldükten sonra her şey

değişecekti. Ben değişecektim. Belki bir tür itirafa hazırlanıyordum. Bilemiyorum. Vereceği yanıta göre şekillenecekti her şey. Ve Cem ne dedi, biliyor musunuz? *Anımsamıyormuş. Samimiydi.* Gerçekten de anımsamıyordu. Bu, o günkü son şaşkınlığım oldu. Anımsatmam konusunda ısrar edince, küçük de olsa bir intikam almaktan kendimi alamadım. Bir kehanette bulunduğunu söyledim. Gerisini anlatmadım. Nasılsa bu öykü yayımlanana kadar düşünecek bol bol zamanı olacaktı. Kim bilir okuduktan sonra, o neler anımsayacaktı, o güne dair?

Bellek denilen şey esrarlarla dolu bir garip lunapark işte. Bazı olaylar bize olduklarından daha büyük ya da daha küçük ya da daha renkli görünüyorlar. Hatta bazen hiç olmamış olayları, hatta insanları anımsadığımızı sanıyoruz. Belki de uydurduğumu ya da kurguladığımı sandığım öykülerin birçoğu gerçekte yaşayıp da unutmuş olduğum şeyler. Ya da tam tersi... Belki de her şey büyük bir anımsama ânından başka bir şey değil. Bunu kim bilebilir ki? Artık bana doğruları fısıldayan Serap olmadığına göre, ben bilemem.

KAYIP EŞYALAR BÜROSU

Bir çanta insanın yaşamını değiştirebilir mi?

Kemal askerden döndüğü zaman elinde sadece lise diploması ve bir de ehliyeti vardı. Ne yapacağını bilmiyordu. İşbitirici aile dostları babasına akıl vermişti. *Bu oğlanı hiç olmazsa memur yapalım, tanıdıklar var, otobüs işletmelerinde işe sokalım.* Kemal'e soran olmamıştı. Hoş, sorsalar da vereceği bir yanıt yoktu. İş bulmak, onun durumundaki bir genç için büyük bir sorundu. Ayrıca "bu oğlanı" işe yerleştiren kuvvetin bir süre sonra onu, bir "iyi aile kızı" ile evlendirmeye kalkacağı da açıktı. Zaten bu konularda aracılık edenlerin akıllarının bir köşesinde bilmemkimhanımlarınkızı da usul usul çeyiz düzüyordu. Kemal aptal bir delikanlı değildi. Kapı arkalarında konuşulanları, imaları, sessiz hazırlıkları seziyordu. Ama aldırmıyordu. Nasılsa kendi başına yapabileceği bir şey yoktu. Üstelik anne ve babasının uzun yıllardır yarattıkları sakin dünyayı, tekrar, başka bir evde kurmak dışında yaşamdan beklediği bir şey de yoktu. Bu düşünce ve duygularla girdi kayıp eşyalar bürosundaki işine. Otobüslerde unutulan eşyaların envanterinin tutulduğu, belli bir süre sahipleri tarafından alınmak üzere bekletildiği bir tür depoydu bu büro. İş, bir haftada öğrenebileceği kadar kolaydı. Her akşam ve her sabah garaja dönen şoförler otobüslerini göz-

den geçirirken buldukları eşyaları büroya getirirler, Kemal formu doldururken sabırsızlıkla sicil numaralarını, otobüsün hattını, eşyayı buldukları saati söylerler, sonra da Kemal'i eşyalarla baş başa bırakırlardı.

En çok unutulan şemsiyelerdi. Tabii kış aylarında. Şemsiyeler için büroda özel bir bölüm vardı. Özellikle siyah, katlanabilir erkek şemsiyeleri için. Onun dışında akla hayale gelmeyecek şeyler de unutulurdu. Televizyon anteninden bozuk ev aletlerine (en çok ütü, ne garip!), çarşıdan yeni alınmış giysilerden çile çile yünlere, çeşit çeşit çivi, vida, somundan, elektronik öğrencilerinin kullanmak üzere almış oldukları direnç, entegre gibi parçalara, ders kitaplarından, porno dergilere kadar her şey... İnsanların kullandıkları her şeyden birer parça. Yiyecek türünde bozulacak şeyler getirildiğinde büroda tüketiliyor ya da çöpe atılıyordu. İlginç eşyalar hakkında anlatılan hikâyeleri zaman içinde duyup öğrenecekti. Örneğin kendisinden önceki memur, bir torba otu bulan şoförle birlikte sabaha kadar büroda içmiş, sonra da yakayı ele verip açığa alınmıştı. Onları yakalayan memurlar hallerini anlata anlata bitiremiyorlardı. İkisinin de gülmekten gözlerinden yaşlar geliyormuş. Tabii her şey kokudan anlaşılmış.

Kemal sadece, depoya kaldırmadan önce doldurduğu formun sonundaki kutuya kayıp eşyayı tarif eden cümleleri yazarken düşünürdü. Onun dışında yaptığı her şey otomatikti. Unutulan eşyaların çoğu fazla ilginç olmuyordu zaten. Ama bir gün...

İşe girdiğinin altıncı ayıydı. Nisanın ortaları. Güneşli havalar, iyiden iyiye yaklaşmakta olan sıcak yaz günlerini haber veriyorlar, gergin kent insanlarının yüzüne belli belirsiz bir gülümseme armağan ediyorlardı. O akşamüstü bir çanta geldi. Getiren şoför içine şöyle bir bakmıştı. Ivır zıvır deyip Kemal'e teslim edip sıvışmıştı.

Siyah, muşamba, alt kısmı kahverengi deri bayan çantası. Sıra içindekilerin listesini yapmaya geldiğinde çantayı açınca yükselen koku Kemal'in içini bir hoş etti. Belli ki çok güzel bir genç kıza aitti. Güzel kızların güzel koktuğu doğruydu, ama tersi de mümkündü, bu sevimsiz düşünceyi hemen kovaladı. Çantanın içindekileri özenle çıkarıp masanın üzerine dizdi. Bir kitap (*Korkuyu Beklerken, Öyküler, Oğuz Atay*), bir koku (*Adidas*), bir ajanda (küçük, siyah plastik kaplı), fotokopiler (İngilizce notlar), küçük bir makyaj çantası. Hepsi buydu. Kemal dikkatle envanteri doldurdu. Sonra nesnelere bir daha baktı. Sahibi olan genç kızın nasıl biri olduğunu merak etmeye başladı. Birazdan bu kız hakkında olmadık hayaller kuracağını biliyordu ve böylesine boş hayaller kurmak (aldığı aile terbiyesi gereği) çok da hoş bir durum değildi. Kendini kötü hissedecekti. Onun yerine eşyaları çantaya doldurdu, kitabı kendi çekmecesine, öbür kitapların yanına kaldırdı. Bütün gün canı sıkıldığı için okumak amacıyla, unutulan kitapları kendine ayırıyor, onlarla işi bittikten sonra (çoğunu okuyamıyor, okumayacağına emin olduğunda) depoda durmaları gereken yere kaldırıyordu.

Ertesi gün öyküleri okumaya başladı. Öğlene doğru kitabı yarılamıştı. Öykülerin birçoğu hoşuna gitmişti. Unutulan kitaplar içinde tamamını okuyabildiği fazla kitap çıkmıyordu, ama bu seferki kitap epeyce sarmıştı Kemal'i. Çizgi roman okurken hissettiği türden bir heyecanla okumuştu kimi öyküleri. Hele bir tanesi vardı ki... Öykünün kahramanı uzunca bir süre aklına takılıp kaldı. Sevdiği kıza bir türlü açılamadığı için yazara bir mektup yazarak derdine çare arayan cahil delikanlıyı gerçekten öyle biri varmış gibi düşündü bütün gün. Kendi durumunu düşündü. İster istemez kendini çocuğun yerine, çantanın sahibi olan meçhul hayali de kızın yerine koydu. Utandı. Kendisi asla öyle bir duruma düşmezdi. Öy-

küdeki kız, çocuğu reddedip durmuş, çocuk bir türlü durumu kavrayamamıştı. Gururlu bir delikanlıydı Kemal, kendisinden hoşlanılmadığını anladığı anda arkasına bile bakmadan giderdi. Kesinlikle giderdi. Gerçi başına hiç böyle bir olay gelmemişti, ama gelseydi nasıl davranacağını çok iyi biliyordu. Öğleden sonra kitabın kalanını bitirdiğinde nedensiz bir şekilde akşamüzeri kızın gelip unuttuğu çantasını geri alacağını düşünmeye başladı. Oysa, genellikle kimse kaybettiği eşyanın peşine düşmüyordu. Belki otobüste unuttuklarının farkına varmıyorlardı, belki de garajda böyle bir büronun bulunduğunu bilmiyorlardı. Ama Kemal, sahibinin bu koskoca çantayı arayacağını düşünüyordu. Kendine çekidüzen vermek için tuvalete gitti. Saçlarını ıslatıp geriye doğru sıkıca taradı. Islanınca saçları daha bir siyah parladı. Gözlerini aynadaki görüntüsüne dikip bir süre baktı. Gözlerini kırpmamaya çalıştı. Saçının bittiği yerden bir damla su kayıp kaşının kenarından gözüne ulaşıncaya kadar baktı. *Yakışıklı mıyım?* Bilmiyordu. Bunu öğrenmenin tek yolu, bir başkasının aynasında kendini görmekti. Bunu da bilmiyordu. Aynadaki görüntüsünden ileriye doğru bakmaya başladı. Kendi yüzünü bulanık görmeye başladığında, gelecekte neye benzeyeceğini gördüğünü sandı. Babasına benzeyecekti. Gerçi babası kadar esmer değildi. *Bu iyi* diye düşündü. *Bu iyi.*

Çantanın sahibi kız ertesi gün de gelmedi. Bir sonraki gün de. Araya hafta sonu girdi. Kemal içinde büyüyen bir umutla işe geliyordu. Her gün temiz gömlek giyiyor, her sabah daha bir özenle tıraş oluyordu. Kızla karşılaşınca nasıl davranması gerektiğini kurguluyor, nasıl bir bakışla, nasıl bir ses tonuyla etkileyici olacağının hesaplarını yapıyordu. Yine de hiçbir senaryo ona gerçekçi görünmüyordu.

Sonraki günlerde de gelmeyince Kemal kızın artık

hiçbir zaman gelmeyeceğine emin oldu. Hafif bir ümitsizlik yüzeye çıkmaya çalıştığında Kemal gidip çantayı bulunduğu yerden çıkarıyor, kızın deodoranını hafifçe kapağının içine sıkıp derin derin kokluyordu. Bu, gerçekten iyi geliyordu. *Sanki karşılaşmışlar gibi, sanki sevgili olmuşlar gibi, sanki karşıya geçen* (bu arada kızın Kadıköy'de yaşadığından neredeyse emindi) *Şehir Hatları vapurlarından birine binmişler de akşam esintisi onun kokusunu taşımış gibi, sanki sarılmışlar da o kumral denizin bittiği yere burnunu gömmüş, dudaklarıyla...* Avuçlarını terleten düşler.

Bir gün bu hayallerin artık dayanılmaz bir tutkuya dönüştüğünü anladığı anda, buna bir son vermesi gerektiğini düşündü. Böyle saçma bir şey olmamalıydı. Yaşamı boyunca hiç görmemiş olduğu bir kıza âşık olması... Bu koku meselesi... Hayır, buna kesinlikle bir son vermeliydi. Gündüz mesaisi çoktan bitmişti. Gölgeler uzamış, deponun köşelerindeki karanlık büyümüştü. Kendisi boş çelik raflardan birinin içine oturmuş düşünceler denizinde boğuluyordu. Öteki eşyalara baktı. Unutulmuş, öylece bırakılmış, sahipsiz nesneler. Yüzyıl geçse, yüzyıl daha sahiplerini beklemek üzere boynu bükük bir şekilde duracak olan nesneler. Kendisi de raftaki yerini almıştı işte. *Onlardan ne farkı vardı?* Ne farkı vardı? Tüm bir depo dolusu eşya ona bakıyormuş gibi geldi. Korku filmlerindeki gibi. Ama daha hüzünlü bir şey. Ona üzülüyorlarmış gibi. Ona yardım etmek istiyorlarmış gibi... Bu düşünceler köpürerek akıp onu ilginç bir noktaya getirdiler: *Mademki kız buraya gelmiyordu, o, kıza gidecekti.* Kim olduğunu, nerede olduğunu, neye benzediğini bilmiyordu, ama hepsini öğrenebilirdi.

Çantayı durmakta olduğu raftan alıp masasına döndü. İçindekileri çıkarıp bir dedektif gözüyle tekrar inceleyecekti. *İşte deodoran, makyaj çantası, fotokopiler ve*

ajanda! Ajandayı ilk gördüğünde de bir ad ya da adres var mı diye kurcalamıştı ve bir şey bulamamıştı, ama şimdi başka bir gözle (dedektif gözüyle) bakacaktı. Öteki *vır zıvırı* içine koyduktan sonra çantayı depodaki yerine kaldırdı. Dedektif gözleriyle depoya şöyle bir bakıp (nesneler gözüne daha bir canlı, daha bir başka sır dolu göründüler) masasına geri döndü. Ajandayı baştan sona incelemeye başladı.

* * *

Ajanda üzerinde iki gün boyunca çalıştı. Öğrenebildiği çok az şey vardı. Çoğu sayfalar boştu. Birtakım randevular, taksit günleri, yapılacak işler not edilmişti. En son not iki hafta öncesinin cumartesi gününe ilişkin *14:00 Süheyla, Fıstık Pub* notuydu. Buna benzer birçok kafe, sinema randevusu vardı. Kemal keşke daha önce şu deftere baksaymışım, diye geçirdi içinden. Tabii ya, o *Fıstık Pub* neredeyse bulur, oraya gidip beklemeye başlardı. O geldiğinde mutlaka tanıyacaktı. Sonra ne yapacaktı? Bu önemli değildi. Hele bir izini bulsa... Önemli olacak bir başka bilgi de bir dershaneye ait taksit tarihi ve miktarıydı. İşin kötüsü dershanenin adı yoktu. Fotokopilerden anladığı kadarıyla bir dil dershanesiydi.

Hafta sonuna kadar planlar yaptı. Dershaneyi bulmaya çalışmak iyi bir başlangıç olabilirdi. Çantanın unutulduğu hat üzerinde, kentin iki yakasında araştırma yapması gerekiyordu. Nasılsa önünde bolca zaman vardı. Hafta sonlarının bir bölümünü bu işe ayırabilirdi pekâlâ. Tüm dershanelere gidecek, ücretlerini öğrenecekti. Taksit miktarını ajandadakiyle karşılaştırarak doğru yeri saptayacaktı. Sonrası nasılsa gelirdi.

* * *

Hafta sonu şansına hava günlük güneşlikti. Vapurdan inince cıvıl cıvıl bir alan onu karşıladı. Sarhoş edici nefis bir serinlik vardı. Ne kadar çok isterdi şu çingenelerden bir demet fulya alıp Fıstık Pub'da onu bekleyen sevgilisine doğru uçarcasına gitmeyi! Ama buna daha çok vardı. Daha çok...

Zevkli bir gün geçirdi. Birçok dershaneden fiyat almıştı. Kafelere göz atmış, sahafları dolaşmıştı. Herkes sokaklardaydı. Renkli, pırıl pırıl, güzel kokulu birçok sevgili adayı... *Acaba hangisi* diye düşünerek biraz da ayaklarının kendini götürdüğü yere doğru sürüklenmişti. Rastlantıyla kitap almıştı: Üst katı kafe olan bir kitapçının girişinde boş boş bakınırken satıcı belirli bir şey arayıp aramadığını sormuş, Kemal'in de ağzından *Oğuz Atay'ın kitapları ne tarafta* sözleri dökülmüştü. Satıcıya yüklü bir para öderken, bu da planın bir parçası, diye düşünüyordu. Bir yandan da kafede karşılaştıklarında kıza (artık ona bir ad gerekiyordu) kitaplardan, Oğuz Atay'dan söz açtığını hayal ediyordu. *En çok onu severim. Evet, bütün kitaplarını okudum. Siz de mi İngilizce kursuna gidiyorsunuz? Ben çalıştığım için hafta sonuna yazıldım.* İş konusunda doğruyu söyleyip söylememekte kararsızdı. Ne de olsa parlak bir iş sayılmazdı. O gün hafta sonu için ayırdığı tüm parasını harcamış olduğundan ertesi günü evden çıkmamaya karar verdi.

* * *

Sonraki haftayı okuyarak ve düşünerek geçirdi. Aldığı kitapları okuyor, yorulduğu zamanlarda dershane tarifelerini önüne serip gelecekteki sevgilisinin şu anda hangisinin sıralarında oturduğunu tahmin etmeye çalışıyordu. Önümüzdeki hafta sonu başka bir hamle yapması gerekiyordu artık. Kuşkulu dershane sayısını ikiye in-

dirmişti. Bunların kapısına gidip öğrencilerin çıkış saatini beklemeyi gururuna yediremiyordu. Bir yandan da dershane ücretleri cazip gelmeye başlamıştı. İngilizce öğrenirse belki daha iyi bir işe girer, kıza mahcup olmazdı. Hem bu parayla kendine bir ev bile tutamazdı. İki kişi geçinmek... *Hop, yavaş ol! Ne ev tutması, ne iki kişisi... Hayal kurmaya başladı mı insan, nelere sahip olmadığını ve olamayacağını anlıyor sadece.* Biraz yavaş olmazsa aptal çocuklar gibi hayaller içinde kaybolacaktı. İyi ki içinde sağduyulu bir ses, gerektiğinde frene basıyor, onu yavaşlatıyordu. Her şey bir yana, yabancı bir dil öğrenmek kendisi için yararlı olacaktı. Belki yeni bir işe girerdi. Turizm şirketi örneğin! Kesinlikle dil bilmek gerekiyordu. Bu düşünceyi sevdi. Babasına durumu açıklarken, her şeyi ince ince hesaplamış olduğunu göstermeliydi. Çünkü evde tartışma olmazdı. Babası hayır dediğinde bunun tek bir anlamı vardı: Hayır. Gerçi izin almak zorunda değildi, ama gizli işler çeviriyormuş gibi bir şey yapmayı kendisine asla yakıştıramazdı. Evet, en güzeli, babasına yeni bir işe girmek istediğini, ama dil bilmediği için bir sürü güzel işi kaçırdığını söylemesiydi. Hemen işini değiştirmese bile belki başka şeyler de yapabilirdi. Örneğin üniversite sınavlarına girebilirdi. Belki çok çalışırsa, hem sevgilisi de destek olursa (kızın üniversite öğrencisi olduğundan iyice emindi) açık öğretimi kazanabilirdi. Hem çalışır, hem okurdu. İçi içine sığmıyordu. Hem İngilizce bilip hem üniversite mezunu olursa, artık bu kayıp eşyalar bürosunda işi olmazdı... Bunları düşünürken elleri arkasında, dilsiz nesnelerden oluşmuş bu garip hazinenin tek sahibiymişçesine rafların önünde duruyor, tuhaf bir sevgi ile eşyalara bakıyordu. Böyle anların birinde...

* * *

Evet böyle anların birinde biri geldi. Bir adam. Kendisi gibi esmer... Aynı boyda... *Bir çanta soracaktım. Eşim otobüste unutmuş. Siyah anorak bir çanta. İçinde değerli bir şey yokmuş. Bir kitap, ders notları, makyaj malzemeleri...*

Kemal bunları duyunca uzun zamandır görmekte olduğu güzel rüyanın bir kâbusa dönüştüğünü, ayağını bastığı dünyanın artık onu yok edecek, içine alacak bir karanlık gibi büyüdüğünü dehşetle fark etti. Şimdi, Kayıp Eşyalar Bürosu'nun koridoru çocukluğunun korku tüneliydi. Depodan çantayı çıkarıp adama verirken her şeyini kumarda kaybetmiş bir adam gibi yorgundu. Parmaklarının ucuna değen çantanın anorak dokusu ile içinden vedalaşıyordu. Çantanın içinde hayalleri vardı, bu belliydi. Planları, sevgilisi, geleceği, kokusu... İnsan bu kadar aptal olabilir miydi? Öylesine sarsılmıştı ki, adama formu imzalatmayı bile unuttu. Bir an önce adam oradan gitsin istiyordu. Bu kendine çok benzeyen adamın ve verebileceği güçle tüm yaşamını değiştirecek olan kadının kim olduğunu bilmek istemiyordu. Çünkü bilmesi gerekeni biliyordu. "O adam" olmadığını, tezgâhın öteki tarafında durduğunu, Kayıp Eşyalar Bürosu'nda çalıştığını, bir memur olduğunu, büyük bir olasılıkla bunun hiç değişmeyeceğini biliyordu.

Adam, birkaç zamandır kendisine yaşam veren her şeyi o çantanın içine koyup götürmüştü. Yağmur yağıyordu. Bahar yağmuru olduğunu, birazdan geçeceğini bilmesine rağmen depodan almış olduğu kimliksiz kara şemsiyelerden birinin altına sığınmış yürüyordu. Olmayan bir geleceğe doğru... Mutsuzluğa doğru... Üzüntüyle o kitaptaki tüm öyküleri okuyup bitirmiş olduğunu düşündü. Sıra son öyküdeydi. "... Son günlerde istasyon şefini de nedense ortalarda göremiyorum. İzinli olduğunu sanıyorum çünkü yıllardır hiç tatil yapmamıştı. Onun elbiseleri de şimdi benim üzerimde..."

Üzüntüyle o kitaptaki tüm öyküleri yaşayıp bitirmiş olduğunu düşündü. Sıra son öyküdeydi. *Onun elbiseleri de şimdi benim üzerimde. Kayıp Eşyalar Bürosu'nda unutulmuş bir memurun, Kemal'in üzerinde. Benim üzerimde.* Özlediği yaşamın ne kadar uzağında olduğunu, babasının da özlediği yaşamın ne kadar uzağında olduğunu, onun babasının da... anladı.

Onun elbiseleri şimdi benim üzerimde. Adresim Kayıp Eşyalar Bürosu...

HİNDİSTAN YOLCULUĞU

Bir başka kentte olmanın verdiği özgürlük duygusuyla yabancı göklerin havasını çekiyorsun ciğerlerine. Yıllar geçtikçe senden uzaklaşan bu şehrin değişmeyen köşelerini arayıp durdun bütün gün. Zaman, burada çok hızlı akmış, bunu görüyorsun. Üç yıl yatılı olarak okumuş olduğun lisenin kapısının önünde sigara içen yetişkin bir adam olarak kendilerini sokağa fırlatan öğrencilere hayretle bakıyorsun. *Bunlar çocuk yahu,* diye düşünüyorsun içinden. Oysa lise dediğinde, kendini hep sabah soğuk suyla tıraş olurken anımsıyorsun. Erkekliğe adım attığın yıllar olduğu için kendini hep büyük düşünmüşsün. Oysa düşlerinin dehlizlerinde umutsuzca çıkış aradığın o bina bile ne kadar küçükmüş... Acele ile uzaklaşıyorsun. Ve ayakların kendi başlarına bir belleğe sahipmişçesine seni bir yerlere sürüklüyor. Kahvenin kapısını aralarken anımsıyorsun. İşte ilk çay-sigara deneylerini gerçekleştirdiğin mekân. Sanki koca adam değilsin de okul kırmış bir öğrencisin; tedirgin adımlarla boş bir masaya yöneliyorsun. Zaman yolculuğu yorduğu için bir adaçayı söylüyorsun ve limonun dalgınlığını çaya karıştırırken sen de dalıp gidiyorsun. Kendini izlemekten vazgeçiyorsun.

Hasan?

İstemsizce sesin kaynağına doğru dönüyorsun. Cemal'i her şeye rağmen bir bakışta tanıyorsun. Saçları dökülmüş ve gözlerinde aynı boş ifade. İki erkeğin birbirine sarılması. Sigara ve eski bir tıraş losyonu kokusu siniyor burun deliklerine. Brut gibi bir koku. Kokular sanki hiç unutulmuyor. Cemal'in montunun yırtık fermuarı gözüne takılıyor sonra. Buna karşılık kendini onun gözleriyle inceliyorsun. İyi görünüyorsun. Saçların fazla dökülmedi. Çok şişmanlamadın. *Neler yaptın*, sorusuna hazırlanıyorsun. *İktisat'ı bitirdim. Sonra askerlik. Yedek subay. Önce Tuzla, sonra Çankırı. Kötüydü. Ardından bankaya girdim.* Evlenip boşandığını söyleyip söylememekte kararsız kalıyorsun. Ne yazık ki soru gelir gelmez boşandığın, yıllık iznini alıp İstanbul'a geldiğin çıkıveriyor ağzından. Hep böylesin işte. Yalan söyleyemeyen, numara yapamayan bir adam. Sıkıcı. Oysa insanlar yalancılardan hoşlanıyor. Planladıklarını anlatmaya başlıyorsun, ama Cemal nedense dinlemiyor. Önemli bir sorunu olduğunu, işsiz güçsüz ortalıklarda dolaştığını, kendi sesini dinlerken ayrımsıyorsun. Gözleri ölü bir balığın gözleri gibi. Cam gibi. Yakından bakınca mavi gözlü insanların çoğuna özgü duygusuzluk okunuyor. Daha fazla uzatmak istemediğin için yavaş yavaş susuyorsun. Sen susunca Cemal bir uykudan uyanır gibi silkiniyor. Gözlerindeki boşluk küçülür gibi oluyor.

Bir şeyler içelim mi? Zamanın var mı?

Olur, diyorsun, *tabii*. Neden olmasın ki. Eskiden yani lisede çok yakın değildiniz, ama birbirinizi gördüğünüz için sevinmenizden, bunu kutlamak istemenizden doğal ne olabilir ki... Kahveden çıkarken Cemal'in cebindeki son para ile hesabı ödediğini fark ettiğinde kaygılanıyorsun. Sonra cebindeki şişkinlik rahatlatıyor seni. Nasılsa tatildesin. On günlük tatile çıkarken yanına, seni bir ay, belki de daha fazla idare edecek kadar para almıştın. Na-

sılsa artık seni bekleyen bir karın yok. *Merve! Üç yıl. Koskoca üç yıl.* Yenik bir biçimde terk etmiş olduğun bir savaş alanı olan eviniz. Hiçbir zaman, hiçbir biçimde, hiçbir şeyden mutlu olmayan Merve. Annesinin korkunç bir kopyası olan Merve. Annesi de kendi annesinin kopyası. Sanki babalar, kocalar hiçbir şeyi değiştirmemişler, en ufak bir iz bile bırakamamışlar onların üzerinde. Dünya kurulduğundan beri devam eden bir soy. *Mervegiller!*

Rakının ilk yudumlarıyla Merve uzak geçmişe gömülüveriyor. Cemal önemli şeyler anlatmaya hazırlanıyor. Seninkiyle karşılaştırıldığında oldukça kısa süren bir özgeçmiş sunuyor. Askerden döndükten sonra üniversiteyi bırakmış, kurcalamıyorsun dayısının şirketinde çalıştığını, arada evlendiğini anlatıyor. Gülen diye bir kız. Ama sonra geçim sıkıntısı çekmeye başladıklarını, ev yaşamının onu boğmaya başladığını falan anlatıyor. Dinlerken ister istemez kendi filmine dalıp gidiyorsun. Cemal'in sesinin dokunaklı tonlar aldığı noktalarda masaya dönüyorsun. Kendinden birkaç örnek verip onu desteklemeye, anlattıklarını dinlediğini ve anladığını kanıtlamaya uğraşıyorsun. Neyse ki, Cemal seninle ilgilenemeyecek kadar dalgın. Rakı kadehlerini büyük yudumlarla boşaltırken geriliyorsun. Bunca yolu bunun için mi geldiğini kendine soruyorsun. Biraz olsun kafa dinlemek istiyordun. Belki yeni bir başlangıç yapmak için birkaç iş bağlantısı... *Son birkaç yıl iyice zor geçti. Gülen sinirsel bir rahatsızlık geçirdi, bir süre bir kliniğe yatırdım...* Birden tüm varlığınla masaya geriye dönüyorsun. Böyle bir durumda ne denir, karar veremiyorsun. Geçmiş olsun demek istiyorsun sesin çıkmıyor. Kadıncağız grip olmamış ki! *Delirmiş!* Delirmiş mi gerçekten. *Şimdi nasıl?* Daha iyi olduğunu, geçen yıl işe tekrar başladığını söylüyor Cemal. Cemal anlattıkça kendi kendine koyduğun delilik teşhisini geri alıyorsun. Depresyon geçirmiş herhalde, diye düşünüyor-

sun. Gözünün önüne Merve ve annesi geliyor. Onca zaman kibar kibar susan, ne denirse onaylayan bir adamdan, bağırıp çağıran, yılların birikmiş hesabını çıkarıp suratlarına vuran bir adama dönüştüğün gece canlanıyor zihninde. *Bir çeşit sinir krizi değilse neydi o halin?* İyi ki o gece Merve ve annesi seni hastaneye götürmediler. Gerçi doktorlara anlatabilirdin. Nasıl üstüne üstüne geldiklerini. Nasıl ısrar ettiklerini. Ödemeleri olanaksız olan krediler alıp maaşının aylık masraflarını bile karşılayamayacağı bir siteden ev almak için tutturmalarını filan... Üstelik küçük de olsa zaten bir eviniz vardı. Artık dönmek istemediğin, bir an önce satıp kurtulmak istediğin bir ev. Cemal susuyor. Senin suskunluğuna kapılıyor. Artık konuşamayacak kadar sarhoş olduğunu fark ediyorsun. Bu kentin yabancısı olduğun, bir konuk olduğun saplantısı içinde ilk kalkma hareketinin Cemal'den gelmesini beklerken garson hesabı getiriyor. Senin için yüklü sayılabilecek hesabı ödüyorsun. Yüzünü yıkamak için lavaboya gitmek üzere masadan kalkıyorsun. Cemal bir hayalet gibi oturmaya devam ediyor. Garson bırakmış olduğun bahşişten ve kendinden emin adımlarla tuvalete doğru gidişinden memnun, Cemal'in sorun olmayacağını düşünüyor. Soğuk su iyi geliyor. Gözlüklerini temizlerken plan yapıyorsun. *Bir taksi tutarım, önce Cemal'i evine bırakırım, sonra otele dönerim. Belki de yürüyerek dönerim, nasılsa bir-iki durak, hem açılırım biraz.*

Masaya döndüğünde Cemal'in orada olmadığını görüp hemen garsona yöneliyorsun. Gittiğini ve sana peçete üzerine yazılmış bir telefon numarası bırakmış olduğunu öğreniyorsun. Üzerinden bir yük kalkıyor. Kente yeni bir başlangıç yapmak için gelmiş Hasan'a dönüşüyorsun yeniden. Otele yürüyerek dönüyorsun.

* * *

Pazar sabahı gereksizce erken uyanıyorsun. Bir daha içkiyi fazla kaçırmayacağına söz vererek dişlerini fırçalayıp tekrar uyuyorsun. Öğlene doğru kalktığında tuhaf bir huzursuzluk duyuyorsun. Cemal'in sağ salim evine varıp varmadığını merak ediyorsun. Cebinden peçeteyi çıkarıyorsun. Numarayı defterine geçirip peçeteyi çöpe atıyorsun. Henüz hiçbir şey atılmamış olan çöp kutusunun içinde, üzerine telefon numarası yazılmış olan peçete parçası esrarengiz bir biçimde beklemeye başlıyor. Henüz işlenmemiş bir suçun açık kanıtı gibi. Neden böyle şeyler hissettiğini anlayamıyorsun. Bu saçma düşünceleri zihninden kovup telefona uzanıyorsun. Ya karısı açarsa? Kendini ayıplıyorsun. Zavallı kadından ürkmen için bir neden olmadığını kendine yineleyip telefonu tuşluyorsun. Çalıyor. Dördüncü çalışında gözün saate takılıyor: 09:47. Bir pazar sabahı için oldukça erken bir zaman olduğunu fark edip paniğe kapılmışken telefon açılıyor. Cemal'in uykulu sesini duyuyorsun. *Cemal? Efendim? Benim, Hasan. Dün gece birden kayboldun da merak ettim. İyiyim, biraz hava almak istedim, çok teşekkür ederim, şey, hesap için. Baksana ne diyeceğim, bu akşam bize gelsene. Gülen çok güzel yemek yapar.* Duraklıyorsun. Her şey aniden normale mi döndü, yoksa bazı şeyleri tuhaf anımsayan sen misin, kestiremiyorsun. Sonra Cemal'in dün geceki hesaba karşılık seni ağırlayıp mahçup olmamaya çalıştığını düşünüyorsun. Teklifi kabul ediyorsun. Adresi alıp telefonu kapatıyorsun.

Önünde avarelik yapacak bir bütün gün olduğunu düşünüp keyifleniyorsun. Kahvaltıdan sonra kendini kentin en kalabalık caddesine atıyorsun. Vitrinler, arabalar, insanlar, gençler, güzel kadınlar geçiyor kentin içinden. Burada yaşamaya hemen oracıkta karar veriyorsun. *Pazartesi bankayı ararım, buradaki şubelerden birinde boş bir kadro varsa atanmamı isterim, olmadı, basarım istifa-*

yı. Başka bir iş bakarım. Zaten evi de satınca bir süre paraya da ihtiyacım olmaz. Yazgının bu noktadan devam edeceğine emin oluyorsun.

Gençken sık sık oynadığın bir oyunu oynamaya başlıyorsun. Beğendiğin genç bir kadını uzaktan izlemeye başlıyorsun. Çok uzaktan. Seni görmesine, fark etmesine asla izin vermiyorsun. Sıkıldığında ya da daha hoş biri gözüne takıldığında, işte sadece o anda kendini fark ettirip bir veda gülümsemesi ile öteki kadını takibe başlıyorsun. Daha hoş birini bulana kadar onu izliyorsun. Birkaç saat sonra kentin en güzel kadınına ulaşmış oluyorsun. Zevkli bir oyun! Hem zaman su gibi akıp gidiyor hem de bir kadının ayak izlerine basarak kenti dolaşıyorsun, bu da başlı başına ilginç bir deneyim. Son on dakikadır izlediğin kadın bir pasajın girişinde kayboluyor. Acele etmeksizin içeri giriyorsun. Onu kaybettiğin için sinirleniyorsun. Hint işi ıvır zıvır satan bir dükkân ilgini çekiyor, akşam Cemallere giderken ilginç bir şeyler almaya karar veriyorsun. Tütsüler hoşuna gidiyor (Merve'nin midesini bulandırırdı). Çeşitleri teker teker kokluyorsun. Ne acayip bir şey koklamak, değil mi? Bazıları son derece tanıdık geliyor, ama bazıları da var ki, ilk kez kokladığına eminsin ve yine de çok iyi tanıyorsun. Şey gibi, gelecekte yaşayacağın bir şeylerin kokusu gibi. Ya da yaşanma olasılığı olan bir şeyler gibi. Seçtiğin tütsüleri ve tütsü yerleştirmek için yapılmış tahta ejder heykelciği tezgâhtardan alırken biraz önce izini yitirdiğin kadının yanı başında olduğunu fark ediyorsun. Ne hoş bir sürpriz. Ama takip etmekten vazgeçiyorsun, mademki bir kez reddedildin... Bu küsme oyunu da hoşuna gidiyor. Kendinden emin bir edayla dükkânı terk ediyorsun. Akvaryum malzemesi satan bir dükkânın vitrininde kendine şöyle bir bakıyorsun. *İyiyim, iyi. Çok iyi. Yeni bir başlangıca hazırım. Buraya gelmekle çok iyi yaptım.* Ken-

dini kutlaman bitince balıklara bakıyorsun. Buraya temelli taşındığında bir akvaryum almaya karar veriyorsun. *İnsan yeni bir hayata başlarken ne kadar çok ve ne kadar çabuk karar verebiliyor,* sevinçle hayret ediyorsun.

* * *

Saat tam sekizi çeyrek geçe Cemallerin kapısını çalıyorsun. İkinci çalışında bir kadın açıyor kapıyı. Gülen Hanım olmalı. Bu an çok önemli, çünkü ileride hep anımsayacaksın. Gülen Hanım'a iyice bakıyorsun. Solgun, ama çok güzel bir yüz. Bu kadar hoş birini beklemediğin için güzelliği iki kez çarpıyor seni. Loş evin kapısında şaşkın bir ifadeyle sana bakıyor. Bir şeyler söylemelisin. *İyi akşamlar,* çiçekleri uzatıyorsun, *ben Hasan, Cemal'in okuldan arkadaşı. Siz Gülen Hanım olmalısınız. Evet. Buyurun.* İçeriye adım atarken tuhaflığın, esrarengiz bir şeylerin kokusunu alıyorsun. Sanki sen yemeğe çağrılmamışsın, sanki Gülen Hanım'ın bunlardan hiç haberi yokmuş, sanki Cemal evde yokmuş, hatta sanki orası Cemal'in evi değilmiş gibi şeyler düşünüyorsun. Gülen Hanım'ın peşinden evin salonuna doğru ilerliyorsun. Küçük bir masa lambası dışında hiç ışık olmadığı için ev olduğundan daha büyük görünüyor. Sessizlik seni kaygılandırıyor. Şarabı vermeyi unutmuşsun. Gülen Hanım bir koltuğa gömüldüğünde şarabı masaya koyuyorsun ve Cemal'i soruyorsun. *Biraz erken geldim galiba* (Yanıt yok). *Biz liseden arkadaşız. Biliyor musunuz, dün tesadüfen karşılaştık, İstanbul'a tatil için gelmiştim. Cemal'i görünce çok sevindim. Geç bir vakte kadar tuttum onu.* (Yanıt yok.) Sessizlik sinirine dokunmaya başlıyor. Gülen Hanım'ın durumunun oldukça ağır olduğunu düşünüyorsun. Cemal gelsin, diye dua ediyorsun. Bu sırada beklenmedik bir biçimde Gülen Hanım konuşmaya baş-

lıyor. *Demek sabah arayan sizdiniz. Evet. Bir telefon geldi ve Cemal bir şey söylemeden çıkıp gitti. Şimdi anlıyorum. Demek sizi buraya davet etti.* İşte şimdi kızarmaya başlıyorsun. Davetsiz konuk olmak hiç hesapta yoktu. Masanın üzerinde duran şaraba bakarak hayıflanıyorsun. *Şey, özür dilerim, belki bir yanlış anlama oldu.* Ayağa kalkıyorsun. *Hayır hayır, lütfen oturun. Cemal neredeyse gelir. Yani umuyorum. Asıl ben özür dilerim, bu kılıkta sizi karşıladığım için. İzin verirseniz üzerimi değişeyim, siz de bu sırada şarabı açar mısınız? Tirbuşon ve kadehleri mutfakta bulabilirsiniz.* Şaşkınlığın artıyor. Aslında gitmen gerekli. Bu tuhaf ortam sana göre değil, sonu iyi bitmeyecek, bunu hissediyorsun; ama bugün değiştin, başka bir adam oldun ya (Merve'den önceki gibi), seri kararlar veren, uçarı, genç, işte o adamın elleri cebinden ejder heykelciğini çıkarıyor ve tütsülerden en çok hoşlandığını yuvasına yerleştirip ucunu tutuşturuyor. Mutfaktan iki kadeh ve tirbuşon alıp döndükten sonra şarabı açmaya başlıyorsun. Şarabı kadehlere Merve'nin hep yaptığı şekilde dolduruyorsun. Bütün salon kibarlıklarını Merve ve annesinden öğrendiğini anımsıyorsun. Sonra aniden tüm bunları yaparken seni izleyen Gülen Hanım'la göz göze geliyorsun. *Ne güzel bir koku bu! Gülümsüyor. Gülümsüyorsun.* Kadehi alıp koltuğuna oturuyor. Televizyonun tam karşısındaki koltuk. Siyah bir kazak ve siyah bir pantolon giymiş. Biraz da makyaj yapmış galiba. İster istemez Merve ile karşılaştırıyorsun. Merve çekicilik sınavında sınıfta kalıyor. *Tütsüleri çok severim. Bana çok uzak yerleri çağrıştırırlar Örneğin şu koku... Yağmurlu bir öğleden sonra, bir orman yolunu düşündürüyor bana. Cemal'le evlendiğimiz yıl Bolu'ya gitmiştik. Ormanın içinde ağaç evler vardı, kiraya verilen. Onlardan birinde kalmıştık. Çok güzeldi... Siz hiç Bolu'da bulundunuz mu?* Hayır anlamında başını sallıyorsun. Gülen Hanım'ın dur-

gun bir suyu andıran görüntüsüne dalıp dalıp gidiyorsun. Çok iyi bir tedavi görmüş olduğunu, belki Merve'nin de böyle bir tedaviden geçse farklı biri olabileceğini düşünüyorsun. Komik. Sorsalar, Merve ile annesi senin aklını kaçırdığını söylerler herhalde. *Ama son birkaç yıl çok zordu ikimiz için de... Cemal'in durumunu biliyorsunuz?* Alık alık bakıyorsun. Sana bir şey sorulduğunun (Cemal'in durumu?) farkına varman zaman alıyor. Bir an için Gülen Hanım'ın kendisi hakkındaki sırları Cemal'in sana anlatıp anlatmadığını öğrenmeye çalıştığını sanıyorsun. Oysa yanılıyorsun.

Yani bilmiyorsunuz? Hayır anlamında başını sallıyorsun. Bu gece başka bir şey yapmıyorsun zaten. *Cemal iki yıl önce ağır bir bunalım geçirdi. Bir süre tedavi gördü.* Kulaklarına inanamıyorsun. *Babasının ölümünden sonra bayağı kötüleşti. Hayaller görmeye başladı, garip kuruntular Aşırı bir kıskançlık. Beni herkesten kıskanmaya başladı.* Sanki her an Cemal bir köşeden fırlayacakmış gibi tedirgin bir biçimde fısıltıyla konuşuyor Gülen Hanım. *Tehlikeli olmaya başladığında hastaneye yatırdık. Bir yıl kaldı. Çok zor zamanlardı.* Bir süre halının desenlerine dalıp gittikten sonra, tüm kötü şeylerin geride kaldığını muştularcasına gülümseyerek konuşmaya devam ediyor. *Neyse şimdi iyi. Dayısının yanında çalışmaya başladı tekrar. Hafif işler veriliyor kendisine. Şimdi iyi. Gerçekten iyi. İlaçlarını almadığı zaman bazen kötü oluyor, bir de içki içtiği zamanlar. Aldığı ilaçlarla içki ters tepki veriyor.* Kafanda bütün bulmacanın eksik kareleri tamamlanıyor teker teker. Cemal'in durgunluğu, parasızlığı, tuhaflığı, hatta karısı hakkında söyledikleri... Demek ki hepsi kendi hastalığı nedeniyle söylediği yalanlarmış. Tabii ya, bir sürü içki içti ve ilaçlar nedeniyle... Sonra aniden kalkıp gitmesi falan... Üstelik böyle bir kadın, böylesine mükemmel bir kadın nasıl olup da delirmiş olabilir ki... Zavallı kadın. Talihsiz

kadın. Cemal'in bunalımlarıyla mutsuz ettiği kadın. Yine de Gülen Hanım'ın yerine Cemal'in delirmiş olduğuna seviniyorsun. Tuhaf bir duygu bu. Islak kanatlarını çırpa çırpa uçan bir gece yaratığı içinde dönüp duruyor. Kendini daha fazla kurcalamayıp *her şey* normale döndüğü için rahatlıyorsun. Sen de kendinden söz etmeye başlıyorsun. Merve'den, boşanmanızdan, işinden, satmayı planladığın evinden, İstanbul'a yerleşme planlarından... Gülen Hanım bir melek gibi dinliyor seni. Ağzından çıkan her sözcük renkli kanatları olan kelebekler gibi uçuşuyor odanın içinde. Gülen Hanım'ın seni haklı çıkaran, ama asla Merve'yi incitmeyen yorumları karşısında kendini daha iyi hissediyorsun. Müthiş bir kadın olduğunu düşünüyorsun, hayranlığın artıyor. Konuşurken nereye bakacağını şaşırıyorsun. Gözlerine baktığında için yanıyor, ister istemez bakışların bir yudum hayat bulmak için dudaklarına kayıyor, o zaman da gözlerinden mahrum kalıyorsun. Şarabı yarım saat içinde bitirdiğiniz için olabilir, başın dönüyor. Başın dönüyor, başın dönüyor. Cemal hiç gelmeyecek sanıyorsun. Buraya, bu kente neden geldiğini artık anlıyorsun. Bu kent, o planladığın yeni başlangıç Gülen Hanım'ın ta kendisi, bunu biliyorsun artık. Eminsin. Mutluluk denizinde yüzüyorsun. Ona dokunmak istiyorsun. Onu buradan götürmek istiyorsun. Bir orman kıyısında tahta bir kulübede ateşi yakarken seni seyretmesini istiyorsun. Yok hayır, oraya Cemal'le gitmişler, Kaş'taki motele gitmek istiyorsun: sabah güneşinin üzerinize düşmesiyle uyanmak, soğuk mavi denizde birlikte kulaç atmak. Hayır, bu da olmaz; oraya da Merve'yle gitmiştiniz, her neyse bir yer bulunur elbette, belki Hindistan, belki küçük bir otel odası. Lafın arasına kaldığın otelin adını sıkıştırıyorsun. Ümit ediyorsun, hayır hayır, biliyorsun, gelecek. Sıcak, sımsıcak sarılacaksınız. Dalıp gitmişsin. Kapının açıldığını duymuyorsun bile.

Cemal neşe içinde içeri dalıyor. Sana sarılıyor. Gösterdiği tepkide aşırı, hastalıklı bir yön seziyorsun. Gülen Hanım gidip yanağından öpüyor Cemal'i, sinirleniyorsun. Şarabın etkisiyle sağlıklı düşünemiyorsun. Toparlamaya çalışıyorsun. Cemal: Liseden arkadaşın, dün bir rastlantı sonucu karşılaştınız, karısının bir süre önce delirdiğini, yok hayır, bunalım geçirdiğini, tedavi gördüğünü söyledi. Gülen Hanım: Cemal'in karısı. Aslında sinir hastası olan o değil, kocası Cemal. Çok hoş bir kadın, ama Cemal'in karısı ve onu seviyor. Evet, aksi yönde hiçbir şey söylemedi. Hasan: Sen, kendin, karından boşanmışsın; hayatının, en azından özel hayatının son bölümü başarısızlıklarla dolu. En son ne zaman bir kadınla birlikte oldun? Anımsamıyorsun bile. Yine Merve'yle. Belki bir yıl önce. Bu şekilde davranman doğal. Acaba Gülen Hanım'la, Cemal en son ne zaman birlikte olmuşlardır? Bu yasak ve arsız düşünceyi kovalamaya çalışırken kadehini deviriyorsun. Cemal gülüyor. *Dostum balık aldım. Rakı da var. Lüfer sever misin? Sevgilim, sen sofrayı kur, ben balığı yaparım.* Başın dönüyor. Saçmalık bu. (Sevgilimmiş!) Oturduğun koltukta çakılı kalıyorsun. Mutfakta tartıştıklarını duyuyorsun, ama neler söylendiğini anlamıyorsun. Gerginleşiyorsun. Masanın üzerinde duran peçetelerden birine otelin numarasını yazıp kaçmak istiyorsun.

Yemek masasına oturuyorsunuz. Seyrettiğin filmler geliyor aklına. O acayip aşk üçgeninin bir köşesinde yer alacağını hiç tahmin etmezdin. (Aşk üçgeni? Aşk? Nereden çıktı şimdi?) Hep Cemal'e bakıyorsun, onunla konuşuyorsun. Gülen Hanım'la göz göze gelmemeye çalışıyorsun. Cemal dünkü halinden farklı sanki. Okul yıllarınıza ait anılar anlatıyor. Birçoğunu anımsamıyorsun. Evet, anlatılan hikâyelerin kişilerini tanıyorsun, ama karakterlerini başka türlü anımsıyorsun. Ya da öyle bir olay olup olmadığına emin olamıyorsun. Herkes geçmişi baş-

ka türlü anımsar, bunu biliyorsun, ama yine de şaşıyorsun. Bir de okulu kırıp açık saçık filmlere gittiğinizi anlatmasına bozuluyorsun. Gülen Hanım'ın gözünden düşmek istemiyorsun. *Onu Hindistan'a götürecek bir centilmenin geçmişi böyle olmamalı...* Neyse ki içki faslı bitiyor. Sıra kahvelere geliyor. Cemal birkaç kadeh sonra yavaşlıyor; sonra gidip televizyonu açıyor ve karşısına oturur oturmaz uyuklamaya başlıyor. Gülen Hanım fincanını kapatman için ısrar ediyor. Sonra hiçbir şey olmamış gibi masayı topluyor. Cemal'in yanına oturuyorsun. Cemal uyuklarken televizyonda açık kalmış olan filme bakıyorsun. Sonunu bildiğin, daha önce seyrettiğin bir film oynuyor. Bir Hitchcock klasiği. O sırada Gülen Hanım masada unutmuş olduğun fincanla geliyor, yanına oturuyor. Yine üç kişisiniz.

Bakalım Hasan Bey'in geleceği neler saklıyor? Evet, çok güzel. Büyük bir ferahlık. Büyük bir ferahlık. Bir sorundan kurtulmuşsunuz. Çok rahatsınız. Önünüzde birçok yol var. Aa, bir de kadın görüyorum. Yeni tanıdığınız ya da tanıyacağınız biri. O size pek mutluluk getirmeyecek gibi. Başka biri var. Ama her şey size bağlı. Garip. Tuhaf şeyler olacak. Biraz canınız sıkılacak, ama atlatacaksınız. Önünüz açık. Ferah. Rüyada gibisin. Gülen Hanım'ın kokusu ile söyledikleri arasında gidip geldin. Son bir çabayla ayağa kalkıyorsun. Geç olduğunu söyleyip gitmeye davranıyorsun. O sırada Cemal inanılmaz bir biçimde uyanıyor ve seninle otele kadar yürümek istediğini söylüyor.

Dışarısı soğuk. Bir an önce oteldeki odana dönmek ve uyumak istiyorsun. Oysa yanında Cemal var. Bir şeyler anlatmaya çalışıyor. *Gülen'i nasıl buldun? Aslında tam iyileşmedi. Seni de biraz bu yüzden çağırdım. Yanlış anlamanı istemem. Gülen keçileri kaçırdığında çok kötü olur. Yani olurdu. Örneğin iki yıl önce gelmiş olsaydın hemen seni baştan çıkarmaya çalışırdı. Aslında öyle bir ka-*

dın değil. Ama... Bu bir hastalık, anlıyorsun, değil mi? Yani tüm erkekleri baştan çıkarmaya çalışırdı. Normal ilişki kuramazdı. Şimdi iyi. Özellikle dikkat ettim. Bakalım seni de, gerçekten yanlış anlamanı istemem baştan çıkarmaya çalışacak mı diye? Ama her şey normaldi. Her şey. Çok zor zamanlardı dostum. Aklım hep ondaydı o zamanlar. Hastaneye yatana kadar. İş güç yapamaz olmuştum. Tam iyileşti sayılmaz gerçi... Örneğin bugün senin geleceğini, yemek yapmasını söylemiştim. Akşamüzeri eve geldiğimde bir baktım öylece oturuyor, saçlarını tarıyor. Bütün gün taramış saçlarını, inanabiliyor musun? Hemen çıkıp alışveriş yaptım. O sırada sen gelmişsin. Neden böyle davrandığını bir türlü anlayamıyorum. Neyse dostum seni de sorunlarıma ortak ettim... Sersemledin. Artık söylenenleri yorumlamıyorsun. Yarın sabah değerlendirmek üzere bir yere not ediyorsun sanki. Otelin kapısında yine sarılarak ayrılıyorsunuz. Bu sarılmalar canını sıkıyor. Teşekkür anlamına gelecek bir şeyler mırıldanıyorsun.

Odana çıkar çıkmaz soyunuyorsun. Ve hayalindeki Gülen Hanım'la sevişerek uyuyorsun (tütsü dumanının inceliğinde bir görünüp bir kaybolan beyazlığı, bilmediği ülkelerin aksak ritimli müzikleri eşliğinde...). Geciktiğin bir randevu gibi.

* * *

Sabah uyandığında her şeyin uzun bir rüya olduğunu düşünüyorsun. Ama Gülen Hanım'ın görüntüsü bütün berraklığıyla gözünün önünde canlanınca kendine geliyorsun. Kafanı toplamaya çalışıyorsun. Soğuk bir duş seni kendine getiriyor. İstanbul'a taşınma işlerini ayarlamak üzere gününü planlıyorsun.

Bütün gün telefon etmekle, faks çekmekle geçiyor. Hiç istemediğin halde bazı insanlarla görüşmek, onlar-

dan bir şeyler talep etmek zorunda kalıyorsun. Sonunda seni ümitlendirecek bir noktaya ulaşıyorsun. Ev satılmak üzere. Tayinin buraya çıktı çıkacak, haber bekliyorsun. Tüm bu işleri yaparken zihninin gerisinde Gülen Hanım'ı düşünüyorsun. *Aa, bir de kadın görüyorum. Yeni tanıdığınız ya da tanıyacağınız biri.* Vaat içeren sözcükler. Yeni tanıdığınız bir kadın. Ona nasıl baktığını fark etmiş olmalı. Bakışlar... Ya da Cemal'in dedikleri doğru. Seni baştan çıkarmaya çalışıyor. İnce bir biçimde yapıyor bunu. *Aa, bir de kadın görüyorum. Yeni tanıdığınız ya da tanıyacağınız biri. O size pek mutluluk getirmeyecek gibi. Başka biri var.* Hayır ümit vermiyor. Tam tersine, ilgilendiğini fark ettiği için kibarca bir ret mesajı iletiyor. Evliyim, kocamı seviyorum, peşimi bırak diyor. O *size pek mutluluk getirmeyecek gibi. Başka biri var. Ama her şey size bağlı. Garip. Tuhaf şeyler olacak.* Yine de bir açık kapı bırakıyor işte. Her şeyin sana bağlı olduğunu söylüyor. *Ama her şey size bağlı. Garip. Tuhaf şeyler olacak. Biraz canınız sıkılacak, ama atlatacaksınız. Önünüz açık. Ferah.* Canın sıkılacak. Tabii, Hindistan'a giden uçakta Gülen Hanım başını omzuna yaslayıp uyuduğunda bulutlara tepeden bakıp Cemal için üzüleceksin. Vicdanın rahatsız olacak. Ama atlatacaksın. Sonu ferah. Ve o sırada kapı tıklatılıyor. Saat beş buçuk. Bütün gün odadan hiç çıkmamış olduğunu fark ediyorsun. Oda servisine bir kadeh viski ısmarlamış olduğunu anımsıyorsun. Bu gerçekten gerekli. Biraz gevşemen ve huzur bulman için. Kapıyı açıyorsun.

Gülen Hanım'ın gülümseyen haliyle karşılaşınca boğazın iyice kuruyor. Telaşla içeriye davet ediyorsun. Neden geldiğini çok iyi biliyorsun. Senin bildiğini de çok iyi bildiğini biliyorsun. O bunu da biliyor. *Bunu bizde unutmuşsunuz. Geçerken uğrayıp bırakayım dedim. Sizin için özel bir çakmak olsa gerek.* Muzipçe gülüyor. Merve'nin

otuzuncu yaş gününde armağan ettiği ve içine sevgi dolu sözcükler kazıtmış olduğu çakmağı görünce kızarıyorsun. Neden insanın geçmişi böylesine peşinden gelir ki? Gerçi bu bahane ile Gülen Hanım'ı bir kez daha görmüş oluyorsun, ama yine de işin içinde Merve var. O sırada oda servisi geliyor. Bir kadeh daha söylüyorsunuz, artık olayların nasıl geçeceği herkes tarafından biliniyor.

* * *

Akşamleyin Boğaz Köprüsü'nün ışıklı trafiğine bakarken düşünüyorsun. Tüm olup bitenleri: İstanbul'a geleli dokuz gün oluyor. Altı gündür bir sevgilin var. Birlikte liseden arkadaşın olan kocasını aldatıyorsunuz, üstelik adam ruh hastası ve kötü durumda. Hayır böyle değil: Altı gündür bir lise arkadaşının ruh hastası olan karısıyla birliktesin ve sen ona âşıksın. Ve yarın evinin satışından gelecek olan para Gülen'in hesabına aktarılacak. Sen paranın bir bölümü ile güneyde bir ev almayı planlıyorsun. Gülen işi bırakıyor ve Hindistan yolculuğundan sonra güneye yerleşiyorsunuz. Gülen'in boşanma davası açması için avukatını da aradın, salı günü buraya geliyor. Her şey ayarlandı. Hangisi deli olursa olsun, senin için bu aşamadan sonra fark etmeyecek. Sen ve ister deli olsun, ister sağlıklı Gülen, buralardan gideceksiniz. Ayrıca aşk delilikse eğer, sen de delirdin işte. Onsuz olamıyorsun. Yıllardır susuzluğunu çektiğin aşkı buldun ve mutlusun. Her akşamüzeri Gülen'in gelişini iple çekiyorsun. Saatler, dakikalar bal damlaları gibi kayıp gidiyor. Ona sahip olduğun her şeyi vermek istiyorsun. Onu ne kadar çok sevdiğini göstermek için yeni yollar icat etmeye çalışmakla geçiriyorsun onsuz saatleri. Otuz dört yaşındasın. Bu, senin ikinci yaşamın. Her şey çok daha güzel olacak. İştahın açılıyor. Balık yemek

istiyorsun. En yakın lokantaya kendini dar atıyorsun. Yarın her şey çok farklı olacak.

* * *

Panik içindesin. Nereyi arayacağını bilemiyorsun. Saat yediyi çoktan geçti. Her gün saat altı olmadan gelen Gülen ortada yok. Evini arıyorsun, yok. Kimse yok. Gerçi telefonu Cemal açarsa ne diyeceksin, onu da hesaplamadın ya... Beklerken gevşemek için içki içiyorsun. Sızıyorsun. Işık açık kalmış, gece on bire doğru uyanıyorsun. Her şey bıraktığın gibi. Hiçbir şeyin değişmemiş oluşu mideni bulandırıyor. Aceleyle dışarı fırlıyorsun. Artık resepsiyona, *bana bir not var mı*, diye sormanın bir âlemi yok. Soluğu Cemallerin evinde alıyorsun. Deli gibi kapıyı çalıyorsun. Kimse açmıyor. Kapıyı yumruklamaya başlıyorsun. İçerden çıt çıkmıyor. Aklına kötü şeyler geliyor. Cemal'in cinnet geçirerek Gülen'i doğradığını düşünüyorsun. Bir kâbusun içindesin sanki. Üstelik kâbusun başlangıcı. Kapı komşuları dışarı çıkıp seni izliyorlar. Kendine geldiğinde ne söylediklerinin ayrımına varıyorsun. *Gittiler. Taşındılar. Bu sabah gittiler.* Sorular soruyorsun. Hangisinin hastaneye yatmış olduğunu soruyorsun. Hangisinin deli olduğunu soruyorsun. Doğru dürüst tanımıyorlar ki. Taşınalı altı ay olmuş. Bu daireler möbleli kiralanıyormuş. Sabah bavullarıyla çıkıp gitmişler. Hayır, kimse delirmemiş. İşte o anda anlıyorsun her şeyi. Komşuların anlamsız bakışları anlatıyor her şeyi. Tüm paranı, evinin satışından gelen anapara ile kişisel hesabını Gülen'in hesabına aktardığını ve artık öyle bir paranın olmadığını, onların bir orman kulübesinde ya da yazlık bir diskoda bu paraları harcayarak arkandan güldüklerini anlıyorsun. Acı, ama gerçek. Her şeyi kaybetmiş olduğunu anlıyorsun. Onları öldürmeye karar veriyorsun. Ken-

dini öldürmeye karar veriyorsun. Seni bu yamyamlara yem ettiği için Merve'yi ve annesini öldürmeye karar veriyorsun. *İnsan yeni bir hayata başlarken ne kadar çok ve ne kadar çabuk karar verebiliyor...* Bazı şeylerin anlamını ne kadar geç fark ettiğine şaşırıyorsun.

HIZLI DÜŞÜNME SANATI

(Toplantı salonunun kapısı sessizce aralandı. Elindeki klasörü bir kalkan gibi göğsüne bastırarak, içeriye kedi adımlarıyla girdi ve boş bulduğu ilk sandalyeye oturdu. Köşe kapmaca oynayan çocuklarda görülen bir rahatlamanın verdiği kızıllık yanaklarına yayıldı. Halen gecikmişliğin verdiği suçluluk duygusundan kurtulamadığı için hafifçe dudaklarını ısırıp ortamı algılamaya çalışırken, konuşmacı çoktan Mine'yi saptamış, aklında bir köşeye yazmıştı. Konuşmacının –Ethem– sözlerine kulak kabarttığında henüz bir şey kaçırmamış olduğunu düşünerek kendini avuttu. Alt tarafı beş dakika gecikmişti. Memedalibey bir sürü iş çıkarmıştı. Yeni mezun biri için oldukça becerikliydi; verilen her işi bir ödev gibi yapıp zamanında teslim ediyor, herhangi bir mazeretin arkasına saklanmaya gerek duymuyordu. Mutluydu, okulda okurken hayalini kurduğu bir işe girdiğini düşünüyordu: Büyük bir şirkette çalışmak. Kimlik kartını kapıdaki güvenlik çemberinin akıllı turnikesine şöyle bir göstererek, görevlilerin zihinlerinde hoş duygulanımlar canlandıracak bir kokuyu geride bırakarak asansöre yönelmek, günün ilk kahvesi ile başlayan hayatın içinde önemli bir yer edinmek... Bu şirket, bu ülke, bu dünya ben olmasaydım bu kadar rahat dönemezdi duygusuyla öğlen yemeğine

çıkmak. Hafta sonu programları yapmak. Ufak tefek, zararsız dedikodularla hayatın bir parçası olmak... Bu sırada konuşmacının kendisini dinlemediğini fark etmemesi için yapılacak en iyi şeyin dinlemek olduğuna karar verip dikkatini Konuşmacı Bey'in söylediklerine yöneltti.)

Sadece istemeniz yeterli. Ne de olsa modern bir çağda yaşıyorsunuz. Nereden başlamak istersiniz? Ah, evet vaktiniz yok. Yine haklısınız. Hızlı olmak zorundayız. Lafı döndürüp dolaştırmadan, dosdoğru hedefe varmalıyız. Hedef! İzninizle bu sözcüğü tahtaya yazıyorum. (Dedi, ama hiçbir yere, bir şey yazmadı. Mine, Konuşmacı Bey'in tüm söylediklerini birinci kez söylediğini, bunları ezberlemiş olduğu için o anda başka şeyler düşündüğünü, bu yüzden de arkasında duran beyaz tahtaya bir şey yazmadığını sandı. Birden bayat bir konserve kutusunu açtığı zaman duyduğuna benzer bir koku algıladı. Okuldaki hocalarını özledi. Bu seminerler çoğu zaman laf kalabalığından başka bir şey olmuyordu. Ama, ah, o içindeki çalışkan öğrenci! O yine de anlatılanları ciddiye almak, anlamak istiyordu.) Bu, sizin için önemli. Her halinizden belli oluyor. Bir hedefiniz var. Ya da... Bir hedefiniz olması gerektiğini düşünüyorsunuz. Ya da... Seçenekleri çoğaltmak olası. (Bunları söylerken tek tek dinleyicileri hedefliyor, sanki yanıtlanmasını istediği sorular yöneltiyordu.) Asıl sorun hedef ile ilişkinizde başlıyor ve düğümleniyor. Hedefinden korkanlar, hedefine ulaşamamaktan korkanlar, hedefe ulaştıktan sonra olacaklardan korkanlar, hedefine aşırı derecede bağlılık gösterenler, ki bunlar aynı zamanda birinci grubun üyeleridirler: Hedeflerini kaybetmekten korkarlar... (Bu noktada Mine kendisinin hangi gruba girdiğini düşünmeye başladı. Hedefim var mı? Yani nasıl bir şey? İşte okulu bitirmek bir hedefti. İyi bir işe girmek. Sonra... Çarşamba akşamı olacakları düşündü. Aile arasında bir nişan.

Ne kadar düşünmemeye çalıştıysa da beceremediği büyük gün. İçinden bir sevinç çığlığı attı. Altı gün sonra nişanlanıyordu. Tuğrul ve Mine'nin mutlu günlerinde... Hayır hayır, Mine ve Tuğrul'un nikâh törenlerine... Ne kadar kendini tutsa da günlerdir aklını meşgul eden, evlilik hazırlıklarıydı. Her şeyin çok sade ve şık olmasını istiyordu. Kendilerine özgü. Gözünün önünde davetiye örnekleri, mutfak-banyo katalogları, gelinlik dergilerinde işaretlediği modeller... Buna engel olmalıydı. Yoksa yine yanaklarına ateş basacak, aklı bir karış havada bir genç kıza dönüşecekti. Artık bir iş kadınıydı...) Bunlar bir yanda, öte yanda da asla bir hedefi olmayanlar, olamayanlar, olmasını istemeyenler ve en aşırı uçta hedefsizliği hedef yapanlar... Son grup gerçekten de ilginç kişilerden oluşur. Ayrıca bulaştırma gibi bir özellikleri de vardır. Hedefsizliği bir erdem gibi gösterirler. Yaşamı rastlantıların yönetimine bıraktıklarını, müdahale etmediklerini, herhangi bir müdahalenin bu çirkef yaşamın çarklarına paçayı kaptırmak olduğunu savunurlar. Bazıları samimidir, bazıları yalancı. Önemli değil. Zaten onlar konumuzun dışındalar. (Mine bu tür insanlarla karşılaşıp karşılaşmadığını düşündü. Bu kadar düşündüğüne göre karşılaşmamış olmalıydı. Sonra Tuğrul'u düşündü. Kararlı bir delikanlı, demişti babası. Ağırbaşlı ve güvenilir. Bu, bir hedefi olmak anlamına geliyordu herhalde. Tuğrul'un hedefi işleri büyütmekti. Babadan kalma şirketi adam gibi, modern bir şirkete dönüştürmekti. Okulu, master'ı, İngilizcesi, her şeyi tamdı. Şimdi Mine'yle birlikte kuracakları aile ile her şey daha da tam olacaktı. Mine'nin içinden çok ince, belli belirsiz bir bulut geçti. Ayrıca Konuşmacı Bey'in yaydığı olumsuz elektriği de hissetmişti. "Çirkef yaşam"?) Şimdi hedefle aramızdaki uzaklığa gelelim. Eğer bir hedef varsa, hedefe varmak isteyen kişi ile arasında bir de uzaklık vardır. Hedefe gi-

den yol da diyebiliriz. Ama uzaklık ile yol arasındaki farkı da daha sonra düşünün. Şimdi bu Yol kavramını da Hedef sözcüğünün altına yazalım. (Yine Konuşmacı Bey tahtaya dönmeksizin, sanki hiç o sözleri etmemiş gibi konuşmaya devam ediyordu. Bu durum hem Mine'nin sinirlerini bozuyor, hem de kendine duyduğu güveni sarsıyordu. Yanlış mı duymuştu acaba? İş arkadaşlarının yüzlerini kaçamak bir bakışla taradı. Herkes dikkatle Konuşmacı Bey'i dinliyordu. Birkaçı not alıyordu. Her şey normal gözüküyordu. Belki de bir önemi yoktu. Ama Mine'nin böyle küçük takıntıları vardı. Örneğin hiçbir dersi kaçırmaz, söylenen hiçbir şeyi unutmaz, tüm anlatılanların kesinlikle doğru ve önemli olduğunu düşünürdü. Yaşam da bunu haklı kılacak biçimde gelişmişti. Ama içindeki bir başka Mine durmadan mızıldanır, itiraz eder, dalga geçerdi.) Yol, yaşam boyu karşınıza çıkacak en kafa karıştırıcı kavram olacaktır. En az Zaman kadar ilginçtir. Hem onun kadar soyuttur hem de Hedef kadar somut. Yol'u Zaman'a böldüğünüzde Hız'ı bulursunuz. Yani hareketin, yaşamın kendisini. Bunları da, Hız ve Zaman'ı da tahtaya yazmayı unutmayalım. Bunları hepiniz biliyorsunuz. Bilmek zorundasınız. Burada bulunabilmenizin tek koşulu bu denklemi bir biçimde çözmeyi başarmış olmanızdır. O halde bu seminerin amacı ne? Daha önce başka seminerlere mutlaka katılmışsınızdır. İş örgütlenmesi, grup çalışması, verimliliğin artırılması ve benzeri birçok konuda seminerler dinlemiş, kitaplar okumuşsunuzdur. Her birinden de yararlanmış olduğunuzu umuyorum. (Mine katıldığı seminerleri tek tek düşündü. İşe girdiğinden beri tek bir perşembe sabahı yoktu ki boş geçsin. Mutlaka bir seminer, bir konuşma olurdu. Personel Müdürü hiç kimseyi bulamazsa kendisi gelip bir konuşma yapardı. Bu arada Konuşmacı Bey'in tahtaya bir şey yazmama durumu devam ediyordu. Artık

alışmıştı. Belki de aniden dönüp hepsini birden yazacaktı.) Bugünkü seminerin ötekilerden farklı olacağını artık anlamışsınızdır. En azından size bir konuşma konusu bildirilmediğini fark etmişsinizdir. Bildirilmedi, çünkü önyargıların oluşabileceğini daha önceki deneyimlerimizden biliyoruz. Konumuz neredeyse yaşamın tamamını ilgilendiren bir konu. Bu işyeriyle sınırlı değil. İş dünyası ile de sınırlı değil. Konumuz, hedeflerimize varmak için kullanmamız gereken en kısa yolu nasıl bulacağımız. Ve bu konuda (ve aslında her konuda) nasıl hızlı davranacağımız. Bir başka deyişle düşünce gücünü artırmak. (Mine'nin ilgisi öteki arkadaşlarınınki gibi yeterince uyanmıştı. Yine de ikircikliydi. Gerçekten işe yarar bir şey çıkacak mıydı bu seminerin altından, yoksa bir palavra mıydı? Konuşmacı Bey'e ilk kez alıcı gözle baktığını fark etti. Otuzlarını geçmişti. Yeni tatilden dönmüş gibiydi. İri, koyu kahverengi gözleri vardı. Düzgün bir burun. Sakal köklerinin arasına gizlenmiş birkaç çiçekbozuğu. Kaşının kenarında belki çocukluktan kalma bir sıyrık. Ses tonu kararlı ve ciddiydi. Tuğrul'un sesine benziyor, diye düşündü. Ama sıkıcı değil. Asla değil. Tuğrul'la adamı karşılaştırmaya başladığını düşünerek rahatsız oldu. Bazen insan düşüncelerinin denetimini kaçırabiliyordu. Tabii, sonunda can sıkıcı yerlere varılıyordu. Tuğrul'un elleri çok güzeldi. Biçimli, güçlü. Bu sefer de Tuğrul'un beğendiği özelliklerini düşünmeye çalıştığını fark ederek kendisine sinir oldu. En iyisi tüm dikkatini konuşmaya vermekti.) Düşünce gücünü önce tanımlamak gerekli. Önemli olan nedir: Daha çok, daha iyi, daha doğru olmak mı? Evet, belki de hepsi. Yeterince Zaman olsa bu özelliklere varmak hiç de zor olmazdı. Ama yok. Zaman yok. Zaman yok. Zaman yok. (Dinleyiciler hipnoz altında gibi, tekrarlanan cümlenin anlamının içinde yüzüyorlardı. Mine de o cümlenin içindeydi.) O halde tek çö-

züm hızlı olmak. Hızlı düşünebilmek. Düşünce hızını artırmak. Hepiniz düşüncenin ve zihinsel gelişimin çokça doğuştan geldiğine inanıyorsunuz. Doğruluk payı da yok değil. Ama doğru olan bir şey daha var ki, o da düşünme işlevinin geliştirilebilen bir yeti olduğu. Bu seminer dizisi boyunca düşünce hızınızı artırmaya yönelik çeşitli alıştırmalar yapacağız. Kısa sürede malum, zaman yok ne kadar çok yol katettiğinize siz de şaşıracaksınız. (Mine kararsızdı. Belki işe yarardı. Belki daha akıllı olabilirdi. Böyle düşünmesini engelleyen bir kılçık da yok değildi ama. Örneğin son "Zaman yok" cümlesini Konuşmacı Bey biraz alaycı bir biçimde tonlamıştı. Sanki zamansızlık bir tek onların sorunuydu. Aşmış, akıllı insanların böyle bir sorunu yoktu, olamazdı. Konuşmacı Bey'in bunları nerede öğrenmiş olabileceğini düşünmeye başladı. İşe girdiğinden beri bir özgeçmiş merakı başlamıştı. Utanmasa bir koleksiyon yapacaktı. Ayrıca tüm özgeçmişler zamanla değişiyordu. Bazen, insanların özsermayelerinin listesini uzatmak için yaşadıkları izlenimine kapılıyordu. Sonra işe girerken hazırlamış olduğu özgeçmişin çocuksuluğunu hatırladı. Bir şey yoktu ki yazsın. Bitirdiği okul, bildiği diller vesaire. Yeni mezun birinin özgeçmişi bir sayfayı geçmiyordu. Sonra, birkaç ay sonra, müdürlerden birinin özgeçmişi geçmişti eline. On iki sayfalık dev bir yaşam. Kendini upuzun bir merdivenin ilk basamaklarında hissetmişti. Okulu bitirmek bir şey değildi. Daha çok yol vardı...)

Düşünce nedir? Basit olarak hayalden başka bir şey değildir. Düşünmek ve hayal kurmak aynı şeydir. Aralarında işlevsel olarak bir fark yoktur. Sadece içerikler farklıdır. Ciddi diye nitelediklerimize düşünce, gayriciddi bulduklarımıza hayal deriz. (Hayal hayal hayal... Mine sözcüğün büyüsüne çoktan kaptırmıştı kendini. Zihninin içinde çoktan döşemiş olduğu gelecekteki evini

düşündü. Bu, bir hayal miydi? Bir düşünce miydi? Bir plan mıydı? Evet bir plandı. Oysa, hayal sözcüğünü içinden tekrarladıkça başka bir sıcaklık hissediyordu. Hayal başka bir şey olmalıydı. Kendini bir an için on üçüncü kattaki ofislerden birinde düşledi. Zarif ve pahalı giysiler içinde. Daha zayıf ve güzel olarak. Yönetici olarak. Konuşmacı Bey'le o sırada göz göze geldi. Yönetici hayalini on üçüncü kattaki ofisinde yalnız başına bırakarak, hızla aşağılara indi, salona ilk girdiği noktaya geri döndü ve omuzlarını büzerek, dudaklarını ısırarak oturduğu sandalyeye bir kez daha yerleşti.) Benim size öğreteceğim sadece bir teknik. Ne düşüneceğiniz ya da ne hayal edeceğiniz değil.

Basit örneklerle başlayalım. Şimdi size bir sözcük söyleyeceğim. Ve anlamını zihninizde canlandıracaksınız. Evet, hemen başlayabiliriz: Elma! (Kısa bir süre sustu Konuşmacı Bey. Mine'nin zihninde kocaman bir elma belirdi. Kırmızı bir elma...) Evet, sanırım hepiniz zorlanmadan bir elmayı düşlediniz. Düşündünüz ya da hayal ettiniz. Şimdi hayalinizde canlandırdığınız elmayı gözden geçirelim. Lütfen el kaldırarak katılımda bulunun. Kaç kişinin elmasının bir rengi vardı? Evet, hemen hemen herkesin. Güzel. Kaç kişinin elmasının sapı vardı? Evet, iki kişi. Kaç kişinin elmasında yapısal bir bozukluk vardı? Evet, hiç. Kaç kişinin elması bir tabağın içindeydi? Bir masanın üzeri? Bir odanın içi? (Mine hayal kırıklığına uğramıştı. Kendi elması dümdüz kırmızı renkte, sapı falan olmayan, boşlukta kişiliksiz bir elma resmiydi. Pencere buharına çizilmiş çöp adamlar kadar bile gerçek değildi. Hayal falan değil, bir sözcüktü. Gözünün önünde şu anda kanlı canlı bir elma duruyordu evet, ama biraz geçti. Konuşmacı Bey tüm ipuçlarını verdikten sonra bir natürmort çıkarması zor olmamıştı. Oysa ilk duyduğu an önemliydi. Böyle söylüyordu Konuşmacı Bey.)

Gördüğünüz gibi herkesin düşündüğü birbirinden biraz farklı olan, ama temelde az ayrıntıya sahip elmalar. Düşünce hızından kastettiğim, en kısa sürede en ayrıntılı imgeyi canlandırabilmek. Ayrıntılı düşünmeye bir kez alışırsanız, karşınıza çıkan tüm kavramları benzer bir biçimde çokboyutlu olarak düşünmeye başlarsınız. Çünkü yaşam ayrıntılardan oluşur. Hedefe uzanan yol ayrıntılarla doludur. Belki de sadece Yol dediğimiz bir ayrıntılar bütünüdür. Bir alıştırma daha? Evet hazırsanız, söylüyorum: Eldiven! (Sanki hayalî bir kronometreye basmıştı. Birkaç saniye sonra konuşmaya devam edecekti. Mine ödevini düzgün yapmaya çalışan bir öğrenci titizliği ile hızla düşünüyordu. Hemen aklına gelen yün eldivenleriydi. Pislenmiş, sütlükahverengi eski eldivenler. Hayalinde, kendi ellerine geçirmiş, şaşkın şaşkın üzerindeki küçük pembe çiçek işlemelerine bakıyor. Hava soğuk, belki karlı. Bir kartopu...) Evet şimdi ayrıntı soruları... (Mine sorulardan büyük bir kısmında elini kaldırmıştı. Başarmıştı. Sınıfın birincisi! Yanlış olduğunu bile bile saçma bir başarı güdüsünün esiri olmuştu.) Başka bir alıştırmaya geçmeden önce bir hatırlatma yapayım. Düşünce hızının düşmanları vardır ve en önemlisi gerginliktir. Gerginliği oluşturan nedenlerin başında da sosyal başarısızlık ve dışlanma korkusu gelir. Bundan sonraki alıştırmalarda el kaldırmanızı istemiyorum. Artık kuralımızı kavradınız. El kaldırmak yerine önünüzdeki kâğıtlara bir çarpı koyun. Her alıştırma için bir satır. Seminer bittiğinde gelişiminizi çarpıların oluşturduğu histogram yardımıyla inceleyebilirsiniz. (Mine adamı gittikçe daha cana yakın ve daha akıllı bulmaya başladığını fark etti. Adam belki çok iyi bir konuşmacı değildi, ama iyi bir rehberdi. Daha önce ne konuşmacılar görmüştü. Hepsinin ortak özelliği çok şık olmaları, her şeyi biliyormuş gibi bir hava yaratmaları ve her şeyden önemlisi çok esp-

rili olmaları. Oysa bu adam, –artık içinden Konuşmacı Bey demek gelmiyordu, acaba adı neydi?– hiç espri yapmıyordu. Çok ciddiydi. Görünen o ki, ilgiyi ayakta tutmak için espriler yapmaya gereksinim duymuyordu. Mine kendini iyiden iyiye alıştırmalara kaptırmıştı. Önce tek sözcük canlandırmaları: Şapka, kedi, mektup, kravat... Sonra daha uzun canlandırmalar: bisiklete binen erkek, kafeste kuş, giyinen kadın... Mine kafasında baş başa bir öğle yemeği hayali kurmaya başlamıştı bile.

Güzel bir kafeteryaları vardı. Gökdelenin en üst katındaydı. Bir kısmı teras olarak ayrılmış, nefis bir manzarası olan harika bir sosyal mekân. Şirketin politikası buydu: düşük ücret, konforlu bir çalışma ortamı. İnsanı işe gitmeye motive edecek her şey düşünülmüştü. Her zaman havadar ve güzel kokan ofisler, ergonomik masalar, son model bilgisayarlar, bir video ve oyun odası [bilardo, masatenisi]. Hatta spor salonu ve sauna. Kapitalizmin yeni yüzü. Mine bunları önemsemiyordu. Başka bir şirkette çalışmamıştı ve çalışma koşulları hakkında fazla bir fikri yoktu. Yemek tepsisi elinde, oturacak bir masa ararken, aslında gözlerinin onu [Konuşmacı Bey'i] araştırdığının gizliden gizliye farkındaydı. Aldırmadı. Okuduğu üniversitenin Amerikan rahatlığı, üzerine bir elbise gibi oturuyordu. Üniversitede hocalarıyla aynı yemekhanede yemek doğal bir alışkanlıktı. Sonunda Konuşmacı Bey'i gördü. Hemen karşısındaki boşluğa tepsisini koydu. Adının Ethem olduğunu öğrendiği Konuşmacı Bey, Mine'nin ilgisinden hoşnut kalmıştı. Belli ki seminer istediği gibi gitmemişti. Mine ustaca konuya girdi. Adamı doğrudan, soyut sözlerle takdir etmek yerine [bunu ne yazık ki bir başka seminerde öğrenmişti] yaptığı somut bir işten [hayalî tahta meselesi] söz açarak etkilemeye çalıştı. İlgilenilmeyi hak edecek bir zekâya sahip olduğunu göstermek istiyordu. Ethem'in ilgisini

[hayır bir erkek olarak değil] akıllı bir insan olarak, bir bilge olarak ona sunmasını istiyordu. Ethem, Mine'nin anlattıklarını dikkatle dinliyordu. Koyu kahverengi gözleri Mine'den yayılan bütün ışığı yutuyordu. Ona karşı numara yapamayacağını hemen anlamıştı Mine. Bu yüzden aniden susup krepini yemeye başladı. Acaba konuşmacı bir kadın olsaydı, aynı ilgiyi ona gösterir miydi? Bu soruyu, içinde bir yerde Tuğrul soruyordu. Büyük çalışma masasında oturmuş canı sıkkın bir biçimde yanıtını bekliyordu. Belli ki işinin bölünmesinden huzursuz olmuştu. Mine içindeki Tuğrul'a yalan söyleyemiyordu. İçindeki sorgucuya yalan söyleyemeyecek kadar akıllıydı. Evet akıllıydı. Ve Tuğrul bunun farkında bile değildi. Üstelik ne hakla ona sorular soruyordu. Daha nişanlı bile değillerdi. Evet beraber olmuşlardı. Birlikte tatile gitmişlerdi. Her şey iyi gidiyordu. Ama şimdi düşününce... Ethem, Mine'nin durgunluğunu dağıtmak için havadan sudan konular açmaya başladı. Ne iş yaptığını, neler planladığını falan soruyordu. Hayır, ama istediği bu değildi. Seminerdeki gibi konuşmasını, onu etkilemesini bekliyordu. Ethem'in anlattıklarının planlanmış bir eğitim programının bir parçası olduğunu kabullenmeye yanaşmıyordu. Ethem ise onu etkilemeye çalışmıyordu. Belki gizliden gizliye ortak bir nokta bulmaya çalışıyordu. Belki başka bir şeyler düşünüyordu. Bilemezdi. Ne de olsa düşünme ustası olan oydu. Aslında ona sormak istediği bir sürü soru vardı. Kararlarını, düşüncelerini, hayallerini onun değerlendirmesine sunmak istiyordu. Yaşamını Ethem'in onaylamasını bekliyordu. Ancak o zaman, doğru yolda olduğuna ikna olacaktı. Kafası neden bu kadar karışıktı ki! Ve yaşamı hakkındaki düşüncelerinin böylesine karışık olduğunu neden bu kadar geç algılıyordu? Nişana bir hafta kala... [Altı gün!] Evet altı gün kala... Krepin içindeki bezelyeleri çatalıyla itiştirir-

ken, Serap'a bu durumu nasıl anlatacağını kurguluyordu: Adamın biri gelip elma diyor, şapka diyor ve Mine bütün yaşamını gözden geçiriyor. A şıkkı: Adam sihirbazdır; B şıkkı: Mine budaladır... Yemeğin sonuna doğru birdenbire Ethem'in akşam yemeği teklifini kabul etmiş olduğunu fark etti.

Her şey öyle hızlı gelişti ki. Harika bir akşam. Nefis bir yemek [boğazdabalık]. Müzik [caz]. İnsanın kanını hızlandıran kokteyller [sexonthebeach]... Ne ona Tuğrul'dan söz etmişti, ne de Tuğrul'u düşünmüştü. Akşam, evdekilere iş arkadaşları ile bir yemekte olduğu yalanını söylerken ayıldı. Daha evlenmeden aldatmaya başlamıştı [o gece bir şey olmamıştı!]. En azından yalan söylemek zorunda hissediyordu kendini [çünkü bir sonraki gece olacaktı, bunu da biliyordu!]. Ethem işyerindekinden farklıydı. Bir kere gülüyordu. Çok daha gençti. Çok kibardı. Saygılıydı. Her şeyden önemlisi Mine'den etkilendiğini belli ediyordu. Ve son derecede çekiciydi. Seminerlerden söz etmeyi sevmiyordu. Bu konuda konuşmamasının bir nedeni işten söz etmekten hoşlanmayışıysa, başka bir nedeni de işin gizemini koruma kararıydı. Sanki o seminerde karşılaşmamışlar da, bambaşka bir zamanda, bambaşka bir yerde [Tuğrulsuz-nişansız-beyazeşyasız-kaygısız bir yerde] karşılaşmışlar gibi... Oyuncuları tanıdık bir film gibiydi her şey. Yurtdışında bitirmişti üniversiteyi. Mine'ye birbirinden ilginç hikâyeler anlatıyordu. Kendini asla övmüyor, yüceltmiyordu. Tuğrul'un kasıntı havası onda yoktu. Doğaldı.

Ertesi gün öğlen yemeğini Serap'la yerken kendini savunmak zorunda kalışına canı sıkılmıştı. Serap açıkça B şıkkını işaretliyordu [B: Mine bir budaladır]. Ve tezini ortaya koyuyordu: Evlenme öncesinde her genç kız bir tereddüt geçirir, gerginlik yaşar, "Doğru mu yapıyorum?", "Yeterince olgun muyum?", "Hazır mıyım?" diye

kendine sorar. Sonra, bütün o evlilik hazırlıkları, dünyevi şeyler bir anda aşkın önüne geçer. Kaygılar, para hesapları, planlar... Oysa Mine içinden âşık değilim, diye bağırıyordu. Serap'a daha fazla bir şey söylemek istemedi. Aslında Tuğrul ile konuşmadan önce bir prova yapmak istiyordu ve Serap, Tuğrul rolündeydi. Serap'ın neler söyleyeceğini başından beri biliyordu, ama kendinden emin değildi. Ethem ile bu akşamdan itibaren başlayacak olan, sonu belirsiz serüveni yeterince istiyor muydu? [Evet istiyordu.] Bunu Tuğrul'a, suçluluk hissetmeksizin anlatma gücünü kendinde bulabilecek miydi? [Galiba.]

Sonra mı? Gerçekten de akşam Ethem ile çıktı. Nişan ve Tuğrul meselesini ertesi güne erteledi. Evdekilere yalan paketini çoktan hazır etmişti. Karşı tarafta bir parti, bir çeşit bekârlığa veda partisi [ne acı bir yalan] olacaktı ve o saatten sonra eve dönemezdi, Serap'ta kalacaktı [Serap yemeğin sonunda gönülsüzce her nedime biraz suç ortağıdır ilkesine uyarak yardımcı olmayı kabul etti]. Ethem ile akşam, tahminlerinin de ötesinde iyi geçti. Ten uyumu, diye bir şey varsa buydu. Mine sanki bazı şeyleri ilk kez yaşıyormuş gibiydi. Sanki daha öncesi yoktu. [Tuğrul mu? O hiç olmamıştı ki!] Ethem'in geniş bir stüdyodan ibaret evinde, her öpücük bir başka gece gemisine binip gitti.

Daha sonra? Evet daha sonra annesi ile konuşacaktı. Durumu [Ethem'i değil, Tuğrul ile durumunu] kısa, net ve kararlı bir biçimde ortaya koyacaktı. Benzer bir konuşmayı Tuğrul ile yapıp [çok kötü bir kız olmuştu, bütün bir cumartesiyi harcamamak için sabahtan buluşacaktı] işi bitirecekti. İş zaten bir gece önce bitmişti. Ne yapsaydı, çocukcağızı [Tuğrul] yaşamı boyunca aldatsa mıydı? Asla, kimseyi aldatmazdı [evet aldatmazdı]. Ödevlerini her zaman en doğru, en önce o yapardı. İyi, doğru ve dürüsttü. Ve şimdi de âşıktı. Tanrı'ya şükürler

olsun ki, köprüden önce son çıkışta Ethem karşısına çıkmıştı. Ya bir-iki yıl sonra [müdür yardımcısı falan olduğunda ya da anne olduğunda] Ethem ile karşılaşsaydı... O zaman ne olurdu? [Yine içinden Serap'la Tuğrul'la tartışıyordu.] Çok kötü olurdu tabii. Aşkını kalbine gömüp hayat boyu Tuğrul'un gömleklerini yıkardı [mahsus abartıyor, bilerek yapıyordu].

Ve Ethem ile ilişkisi gelişmeye başladı. İlk zamanlar büyüleyiciydi. Ethem mükemmel bir âşık, harika bir sevgiliydi. Birlikte gidilen tatiller, gece gezmeleri, sabah kahvaltıları... Ethem ile her şey farklı, muhteşem anlamlar kazanıyordu. Tek sorun Ethem'in evli oluşuydu. O stüdyo da onun hem ofis, hem garsoniyer olarak kullandığı bir mekândı.)

Bugünkü semineri burada noktalamadan önce şunu ev ödevi olarak kabul etmenizi istiyorum: Fırsat buldukça, bir arkadaşınızla bu alıştırmaların benzerlerini yapın. Unutmayın, zihin ne kadar çok çalışırsa, o kadar hızlanır. Bisiklete binmek gibi alıştırma yapmakla gelişen bir edimdir. Haftaya daha ileri teknikler üzerine çalışacağız. İyi günler. Bu arada tahtayı silmeyin. (Çıkıp gitti. Sanki yorumları duymak istemiyordu. Mine seminerin sonuna geldiklerini anladığından, hayalî aşk macerasını kısa kesmişti. Evet tabii ya, elma, şapka, bisiklete binen adam: Daha hızlı düşünüp daha hızlı yaşayacağız. Tuğrul değilse Ethem, o değilse bir başkası... Hem adama Ethem adı da pek yakışmıyordu doğrusu. Yine de Mine tahtayı silme esprisini sevmişti. İş arkadaşlarının aynı fikirde olmadığını fark ettiğinde şaşırdı ve hızla salonu terk etti.)

54 NUMARA'NIN ESRARI

Taşındıkları günü çok iyi hatırlıyorum. Günlük güneşlik bir haziran sabahıydı. Gazeteyi almak için kapıyı açtığımda aynı koridora bakan on daireden birine hamalların bir şeyler taşıdığını görmüştüm. Sevgilim henüz uyanmamıştı. Gürültü yapmadan ona kahvaltı hazırlamanın planlarını yapıyordum. Sanki birkaç yıldır yaşadığım karmaşa ve panik artık bitmişti. Düzenli olarak çalışmaya başlamıştım. İçki içmiyordum. Ve en önemlisi bir ay önce bana sürekli gördüğü düşleri anlatan masal çiçekleri gibi renkli bir kızla tanışmıştım. Dahası şu anda çarşaflara dolanmış narin bedeni tüm eve tuhaf, sürekli arzu uyandıran lezzetli bir koku yayıyordu. Yarı çıplak bir durumda, kapıyı sadece elimi paspasın üzerine uzatacak kadar aralamış olduğum için taşınma işine dikkatimi pek vermemiştim. Zaten 60 daireli bu apartman denen kent devletinde her ay en az bir taşınma oluyordu. Gözucuyla gördüğüm sadece son derece iyi paketlenmiş kolilerdi.

Daha sonra yeni taşınanlar hakkında birtakım laflar dönmeye başladı. Önce sıradan komşuluk merakı sandığım bu dedikodular benim kulağıma kadar gelmişti. Böyle diyorum, çünkü komşuluk ilişkilerim yok denecek kadar azdı. Ama nasıl olduğunu bilmediğim bir yoldan

sanki evin duvarları, içinde yaşayanlar hakkındaki bilgileri sızdıran bir süzgeç görevi yapıyormuş gibi apartman sakinleri bir süre sonra merak bile etmeseler başkaları hakkında birçok şey öğrenmiş olduklarını fark ediyorlardı. Eminim onlar benim hakkımda benim sandığımdan çok daha fazlasını biliyorlardı. Bunda bir sakınca yoktu doğrusu. Sadece geçen yıl ayrıldığım ve adını dahi anmak istemediğim o kadının evli olması dışında toplumdan gizlemem gereken hiçbir şey yoktu. Son derece sakin bir hayat yaşayan, işlerini evinin bir odasından idare eden, tek kusuru biraz yüksek sesle müzik dinlemek olan genç bir adamdım. Ve komşularımı zerre kadar merak etmiyordum. Ama bu yeni taşınan komşu... Haklarında söylenenler...

Kapıcımızın her çöp toplama saatinde büyük bir heyecanla onlar hakkında söyledikleri gittikçe daha çok ilgimi çekiyordu. Çünkü kapıcımızla o anda kapısı açık olan öteki dairelerin sahipleri arasında geçen konuşmalarda söylenenler birbirini tutmuyordu. Anladığım kadarıyla toplanmış olan tüm bilgiler birbiriyle çelişiyordu. Bu insanların daha kaç kişi olduklarını bilen yoktu. Çünkü onlarla hiç kimse karşılaşmamıştı. Alışverişlerini kapıcı yapıyordu, ama o da kapının kulpuna asılmış olan pazar filesinin içindeki sipariş notları ile karşılaşıyordu. Torbayı alırken de görmemişti onları. Bir kere meraktan pusuya yatmış, ama o gün torba saatlerce kapıda asılı kalmış ve kapıcımızın uyukladığı bir anda torba içeri alınmıştı. 52 Numara'da oturan amca bir kez görmüştü torbanın alınışını. Ama gördüğü sadece cinsiyetsiz beyaz bir sol eldi. "Peki apartmana taşındıkları gün gören olmadı mı?" İşte bu soruyla bendeniz de meraklı komşular arasındaki yerimi almış, ilk kez apartman içindeki rolüme ters düşen bir hamle yapmıştım. Sanki bornozumu giymeden kapıyı açmışım gibi kendimi çıplak hissetme-

me neden olan bakışlardan kurtulabilmek için soruyu yineledim: "Örneğin sen! Görmedin mi taşınırlarken? Sanırım eşyaların taşınmasına yardım ediyordun?" Kapıcımız sorunun kendisine yöneltilmesinden hoşnut, yanıtladı. Evet oradaydı. Bütün kutuların taşınmasına yardım etmişti. Ama eşyaların sahipleri ortalıkta değildi. Taşıma şirketi yetkilileri apartman yöneticisinden imza karşılığında –ki aynı zamanda yalnız 54 Numara'nın değil apartmandaki birçok dairenin sahibiydi– anahtarı almışlar ve eşyaları daha doğrusu kolileri eve yerleştirip gitmişlerdi. 54 Numara öteki birçok daire gibi möbleli kiralanmış olduğu için bu yeni kiracıların da sadece kolileri ve bavulları vardı.

Bu tür, bir yere varmayan konuşmalar günlük olağan etkinliğimiz haline gelmişti. Hatta 55 Numara'daki yaşlı kadın kandilde helva dağıtırken kapıma geldiğinde bile küçük araştırma komisyonumuz olağan toplantılarından birini gerçekleştiriyordu. Hepimizin kulağı kirişteydi, bir kapı gıcırtısı duyduğumuzda 50 ile 60 arasındaki tüm daireler dışarıya çıkıyor, baldan tatlı fiskos içinde kendimizden geçiyorduk. Tabii 54 Numara hariç. Apartmanın öteki katları doğal olarak durumdan habersizdi. Önemli olan asansörle aynı kata çıkan insanların tavrıydı. Herkes deli gibi merak ediyordu. Bir de her akşam seyrettiği filmlerin konularını sabahları 54 Numara üzerinde kurgulayan kapıcımız tabii. Hiç unutmuyorum, bir akşam yine komite toplantısında çaresiz akıl yürütmelerden birinde, kapıcımız, "Bu vampir olmasın?" dedi. Aslında bir açıdan bakıldığında akla en yakın açıklamaydı: Taşınırken sadece büyük koliler gelmişti. Ve kolilerden bir tanesi gerçekten de çok ağırmış ve tabut kadar da büyükmüş. Kapıcımıza ülkemizde vampirlerin barınamayacağını söyleyip güldüysem de rüyalarımdan birinin bu izlekte olacağından hiç kuşkum yoktu.

Akıl yürütmelerin sonu yoktu. Kanun kaçağı bir mafya liderinden yasadışı bir örgütün beyni konumundaki azılı katil bir kadına, melankolik bir yazardan delirmiş kocasına bakan yaşlı bir hemşireye dönüşen komşumuz üzerinde dolaşan bu esrar perdesini aralayıp da sıradan biri ya da birileri olduklarını açıklasalar, hepimiz acayip bozulurduk gibime geliyor. Hatta bu sırrın çözülmesini de istemiyor gibiydik.

Çiçek kokan, renkleri yüzüne ellerine pek de hoş bulaştıran sevgilim fazla bir açıklama yapmadan beni bırakıp gittiğinde –ki döneceğinden en ufak bir kuşkum yoktu– birkaç gün derin düşüncelere dalmış ve 54 Numara'nın esrarından uzak kalmıştım. Sevgilimin bana söylediklerini düşünüyordum. Onu benim kadar kimsenin sevemeyeceğini, asla benim gibi biriyle karşılaşamayacağını çok iyi biliyordum. Çünkü ben onun nadide bir kelebek gibi dolaştığı zehirli çiçek bahçelerinden uzakta, yalnız ve yalın bir ağaçtım. Beni bulunduğum yere sıkı sıkıya bağlayan adeta fiziksel köklerim vardı. Ama giderken bana şöyle demişti: "Çok iyisin... Belki benim için fazla iyi... Gidiyorum. Çünkü utanç verici, ama dürüst olmak zorundayım, sana asla yalan söyleyemem, çünkü... Sıkıldım. Bilmiyorum. Nedenini bilmiyorum. O kadar açıksın ki, belki keşfedilecek bir şeyin olduğu hissine kapılamıyorum. Evet, ötekiler bu heyecanı yaşatıyorlar bana, yani bilmece çözme merakımı tatmin ediyorlar. Bir sırrın, esrarlı bir yönün, ne bileyim tuhaf bir yönün yok. Görüyorsun ya ben kötü bir kızım." Ah küçük sevgilim, biliyordum, erken bir karşılaşmaydı bu. Yeni insanlar çeker insanı, bilmez miyim. Hele sen de yeni insanları çekiyorsan... Her ilişkide o yabanıl toprakları adım adım keşfetmenin zevki... Ama dönüp bana geleceksin. Ve ben burada, bıraktığın koltukta seni bekliyor olacağım ve yalancı bahçelerin sınırlarının bittiği

yerde başlayan uçsuz bucaksız bir çöle benzeyen ruhumu senin ellerine teslim edeceğim... Buna benzer şeyler söylemek istemiştim ona. Daha sonraki günlerde aklımın içinde tekrar tekrar çektiğim bu kısa filme böyle konuşmalar yazıp durdum. Oysa son derece sıradan bir şekilde özetlemiştim ona: "Ben burada seni bekliyor olacağım, seni bekleyeceğim... Tam bu noktada!" Elimde gazete ve ekmekle yarı çıplak, holün ortasında dikilip duruyordum. Dokunaklı bir sahneydi.

Bu hafif bunalımlı ve romantik dönem kısa sürdü. Kötü kızlara meraklı olanlar terk edildiklerinde de kendilerini nasıl avutacaklarını çok iyi bilirler. Her akşam sevdiğim birini davet ediyordum evime. Geç saatlere kadar sohbetler, bazen konuşmanın ne kadar önemli ve güzel bir şey olduğunu hatırlatıyordu bana. Bir gece sinemacı dostumu bekliyordum. Haftalık periyotlara bindirdiğimiz görüşmelerimizde hayattan, sanattan, yazıdan ve görüntülerden söz ediyor, olmadık konulara doğru dağılan zihinlerimizin geride bıraktıkları izleri keyifle seyrediyorduk. Hayatı sinema filmleri seyredip onlar üzerine yazı yazmakla geçen bir adamla, benim gibi evinin arka odasında istatistik çözümleme programlarıyla boğuşarak yaşayan birinin bu gece sohbetleri gerçekten tuhaf yerlere gidiyordu. İşte bir gece onu bekliyordum. Ama Mehmet her zamanki saatinden erken gelmişti. Tam çöp saatinde, araştırma komisyonumuzun en hararetli toplantılarından birinin ortasında küt diye asansörden çıkıvermişlerdi. Üstelik yalnız değildi. Yanında sevgilisi Lale ve bir yerden mutlaka tanığıdım bir kız vardı. Komisyonumuz sessizce dağıldı. Onları içeri davet ettim. Mehmet, "Haydi giyin seni ilginç bir yere götürmeye geldik," dedi. Sonra da beni bir yerden tanıdığımı zannettiğim kızla tanıştırdı. Yeni çekilen filmlerden birinde iyi bir rolü varmış, gelecek vaat ediyormuş. Uzak ülkele-

rin birinde, bu işi okulunda öğrenmişmiş falan filan...

Gerçekten de hoş bir yere götürdüler beni. Kente tepeden bakan güzel bir bahçeydi. Bu zamansız tanışmanın da etkisiyle üzerime bir durgunluk çökmüştü. Sanırım evde oturup son okuduğum romanı ballandıra ballandıra Mehmet'e anlatmayı tercih ederdim. Uzaklardaki kent ışıklarına bakıp egzotik içkimden yudumlar aldım ilk başta. Bir ara çoktan unutulmuş bir film üzerine ilginç şeyler söylemem hem Mehmet'i sevindirdi, hem de uzak ülkelerin kokusunu üzerinde hâlâ bir kartvizit gibi taşıyan Defne'yi. Suskunluğum sanki ona da bulaşmıştı. Mehmet müthiş bir içgüdüyle, "Akşam komşularla ne konuşuyordunuz öyle hararetle?" diyerek, durduk yere küçük topluluğumuzun projektörlerini gizli araştırma komisyonumuzun üstüne çevirmiş oldu. Önce geçiştirecek gibi oldum, ama bu saçmalığı daha fazla önemsemek anlamına geleceği için her şeyi kısaca anlattım.

54 Numara'nın esrarı hepsini eğlendirmişe benziyordu. Hemen onlar da akıl yürütmeye başladılar. Mehmet ise, "Böyle basit bir problemi nasıl çözemezsin anlamıyorum," dedi. Sanki cevabını biliyormuş da, benden saklıyormuş gibi sustu. "Tabii ki çözebilirim, sadece gerçekten merak etmiyorum..." diyerek konuyu kapattım. Daha doğrusu kapatmaya çalıştım. Defne ise nedense konunun üzerine gitmeyi tercih etti. Bu, bana karşı ilgisiz olmadığının bir ifadesiydi belki de... Ama bir şeyler söylemek zorundaydım. "Bir dedektif gibi," dedim. "Bilim adamı titizliğiyle çalışan bir dedektif gibi. Bu, bir sistem problemi. İçinde ne olduğunu bilmediğimiz bir kutunun sırrını çözmek için izlenecek yol çok nettir: kutunun içine girenlerle dışarı verdiklerini saptamak ve her varılan noktada eldeki bilgileri yeniden yapılandırarak kestirimlerde bulunmak." Oldukça ilgisini çekmişe benziyordu. Konuyu ağır ağır değiştirmek için birkaç Sher-

lock Holmes hikâyesi anlatmaya koyulmuştum. İçkinin de etkisiyle Defne'ye yakınlaşmaya başlamıştım. Bir yandan da aklımın içinde yankılanan küçük sevgilimin sözleri. "Sıkıldım... Çok açıksın..." Haklı mıydı? Peki haklıysa değişebilir miydim? Gerçekten ötekiler heyecanla keşfedilecek kıtalar mıydı? Bu soruların böylesine yoğun bir şekilde aklıma hücum etmesinin nedeni, Defne'den etkilenmeye başlamamdı sanıyorum. Az konuşuyordu, ama söyledikleri hep kafamın içinde açık duran birtakım yerlere gidip oturuyordu. Daha doğrusu, her hareketi ilgimi çekmeye başlamıştı. Evet, merak ediyordum. Onu kafamın içinde benim küçük sevgilimle karşılaştırıp duruyordum. Ve onu incelemenin ve onu gülümsetecek ince söz oyunları yapmanın tadına yeni yeni varıyordum ki, ayrılık saati geldi. Yanağıma kondurulan bir öpücük... Ve ellerimin arasından kayıp gitti.

Ertesi gün zıpkın gibi uyandım. Tüm problemleri çözecektim. Önce 54 Numara'nın esrarı. Sonra da kendime dikeceğim esrarlı adam kıyafeti. Birbirinin tersi iki problemle uğraşmak tam bana göreydi. Şimdiden o güzel bahçede tekrar bir araya gelindiğinde –belki de sadece Defne ve ben– esrarın çözümünü nasıl çarpıcı bir şekilde anlatacağımı hayal edebiliyordum. Defne'nin hayranlık belirten bakışlarına kayıtsız kalacaktım tabii ki: esrarengiz ve çekici olmanın sırları.

Önce problemleri tanımladım: Birincisi, onlara anlattığım gibi bir kara kutu problemiydi. Evet, üzerinde 54 Numara yazan bir kara kutu. İçinde ne olduğunu bilmiyordum, ama belli ki içerde bir şeyler oluyordu. Yani bir hareket vardı. O halde bu hareketin anlamını çözmek de mümkün olmalıydı. Kutuya giren ve çıkanları saptarsam ve aralarındaki ilişkiyi tanımlarsam içerisi hakkında bilgi edinmiş olabilirdim. İkincisi ise, başlangıçta bundan daha zor gibi görünen, ama oldukça kolay

bir problemdi. Benim gibi bir esrarı, bir gizi, saklayacak hiçbir şeyi olmayan bir adamdan nasıl bir kara kutu yaratılır? Çok basit, bunun için de yine dışarıdan bana gelen etkilerle, benim dışarıyla kurduğum ilişkileri gözden geçirmem gerekiyordu. Eğer kişi dışarıya verdiği bilgileri sınırlarsa ve bu bilgileri belli bir denetimden geçirerek başkalarına sunarsa çevresinde kendiliğinden bir esrar perdesi belirmeye başlar. Denetim de şöyle kurulmalıdır: Başkalarına verilen bilgilerin içerideki, yani esrarengiz adamın kafasının içindeki ya da geçmişindeki daha büyük bir sırra işaret etmesi gerekir. Adamın –burada söz konusu olan benim– hiçbir hareketi ve duyguları rastlantısal olmamalıdır. Az konuşmak ve ince, kaynağı belirsiz seçkin zevklere sahip olmak ve başkalarının sahip olduğu değerlere saldırgan bir tavır almaksızın kayıtsız kalmak da ikinci kuralımızı oluşturmalıdır. Ama burada küçük bir sorun kapıda beklemektedir. Bu da, sizin her şeyinizi bilen ya da bilmese bile, esrarengiz bir adam olmadan önce nasıl davrandığınızı bilen ve size o şekilde davranan yakınlarınız ve tanıdıklarınızdır. Bu tanıdıklar eğer yeterince anlayışlı olurlarsa, ki burada söz konusu olan Mehmet'in ta kendisi geride tek bir sorun kalıyordu: o sakladığım, beni ben yapan, tüm yaşamımı belirleyen büyük sır! Burada en ince noktaya geliyoruz. Yalan kesinlikle söylenmemeli. Hiçlik bile uydurulmuş bir hikâyeden daha iyidir.

Kendime uygun bir sır aramaya ara verip bilgisayarımda yeni dosyalar açıp öteki problemle ilgili olarak bulduklarımı kaydetmeye başladım. Önce 54 Numara'nın sipariş notları... Gereksinimler listesi son derece iyi bir bilgi kaynağıdır. Sonra 54 Numara'ya postayla gelenler. Hayır, mektupları falan okumuyordum –ki zaten hiç mektup gelmiyordu–, sadece zarfların üst kısmı için kendime izin vermiştim. Çünkü marifet, kara kutuyu kırıp

içine bakmadan sırrı çözmekti. Sonra faturalar. Hepsi de ev sahibinin adına gelen elektrik, su ve telefon faturaları. Bunların üzerindeki harcama miktarları, tarihler, uzaktan izleme ile edindiğim başka bilgiler. Yani gece saat kaçta lambalarını kapatıyorlar, kaçta alışveriş listesini asıyorlar gibi bilgiler. Bir de tabii evden çıkanlar: ses, ışık ve madde olarak. Çöpler. En zor kısmı da buydu. Yani çöpleri karıştırıp onları kategorilere ayırıp kodlamak ve tüm bunları kapıcı gelmeden ve kimseye görünmeden yapmak.

* * *

İlk on beş gün sonunda elimde korkunç bir bilgi yığını oluşmuştu. Bunları henüz değerlendirmemiştim ki, Defne'nin oynadığı filmin galasından sonra Mehmetlerde küçük bir toplantı yapılacağını öğrendim. Aslında Defne'yle karşılaşmaya tam hazır değildim. Bir esrarengiz adam olarak gündelik hayatta nasıl davranmam gerektiğinin ayrıntılarını henüz planlamamıştım. Üstelik beni ben yapan, yani yapması gereken o büyük sırrı da keşfetmiş değildim.

Film pek bir şeye benzemiyordu dersem yalan olmaz. Ya da konusu bana ilginç gelmedi. Ama Defne başarılıydı. Hatta oldukça etkileyiciydi. Galadan sonra Mehmet'in evinde, küçük denilmesine rağmen yirmi kadar insanın geldiği partide Defne'yle pek konuşamadım. Biraz da rahat bırakmak istedim. Onun gecesiydi. Tadını çıkarmasında hiçbir sakınca yoktu. Ayrıca kendime biçtiğim esrarengiz tiplemenin yapacağı en doğru hareket, çok gözden kaybolmadan bir kenara çekilip kendi yoğun düşüncelerine dalmasıydı. Ben de öyle yaptım. Küçük balkonun parmaklıklarına kadar yükselmiş olan manolya ağacının az bulunur kokusunu içime çekerek kendimi düşünüyordum. Kendi sırrımı düşünüyordum. Var mıydı

bir sır gerçekten? Küçük sevgilim? O bir sır olabilir miydi? Yani ona hâlâ bağlı olduğum? Ya da 54 Numara'nın esrarını araştırmam? Bunu zaten Defne'yi etkilemek için, bir oyun olsun diye yapmıyor muydum? Yoksa küçük sevgilimin hayali benden uzaklaştıkça Defne'ye mi yaklaşıyordum? Bu ve buna benzer sorular birbirini kovalarken gecenin bittiğini üzüntüyle fark ettim. Evet, parti bitmiş, herkes birer ikişer evi terk etmeye başlamış, bense hâlâ Defne'ye söyleyecek uygun sözleri bulamamıştım. Yalnız başıma eve döndüğümde ağır bir kasvet göğsümün orta yerine yerleşmişti. İçimden bir ses topladığım bilgileri incelememi söylüyordu. Hem de hemen şimdi.

Bilgisayara girdiğim bilgileri belli başlıklar halinde ekrana dökmeye başladım. Uzun alışveriş listeleri. Tüketim alışkanlığından anladığım kadarıyla, içeride ya çok az yemek yiyen iki kişi vardı ya da normal beslenen bir insan vardı. İkinci bulgu ise, bu kişinin perhiz yaptığıydı. Yağsız, tuzsuz, sağlığa zararlı olmayan besinler tüketiliyordu. İçki yok, sigara yok, gazete yok. Bu tabii çok fazla bir bilgi vermiyordu. Elektrik sarfiyatına bakarak da şunlar saptanmıştı: bir buzdolabı ve bir lamba. Evet, arada sırada çalıştırılan bir çamaşır makinesi, belki bir fırın. Dış gözlemlerimden içerdeki kişinin uyuma saatlerini saptamam mümkün değildi. Çünkü yirmi dört saat açık bırakılan bir lamba dışında ışıkta bir hareket olmuyordu. Çöplere gelince, alışveriş listesinin hemen hemen aynısı gibiydi. Her iki günde bir, yarım küflü ekmek dışında anormal hiçbir şey yoktu. Su sarfiyatı, içerdekinin her gün bir kez banyo yapmaya yetecek kadar su harcadığını gösteriyordu. Dışarı ses gelmemesi de içeride televizyon ya da radyo dinlenmemesi ile örtüşüyordu. Bir insan evin içinde ne yapar? Belki kitap okur. Tabii ya, möbleli olarak tutulmuş bu eve gelen ağır kolilerin içi de kitap doluydu. Demek ki içeride yalnız yaşayan, hiç dışarı çıkmayan, az

yemek yiyen, yediklerine dikkat eden, oturma odasının ışığını hiç söndürmeyen yaşlı biri oturuyordu. Açıkçası yaşlı olduğu bilgisine, olmayana ergi yöntemiyle erişilmişti. Yani bu insanın genç olması halinde ortaya anormal bir tablo çıkıyordu. Genç bir insan neden hiç evinden dışarı çıkmayıp bir şeker hastası gibi perhiz yemekleri yiyerek durmadan kitap okur? Karanlık bir adam olsa ya da yasadışı işlere bulaşmış biri ya da hapisten çıkmış bunalımlı biri, en azından sigara içer ya da haberleri dinler ya da birileri onu ziyarete gelir. Öte yandan kendi başına yaşadığına göre, çok yaşlı olması olasılığı da tehlikeye giriyordu. Orta yaş? Belki. Peki bu Allah'ın cezası orta yaşlı, perhiz yapan insan bütün gün ne yapıyordu?

Ya ben ne yapıyordum?

Gece yarısı yorgun gözlerimle, aynada kendi suratımı incelerken bu soruyu soruyordum kendime. İnsanların canını sıkıp onları kaçırmak dışında, bir de bu aptalca dedektiflik işine sardırmak dışında ne yapıyordum? Hayat akıp gidiyordu ve ben arka odada, bilgisayarın başında kendi kendime oyun oynuyordum. Küçük sevgilimi kaybettiğim gibi, şimdi de Defne'yi daha kazanmadan kaybedecektim. Aptalın biriydim. Boş yere kendimi değiştirmeye çalışıyordum. Hele 54 Numara meselesi... Öteki komşuların bile artık ilgilerinin yok olduğunu görmezden gelerek, kapıcımızla ısrarla bu konuyu tartışıyordum. Sanki tüm apartman hâlâ bu sırrın peşindeymiş gibi hissetmeye çalışıyordum. Küçük sevgilimin hayaleti elimi ayağımı bağlıyor, dönmeyeceğini bilmeme rağmen Defne'ye yaklaşmama engel oluyordu. Bir yandan da Defne'ye kendimi tüm çıplaklığımla gösterirsem onun da sıkılacağı kaygısını taşıyordum. Tanrım, neden bu zavallı kuluna sürekli merak edilmesini sağlayacak bir sır vermedin?

Tam bu acıklı ve komik dualarla kendimden geçmiştim ki, kapı çalındı. Gece yarısını çoktan geçmişti ve

doğal olarak kimseyi beklemiyordum. İlk aklıma gelen 54 Numara'daki esrarengiz şahsiyet oldu.

Ne yanılgı. Gelen Defne'ydi! "Zamansız gelen misafirlere verilen cezalara razıyım." "Zamansız gelen misafire göre durum değişir, hele beyaz şarap getirmişse, markasına bağlı olarak tavır alınır," diyerek, demin sızlanan adam sanki ben değilmişim gibi capcanlı karşıladım onu.

Zihnimin hiç bu kadar hızlı çalıştığına tanık olmamıştım. Tanrım, yalnızlık neler yaptırtıyor insana! Ve alkolle yıkanan mum ışığı ne kadar kolaylaştırıyor her şeyi. Hele herkes hazırsa böyle bir geceye.

Son yıllarda yaşadığım en güzel birkaç saatin sonunda uyku ile uyanıklık arasında ağzımdaki bu yeni ve lezzetli tadın keyfini çıkarıyordum ki, kapıdan bir gürültü geldiğini duydum. Daha doğrusu bir tıklama, bir hışırtı. Yataktan doğruldum, Defne'nin mışıl mışıl uyuduğundan emin olduktan sonra, kalkıp kapıya yöneldim. Hiçbir şey duyulmuyordu. Kapının gözetleme deliğinden koridora baktığımda, 54 Numara'nın kapısının açık olduğunu ve koridora soluk sarı bir ışığın yayıldığını gördüğümde, kendimi bir korku filminde kurban rollerinden birini oynar gibi hissettim. Hemen kapıyı açtım ve ışığa doğru yürüdüm.

Sırlarla dolu olduğuna, şu anda yataklarında mışıl mışıl uyuyan komşularımla yürekten inandığım 54 Numara'nın içindeydim şimdi. İçerde orta yaşlı bir kadın oturuyordu. Hiç kapatmadığı solgun ışıkta bir hayalet gibi görünüyordu. Ona doğru yürüdüm. "Şey, ışığınızı gördüm... Merak ettim... İyi misiniz?" gibilerinden bir şeyler geveledim. Oturmamı söyledi. Çok yaşlı olmadığını anladım. "Merakınızı gidermek isterim," dedi. Ve anlatmaya başladı...

Çoktandır onu izlediğimi, onun hakkında araştırma yaptığımı bildiğini söyledi. Ve, ***neden***, diye sordu. Kendi-

mi mahkemede yargılanıyormuşum gibi hissediyordum. Evet, neden? Gerçekten de, *neden?* Beni neden ilgilendiriyor ki? Ya da bizi? Tüm komşularımı ve kapıcımızı? Defne için böyle bir araştırmaya devam ettiğimi söyleyip komik duruma da düşmek istemedim. Pek bir şey söyleyemedim. Önüme bakıyordum. Birbirine benzeyen bu dairelere o kasvetli havayı veren, ev sahibine ait, altmışlı yıllardan kalma eşyaların ortasında anlamsızca susuyordum. Ne diyebilirdim ki...

Sonra o konuşmaya başladı.

"Merak edilecek hiçbir şey yok. Gerçekten yok. İşte görüyorsunuz, yalnız ve yaşlı bir fizik öğretmeninden başka bir şey yok burada. Bu, herkese kapalı tuttuğum kapının ardında kimsenin ilgisini çekecek bir şey yok. İnsanlar... Meraklı yaratıklar. Onları böylesine hayata bağlayan bu duyguyu yitireli öyle çok oldu ki... Birçok şeyi herkes gibi yaşadıktan sonra, uzun ve yorucu acılardan sonra anladım ki, merak edilecek hiçbir şey yok. Ben insanları merak etmiyorum. Bugüne kadar beni yanıltan, gerçekten benim bildiklerimden farklı bir şeyler bilen, farklı bir şeyler hisseden ya da daha çok bir şeyler bilen birine rastlamadım. Sen rastladın mı? Ah evet, daha yolun başındasın ve benim gibi müstesna biriyle karşılaştın. Ama küçüğüm, sen öyle sanıyorsun. Ben bir istisna değilim. Hiç kimse, hiçbir şey istisna değil. Çünkü ben yaşamıyorum. Yaşanılan hayatı paylaşmıyorum, diyelim."

Böyle uzayıp giden birçok şey anlattı. Bildiklerimin dışında hiçbir şey söylemediğini şimdi anlıyorum. Ona araştırmanın, incelemenin, keşfetmenin heyecanından ve faziletinden söz ettiğimde yorgun bir gülümseme ile yanıtladı.

"Hepsi senin kafanın içinde. Yeterince düşünürsen her şeyi bulabilirsin. Daha doğrusu hatırlarsın. Unuttuk-

larını hatırlıyorsun çocuğum, sadece hatırlıyorsun, bir şey bulmuyorsun, bir şey çözmüyorsun, bir şey öğrenmiyorsun, sadece hatırlıyorsun. Aynı rüyalardaki gibi. Yeterince düşünürsen rüyalarını da, çocukluğunu da ve birçok şeyi de hatırlarsın."

Sonra ona kendimden söz ettim. Kaygılarımdan, korkularımdan, isteklerimden, küçük sevgilimden, Defne'den, birçok şeyden... Bana yaşamın anlamını başkalarında aramamın hep hayal kırıklığı getireceğini söyledi.

"İnsanların başkalarında aradıkları sır aslında kendi kafalarının içinde ya da ruhlarının bir yerinde gizli. Başkasını didiklediğçe kendinden uzaklaşır insan. Kendine dönmelisin. Kendi içine. Her şeyin sırrı senin o heyecanla çarpan kalbinin tam içinde, başka bir yerde değil."

İtiraz edecek gibi oldum:

"Ah, inanmadığın şeyleri söyleme bana. Hele aşktan hiç söz etme. O şimdi yatağında uyuyan kadın, yarın gece başka bir yerde uyuyacak. Her yaşadığını birer birer kazanç hanesine yazan bu insanlardan mı medet umuyorsun? Hayır, sadece itiraz ediyorsun. Çünkü anlamsız buluyorsun. Böyle olamaz diyorsun. Olmamalı diyorsun, ama ne yazık ki böyle. Şimdi git ve o kadının yanında uyu. Uyku her şeyin ilacıdır."

Sabah uyandığımda Defne hâlâ uyuyordu. Başımda hafif bir sızı olmasına rağmen, kendimi iyi hissediyordum. Sadece anımsanmayan düşlerden kalan büyük bir boşlukla kapıya ilerledim. Yeni sevgilime kahvaltı hazırlama isteğiyle yarı çıplak kapıyı araladım. Paspasın üzerinden gazeteye sarılmış ekmeği alırken birkaç şey birden oldu. Bombardıman gibi.

Karşımda o, beni nedensiz terk eden sevgilim duruyordu. Gülümsüyordu. Çekingen ve sevdalı. 54 Numara'lı daireden hamallar birtakım koliler taşıyordu. Ben uzun bir zaman önce küçük sevgilimi bekleyeceğimi vaat

ettiğim yerde, yine yarı çıplak elimde gazete ve ekmek, aval aval bakarak duruyordum.

Ve aniden gece gördüğüm rüya tüm çıplaklığıyla canlandı gözlerimin önünde. Anımsadım. Bana gerçek denilen bilinmezin, elektromanyetik dalgaların zihindeki yorumundan başka bir şey olmadığını anlatan emekli öğretmeni anımsadım. Merak edilecek hiçbir şey olmadığını söyleyen o yaşlı kadını anımsadım. Her şeyin, tüm yaşamın anımsamaktan ibaret olduğunu söylediğini hatırladım. Anımsadım ve büyük boşluk kapandı. Büyük boşluk kapanarak o muazzam resmi tamamladı. Hiçliğin korkunç resmini. Issız bir çölden ibaret olan ruhumun ta kendisi olan o resmi.

Küçük sevgilimin, ağlayarak merdivenlerden inen narin bedeninin acı veren titremesini duygusuzca izledim bir süre. Artık ne önemi vardı ki. Gidecekti. Gitmişti. Böyle bir günde, ben tam burada dururken. Yine gidiyordu. Belki de hayır, hayır eminim sadece bir kez gitmişti. O gün ve bugün. Sadece bir kez. Sonra mutfağa yöneldim ve Defne'ye kahvaltı hazırlamaya başladım. Geldiği gibi yaşamaya da sanırım o gün başladım. Yakıştığını söylüyorlar.

Elveda 54 Numara'nın esrarı. Elveda küçük sevgilim. Elveda saf ve iyi niyetli duygular... Ve merhaba esrarengiz genç adama göz kırpan yalancı dünya.

KÖTÜ YOLA DÜŞEN EV

Kaseti videoya yerleştirip beklemeye başladı. Neredeyse çekildiği gibi, montajlanmadan piyasaya sürülmüş, konusu olmayan, sadece birtakım Ukraynalı ya da Romen kadınlarla, hamal kılıklı adamların çiftleştikleri bir film. "Yönetmen"in verdiği emirler, ortamın gürültüsü falan her şey vardı. İşte beklediği sahne belirdi. Geçen yıl almış olduğu mavi beyaz çizgili, üçlü oturma grubunun üzerindeler. Kendi salonunda çekilmiş bir sahne. Emin olmak için o bölümü tekrar tekrar başa sarıp izledi. Evet, kesinlikle emindi, kendi eviydi. Üçlü koltuğun önündeki ferforje ayaklı cam sehpa ve ardındaki duvarda asılı olan tuhaf röprodüksiyon resim. Soyut bir çalışma. Lacivert zemin üzerine beyaz bir leke. Koltuğun rengine uyacağı düşüncesiyle takımı alırken satın almıştı. Satıcının önerisiyle... Ve şimdi kendisi evde yokken birileri girip oturmaya kıyamadığı koltukların üzerinde porno film çekmişti. Sinirinden ne yapacağını bilemiyordu.

Bir kent efsanesi olabilecek denli tuhaf bu olay, insan kaynakları müdürü Tarık G.'nin başına gelmişti ve Tarık G. (kahramanımızın adını saklamam gerektiği konusunda tüm okuyucuların hemfikir olduğuna eminim) bu olayın peşini bırakmaya niyetli değildi. Daha önce de bu tür olaylara benzeyen hikâyeler dinlemişti. Her anla-

tıldığında kahramanların yaşlarının ve cinsiyetlerinin değiştiği şu ünlü söylentiler. İki orta yaşlı turistin Napoli gezileri sırasında başlarından geçen komik olay gibi. Bir gün otel odalarına iki hırsız girer. Ama kadınlar otelin hırsızlara karşı yaptığı uyarıları ciddiye aldıkları için odalarında değerli hiçbir şey bırakmamışlardır. Sadece fotoğraf makinelerini unutmuşlardır. Hırsızlar odada çalınmaya değer bir şey bulamadıklarında sinirlenirler ve bir muzırlık yapmak isterler. Kadınlara ait olan diş fırçası, tarak, iç çamaşırı gibi hijyenik olması beklenen nesnelere türlü iğrençlikler yaparlar. Daha da kötüsü bunları yaparken birbirlerinin fotoğraflarını çekerler. Tabii zavallı kadınlar hırsızların varlığından habersiz oldukları için evlerine dönene kadar, hatta fotoğraf filmini tab ettirip diş fırçalarıyla hırsızların klozetin içindeki suyu karıştırdıklarını falan görene kadar bu nesneleri kullanmaya devam ederler. Tarık G.'nin aklına hemen bu olay gelmişti kaseti tekrar tekrar başa sararken. Önceleri dinlerken güldüğü bu olayın bin beteri başına gelmişti.

Bu tuhaf öykünün başlangıcı diyebileceğimiz olay, Tarık G.'nin bölümünde uzman olarak çalışan Cengiz K.'nın partisinde başlamıştı. *Küçük bir parti, mutlaka katılmanızı bekliyorum*, demişti Cengiz. Nedense parti lafı Tarık G.'yi ilkgençlik yıllarından beri tedirgin eden bir çağrışım içerirdi. Önceleri meyve suyu içilen, yaş ilerledikçe alkolün eşlik ettiği birkaç partiden aklında kalan, dans etmeyi beceremediği için somurtan bir delikanlıydı. Kendini bir türlü nereye koyacağını bilemediği için sıkılan, sıkıldıkça insanların gözüne batan bir oğlan. Başlarda merakına yenilip gittiği bu partiler daha sonraları ciddi psikolojik işkencelere dönüşmüştü. Parti: Gençlik yıllarından beri uzak kalmaya özen gösterdiği bir eğlence türü... Kimse ondan dans etmesini bekleyemezdi; kırk yaşına merdiven dayamıştı artık. Kendisi dışında herkes

evlenmişti. Yani bekâr arkadaşı kalmamıştı. Faik dışında elbette. O da yakın bir gelecekte evlenip kendisini bekârlar âleminde bir başına bırakacaktı. Cengiz de o kadar ısrar etmişti ki... Ayrıca şirketteki arkadaşlarla (yanında çalışanları bu sözcüklerle düşünürdü) iyi ilişkiler kurmayı bir ilke olarak benimsemişti. Ne de olsa insan kaynakları onun işiydi.

Bölümünde onu seviyorlardı, hem bir müdür olarak, hem de insan olarak. En azından kendisi böyle düşünüyordu. Çünkü sevmeleri için elinden geleni yapmış, öğrendiği tüm yöntemleri uygulamıştı. Bir yönetici yanında çalışanlarla insani bir ilişki kurmalıydı. İletişim anahtar kavramdı. Tüm aldığı derslerde, gittiği kurslarda bunu öğrenmişti. Tavırlarını, öğrendiklerine göre düzenlemeye çalışan bir adamdı Tarık G. İzlediği filmleri bile bu gözle değerlendirir, karizmatik işadamlarının nasıl davrandıklarını belleğinin bir köşesine not ederdi. O güne kadar şirkette de bu biçimde davranmış, yanında çalışanların, sorunlarını ya da işle ilgili öneri ve düşüncelerini hiç çekinmeden söyleyebilecekleri bir atmosfer yaratmıştı. Bu durumdan herkes memnundu. Başta da kendisi tabii. Şirkette kendini daha önemli ve güçlü hissediyordu. Ayrıca insanlara yararı da dokunuyordu. İnsanlar da ona her şeylerini anlatmaya öylesine alışmışlardı ki... Bu açıklığın hesaba katmadıkları bir yan ürünü vardı tabii: Gerekli olduğu zaman bile asla yalan söyleyemiyorlardı. Çünkü Tarık G. onların yaşamları hakkında birçok şey biliyordu. Yarın öbür gün, *babam hastanede*, yalanı çok kötü geri tepebilirdi. Üstelik Tarık G.'nin ne kadar takıntılı bir adam olduğunu tüm şirket biliyordu. Her gün aynı saatte yemeğe çıkar, çayına mutlaka limon ister, işlerin zamanında teslim edilmesini bekler, masasında toz görmek istemez ve bunlardan biri bile aksarsa o sevecen insan gider, yerine bir barut fıçısı gelirdi.

Cengiz'in evindeki partiye gönülsüz de olsa gitmişti (belki bazı şeyleri yapmanın zamanı gelmişti). Partide her şey umduğu gibi gidiyordu. Eğlenen, kibar bir kalabalık. Şirkettekilerin dışında tanımadığı birçok insan vardı. Bu kadınların ve erkeklerin giyimleri ve davranışları, kendisinin ait olduğu iş yaşamının çok uzaklarında olduklarını gösteriyordu. Onları bir bakışta saptamıştı Tarık G. Gizliden gizliye izlerken bir yandan da Cengiz'in bu insanlarla ilişkisini anlamaya çalışıyordu. Bir kısmının üniversiteden arkadaşı olduğunu anlaması uzun sürmedi. O arada, bir bara dönüştürülmüş olan büfede duran şişelerin içindeki alkol su gibi akıp gitmiş, insanlar çoktan çakırkeyif olmuşlardı. Kimin kim olduğunun önemini yitirdiği, kadınların ve erkeklerin müziğin etkisi ile sadece bedenlerinin varlığını hissettiği saatler... Evin çeşitli yerlerinde kümelenmiş konuşan, gülen insanlar. Tarık G. bu grupların her birine şöyle bir yakınlaşıp ilginç bir şeyler olup olmadığını araştırıyordu bulanık zihniyle. En son Cengiz'in *multivizyon odası* dediği odaya girmişti. Bilgisayar, televizyon ve benzeri aletlerin durduğu oda. Belli ki Cengiz'in zamanını en fazla geçirdiği köşe. Burada çoğunluğu tanımadığı insanlardan oluşan grup, bir video filme bakıp gülüyorlardı. Kasetin sahibi dazlak adamla aslında aynı yaşlarda olmalarına rağmen, adamın nasıl bu kadar genç göründüğünü çözmeye çalışırken filme göz attı. İnanılır gibi değildi! Porno film seyrediliyordu. Kadınların bir kısmı böylesine açık saçık bir filmi ilk kez gördükleri için merakla, kasetin sahibi ve arkadaşları gülerek izliyorlardı. *En adisinden bir yerli yapım*, diyorlardı. *Montaj yapılma gereği bile duyulmadan piyasada dolaşmaya başlamış bir kaset*. Zaten komik olan, herkesi ilgilendirmesi gereken kısmı da filmin bu olmamışlığıydı. Böyle diyordu dazlak adam. Tarık G. odayı terk etmeye hazırlanırken bir an filmdeki her şey çok tanıdık gel-

di. Şapşallaşarak biraz daha dikkatle bakmaya başladı. Filmin neden tanıdık geldiğini anladığında dehşete kapıldı. Film kendi evinde çekilmişti. İşte mavi çizgili üçlü koltuk, işte cam sehpa, işte duvardaki resim... Her şey, hatta pencereden giren ışığın açısı bile aynıydı. Sahne değişene kadar büyülenmiş gibi ekrana dikti gözlerini. Dehşete kapılmıştı. Sanki filmin içindeki insanlar sevişmiyorlardı da evinin ırzına geçiyorlardı. Evet, tabii, eve tecavüz edilmişti. Pür dikkat ekrana bakıyordu. Denetimi elden bırakmıştı. Bir müdür değil, haksızlığa uğramış bir kurbandı şimdi. Onu bu halde gören insanların neler düşüneceğini bile umursamıyordu. Kaseti başa sarıp kendi evinde geçen bölümü izlemek için önlenemez bir istek duyuyordu. Takıntılı insanların bazı düşüncelerden vazgeçmeleri çok güçtür. O kaseti almaya da işte o anda, hastalıklı bir ruh durumuyla karar verdi. Kendisine ait olan bir şeyi almak istiyordu, her şey bu kadar basitti. O anda açıklayabilirmiş gibi geliyordu. Neyse ki aklını tümüyle yitirmemişti. Film gösterisinin bitmesini bekledi. Dazlak adam da bu *show*'u fazla uzatmadı, *zaten amaçları porno film seyretmek değil, toplumsal bir vakayı gözler önüne sermekti*... İnsanlar birer ikişer odayı boşalttılar. Dazlak adam video kaseti çıkarıp bir süre sonra odada Tarık G. ile yapayalnız kalacak olan deri çantasına koydu. Ve Tarık G. yakalanmayacağına emin olduğu bir anda çantadan kaseti alıp cebine yerleştirdi.

Eve döndükten sonra bütün gece filmin ilgili parçasını seyretti. Sonra evinin anahtarının kendisinden başka kimlerde olduğunu düşündü... Bir tane kapıcıdaydı, bir tane de babasında. *Başka? Başka yok. Anımsamaya çalış, yakın zamanda kimseye anahtar vermiş olamaz mısın? Faik! Tabii ki*... Nasıl da unutmuştu. Geçen bayram tatilinde yolculuğa çıkarken çiçekleri sulaması için anahtarı Faik'e vermişti. Gerçi fazla bir çiçek yoktu, çiçekleri de

dekorasyonun bir parçası olarak görüyordu, o yüzden de bakımlı olmalarını istiyordu. Ve bir hafta boyunca sadece çiçekleri iki kez sulaması için anahtarını Faik'e vermişti. *Faik de evi porno film endüstrisine açmıştı.* Böyle bir şey olabilir miydi? Sonra koltuk takımını muayene etmeye başladı. Filmi gördüğü andan bu yana koltuktan da cam sehpadan da tiksiniyordu. Eve geldiğinden beri durmadan gidip o mide bulandıran işin izlerini arıyordu. Belirsiz lekeleri büyüteçle yakından inceliyor, herhangi bir koku sinmiş mi, diye cins bir köpek gibi eşyaların her yerini kokluyordu. Kasetin öbür bölümleri başka yerlerde çekilmişti belli ki. Ama yine de evinin öteki odalarının, eşyalarının kullanılıp kullanılmadığını kestiremiyordu. Evden taşınmak, eşyaları satmak, atmak gibi düşünceler içinde kıvranıp duruyordu. Şimdi kaseti tekrar başa sararken zihnini toplamaya, bu bilmeceyi bir dedektif gibi çözmeye bir kez daha karar verdi. Soğukkanlı olmalıydı. Soruna mesafeli yaklaşmazsa gerçeği yakalayamayacağını hissediyordu. Filmde salonunu en geniş biçimde gösteren sahneyi dondurup telefonun yanındaki defteri alıp temiz bir sayfa açtı. Kravatını gevşetip kahvesinden bir yudum aldı. Şu halini bir gören olsa neler düşüneceğini hayal edip güldü. *Notlar alarak dazlak bir adamdan çalmış olduğu porno filmi seyreden bir insan kaynakları müdürü, Tarık G.* Tam bir sapık filmine yakışacak sahne.

Sorunu çözmek için önce sorunu doğru bir biçimde tanımlaması gerektiğini düşünerek dikkatini toplamaya çalıştı. Öncelikle, sorun neydi? Sorun, kendisinin olmadığı bir zaman diliminde birileri tarafından evinde bir porno film çekilmiş olmasıydı. Film değil başka bir şey yapılmış olsaydı da eşit derecede sinirleneceğinden emindi, ama şimdi tüm eşyalarının kirlenmiş olduğunu düşünüyordu. Önce temizlik meselesini halletmeye ka-

rar verdi. Başka türlü bu evde huzur içinde yaşamasına olanak yoktu. İyi bir temizlik şirketi ile anlaşıp tüm eşyaları tepeden tırnağa temizletmesi gerekiyordu. Ancak o zaman bu takıntısından kurtulabilirdi. Ama bu durumda da suçun işlendiği günden artakalan kanıtların yok olacağı ortadaydı. *Suç mu?* Evet, suçtu. Bir çeşit haneye tecavüzdü. Hatta belki hanede tecavüz... Bu kasetleri çekenlerin karanlık tipler olması son derece olasıydı. Peki ne gibi izler bırakmış olabilirlerdi? Çeşitli belgesel programlarından öğrendiği kimyasal çözümleme yöntemlerini düşündü. Çevrede mutlaka, kan, doku, beden sıvıları, saç ve benzeri kanıtlar olmalıydı. Bilmediği türden zührevi hastalıklarla burun buruna yaşadığı fikri ansızın aklına düştü ve acilen temizlik şirketini aramaya karar verdi. Nasılsa belgesellerde gördüğü türden bir araştırmayı yaptırabileceği bir laboratuvar bulamayacaktı. Polise gitmek de anlamsızdı. Polislerin yapacakları ilk iş anahtarı vermiş olduğu kişileri sorgulamak olacaktı. Not defterine yazmış olduğu temizlik şirketi sözcüklerinin altına bir çizgi çekip şüpheliler listesi yazdı. *Kapıcı, babası, Faik...* Başka? Başka kimse yok. Hiçbiri de tam olarak şüpheli sayılmazdı. Daha doğrusu böyle bir şey yapmış olmalarına olanak yoktu. Ama yaşam hesaplanamaz olaylarla doluydu. Yine de babasına ulaşabilecek bir olay düşünemiyordu. Birden aklına, babasındaki (ya da Faik'teki, ya da kapıcıdaki) anahtarlarının çalınmış ya da kaybolmuş olma olasılığı geldi. Tabii ya! Bu iş onların haberi olmadan da gerçekleşmiş olabilirdi.

* * *

Ertesi gün işe gider gitmez telefona sarıldı. Babasına anahtarlarını kaybettiğini, o yüzden de çilingire kapıyı açtırdıktan sonra kilidi değiştirmiş olduğunu söyledi.

Yeni anahtarların bir kopyasını bir ara uğrayıp bırakacağını da ekledi. Babası sorumsuzluğundan dolayı eskiden olduğu gibi biraz söylendi, ama kendindeki anahtarlar hakkında hiçbir şey demedi. Tarık G. babasının ağzından laf alabilmek için konuyu biraz uzattı: *Ne yani baba, insanlık hali. Sen hiç kaybetmedin mi? Örneğin benim sendeki anahtarlar nerede şimdi? Hemen bir çırpıda bulabilir misin?* Babası bu gereksiz çıkışa sinirlenerek, anahtarların her zamanki gibi portmantoya asmış olduğu yerde durduğunu, hatta yarım saattir o anahtarlara bakarak kendisiyle konuştuğunu söyledi. Tarık G.'nin duymak istediği de buydu. Bir biçimde babasının gönlünü alıp telefonu kapattı ve listedeki *baba* sözcüğünün üzerini çizdi. Geriye kapıcı ve Faik kalıyordu.

Bu sırada hiçbir şey olmamış gibi davranmaya özen gösteriyordu. Ne de olsa kaseti aşırmıştı. Mutlaka o dazlak adam Cengiz'e durumu bildirmişti. O gece ortalıkta o kadar çok zıpır adam vardı ki, kendisinden kuşkulanılmayacağını biliyordu, ama yine de dikkatli olmalıydı.

Tarık G.'nin zihni tüm bu hesaplarla meşgulken farkında olmadığı bir şey vardı: Soğukkanlılıkla bir şey çalmıştı ve şimdi de izini ustalıkla gömmekten zevk alıyordu. Kim bilir belki de, kendini öylesine haksızlığa uğramış hissediyordu ki, içindeki akıllı Tarık G. bu durumu görmezden geliveriyordu.

* * *

Eve döndüğünde ilk işi kapıcıyı sorgulamak oldu. Tabii uygun bir senaryo bulması gerekmişti. Kendisi tatildeyken eve birilerinin girmiş olmasından kuşkulandığını, bazı eşyaların yerinin değişmiş olduğunu söyledi önce. Kapıcı temizliğe gelindiğini, bir de her zaman gelip giden arkadaşının (Faik'i kastediyor) uğradığını söyledi. Zavallı

adamın beti benzi atmıştı. Geçmiş yıllarındaki deneyimler hırsızlık vakalarında ilk sorgulanacak kişinin kendisi olduğunu söylüyordu. Bundan önce çalıştığı apartmandaki bir olay nedeniyle (suçsuzdu!) üç gün karakolda kalmıştı. Hırsız bulunamadığı için apartman sakinleri kendisi yeni bir iş (Tarık G.'nin apartmanı) bulana dek ona kuşkucu gözlerle bakmışlardı. *Tarık Bey ya geçmişteki bu olayı duymuşsa ya da duyarsa? Bu kadar şanssızlık olur mu? Tuhaf, yırtıcı, ıslak bir hayvan kovalıyormuş gibi... Peşinden gelen kötü kader.* Tarık G. başka birilerini görüp görmediğini sorduysa da bir yanıt alamadı. Adamı incitmemek için daha fazla üstelemedi. Saf ve iyi bir adam olan kapıcılarının soğukkanlı bir üçkâğıtçı olmadığını anlayacak kadar deneyimli bir *insan kaynakları* yöneticisiydi.

Tekrar not defterini alarak düşünmeye başladı. *Faik?* Evet bir biçimde Faik'le de konuşması gerekiyordu. O işi bir sonraki güne bıraktı. Peki bu sorgulamalardan bir sonuç alamazsa ne yapacaktı, şimdi bunu düşünmeye başladı. Bir başka yol da doğrudan bu filmi çekenlerin peşine düşmekti. Evet, zor bir işti, ama bunu yaparsa sorusunun cevabını alabilirdi. O zaman da evin düzenini yeniden kurabilirdi. Bu iş için önce Cengiz'in arkadaşına (o dazlak adama) gitmesi gerektiğini anladı. Kaseti nereden aldığını sormalıydı. (Ayrıca kaseti kendisinin çaldığını da itiraf etmesi gerekirdi.) Bunu yapamayacağı ortadaydı. Gidip adama, *bu filmi çok beğendim, yönetmeniyle tanışmak isterim, birbirimize anlatacak çok şeyimiz var,* diyemezdi ya...

Yakında başka yollar da keşfedecekti...

* * *

Ertesi akşam Faik'i eve davet etti. Üniversite yıllarından beri görüştüğü tek arkadaşıydı Faik (kırkına mer-

diven dayamış tek bekâr arkadaşı). Sessiz, sakin, ciddi bir adam olmuştu yıllar içinde. Tarık G.'ye çok yabancı gelen ilgi alanları vardı. Doğa yürüyüşlerine çıkardı, dalmaya ve balık tutmaya giderdi. Bu hobilerini yaptığı çeşitli arkadaş grupları vardı. Önce parasını ödediği birtakım kurslara gitmişti, daha sonra da öğrendiklerini uygulamak için bu kursiyerlerin yaptıkları organizasyonlara katılmış, Tarık G.'nin hiç tanımadığı bir çevre edinmişti. *Bir de porno grubu mu vardı yani? Bunu mu soracaktı Faik'e?* Hayır tabii. Peki söze nasıl başlayacaktı? Evet, Faik ile dosttular, yani Tarık G.'nin bilebildiği dostluk tanımına uyuyordu ilişkileri. *Mesafe, ölçü, saygı.* Tarık G.'nin yaşam düsturlarına uygun bir arkadaşlık. O halde nasıl olup da ona açılacaktı?

Aklına dâhiyane bir yol geldi.

Faik'e limonlu çayını sunduktan sonra, *sana bir sürprizim var,* dedi. Videonun uzaktan kumandasına dokunması ile geniş ekran birdenbire bir grup sevişme sahnesi ile aydınlandı. Tam Faik'in oturduğu koltuğun üzerindeki sahne! Faik dehşetle bir ekrana, bir Tarık G.'nin yüzüne bakıyor, tüm bunların ne anlama geldiğini anlamaya çalışıyordu. Sesi titreyerek, *Tarık ne bu?* diye sordu. Oysa Tarık tuhaf bir şekilde gülümsüyor, *dikkatle izlersen anlayacaksın,* diyordu. Faik aklına gelen iki korkunç ve saçma düşünceyle ürpererek ekrana bakmaya çalışıyordu. İki düşünce de birbirinden saçmaydı. Birincisi, iki yıldır birlikte olduğu Sema'nın bu filmin içinde bir yerlerde olduğu düşüncesiydi (hızla Sema'nın ona anlattığı bir olay çaktı Faik'in zihninde: Bir keresinde mavi yolculuk sırasında galiba, yıldızların altında mayosuz yüzdüklerini söylemişti). Tarık nereden bulduysa belki de evlenmeyi düşündüğü kızın gerçek yüzünü ona göstermek için bu kaseti izlettiriyordu. Akıldışı bir düşünce. Sema çok kişilikli bir şizofren bile olsa, Tarık onu

tanımıyordu, varlığından bile haberdar değildi ki! İkinci düşünce gerçeğe biraz daha yakındı: Tarık'ın aklını kaçırmış olması olasılığı! Korkuyla Tarık'ın yüzüne baktı. İnanılmaz derecede dikkatle ekrana bakan Tarık aniden kumandanın *pause* düğmesine bastı ve Faik'e dönerek, *Yakaladın mı?* diye sordu. Faik çaresizlikle başını iki yana sallayarak karşılaşacağı tuhaf duruma kendisini hazırlamaya uğraşıyordu. *Şu eve baksana!* Baktı. *Koltuğu görüyor musun?* Başını salladı. *Arkadaki resmi?* Evet. *Cam sehpayı.* Evet. *Şimdi ayağa kalkıp oturduğun köşeye karşıdan bak....*

Anladın mı şimdi? Film BU EVDE ÇEKİLMİŞ! Faik, sersemlemiş bir şekilde koltuğa çökerken derin bir soluk almıştı. Evet, bu da yeterince tuhaf bir durumdu, ama en azından mantıklı bir açıklaması vardı.

Bütün gece, dondurulmuş porno görüntünün önünde konuştular. Tarık G. tüm açıklığıyla başından sonuna kadar olayı anlattı. Hatta babası ve kapıcı ile yaptığı konuşmaları da. Faik aptal biri değildi. Sorgulanma sırasının kendisinde olduğunu anladı. Hemen, anahtarları kaybetmediğini, kimseye ödünç vermediğini, eve o yokken iki kez gelip çiçekleri suladığını söyledi. Ama Tarık'ın yüzündeki kuşku bulutlarının dağılmadığını görünce bozuldu ve birlikte akıl yürütme oyununa yüz vermeyerek, anahtarları çıkarıp masanın üzerine koydu, evi terk etti. Giderken Tarık G. ne kadar özür dilediyse de Faik bir kez kırılmıştı. Güven, onun için dostlukta en önem verdiği şeydi. *Ölçü, saygı ve mesafeden daha çok galiba...*

* * *

Bundan sonra Tarık G.'nin önünde fazla bir seçenek kalmıyordu. Her akşam aynı filmi tekrar tekrar seyrederek ne yapacağını düşünüyordu. İşyerinde ne kadar zor-

larsa zorlasın tavırları farklılaşmaya başlamıştı. İyiden iyiye unutkan biri olmuştu. Ciddi bir adam olarak yaşantısını sürdürmek için o kadar enerji harcıyordu ki, yoruluyordu... İnsanlar bir tuhaflık olduğunun farkındaydılar, ama kimse bir şey sormaya cesaret edemiyordu. Tarık G.'yi çoktandır beğenen bekâr kızlar, patronlarının ümitsiz bir aşk macerası yaşadığı dedikodusunu yaymaya başlamışlardı bile. Kırklarında, bekâr bir adamın ancak bir yere kadar yalnız kalacağını, bir noktadan sonra birilerine ilgi duyacağını nicedir hesaplıyorlardı, ama belli ki hayırsızın birine kaptırmıştı gönlünü. Oysa, gerçek bundan ne kadar farklıydı...

Birbirine zincir gibi bağlanan boğucu gecelerden birinde aynı görüntülere dalıp gitmişken aklına yine parlak bir düşünce geldi yerleşti. *Filmde oynayan kızlar!* Onları kolaylıkla bulabilirdi. Ne de olsa bu göçmen hayat kadınlarının yaşadıkları semtler, kaldıkları oteller belliydi. Onlar yoluyla şebekeye ulaşır, daha sonra da evine nasıl girdiklerini, tüm muammayı aydınlatabilirdi. Hemen *polaroid* makinesini alıp filmde kadınların yüzlerinin en net oldukları sahnelerin fotoğraflarını çekmeye başladı. İki kadın vardı o film parçasında. Önce biri soyunuyordu. Daha sonra zaten çıplak olan öteki kız ona katılıyordu. En sonunda da iki herif! Kızlardan birinin kalçasında bir kızıl yıldız dövmesi vardı. Kızların fotoğraflarını cebine koyduğu gibi arabasına atladı ve malum semtin yolunu tuttu.

* * *

İşte Tarık G.'nin tuhaf ikili yaşamı da böylece başlamış oldu. Yaşamının her yanına sinmiş olan düzen tutkusu bu ikili yaşamını kolaylaştırıyordu. Her akşam aynı saatte yemeğini yiyor, cesaret toplamak için (kendisine

sorsanız iğrenç bir şebekenin ağına düşmüştü, tertemiz evi kirlenmiş, düzenli yaşamı paramparça olmuştu, suçluları ele geçirmeden eskisi gibi olamazdı) bir kadeh viski içiyor, sonra bu *gece araştırmaları* için edinmiş olduğu giysilerini naylonlarından çıkarıp giyiyor, hazırlıklarını tamamladıktan sonra eve şöyle bir bakıp yola düşüyordu. Küçük bir not defteri de eksik değildi tabii. İlk gece kadınların yüzlerini görmekle yetineceğini sanıyordu. Ama (işte burası Tarık G.'nin ruh dünyasının en kırılgan noktası) birkaç nedenden ötürü sınırı geçmek zorunda kalmıştı. *Birincisi, o sokaklarda, otel lobilerinde alıcı değilseniz (tabii satıcı da olmadığınız belli) şüpheli bir adam durumuna geliveriyorsunuz.* İkincisi de, kadınların yüzlerini net bir biçimde kaydetmesi mümkün olmamıştı. Dövmeleri olup olmadığını kontrol etmek istiyordu. Kendisine bu açıklamaları yineleyip dururken bir yandan da araştırmasını sürdürüyordu. Daha ikinci gece onun yağlı bir müşteri olduğunu anlayan simsarlar, sokağa ayağını basar basmaz çevresini sarıyorlar, nasıl birini arzuladığını soruyorlardı. Tarık G. her seferinde *film artisti gibi* olsun diyordu. Daha fazla ipucu vermek istemiyordu. Ama bu pazarlık aşaması başladığı andan itibaren Tarık G. gidiyor, yerine teni istekle yanan Cengiz Bey geliyordu. Kendini Cengiz diye tanıtıyordu kızlara, adamlara... Cengiz'den aldığı bu küçük intikam hem onu sevindiriyor, hem de rahatlatıyordu. Daha ilk kızla birlikte olduğunda, ölümcül bir uyuşturucunun pençesine düşmüş olduğunu hissetmişti. *Ama ne kadar uzun zamandır bu anı bekliyormuş...* Kızlar bu kadar düzgün bir müşteriyle sık sık karşılaşmadıkları için ona çok iyi davranıyorlar, ellerinden geleni yapıyorlardı. Mesafe, ölçü ve saygı sürüyordu kısacası. Tarık G. her seferinde daha önce tatmadığı zevkler içinde yüzüyor, ertesi sabaha kendini güçbela topluyordu. Kendini sürekli baştan

çıkarılmış, kandırılmış olarak görüyordu sabahları. Ancak bu şekilde, sürdürdüğü ikili yaşamı haklılaştırabiliyordu.

* * *

Polis baskınında gözaltına alındığında kendini öylesine aşağılanmış hissediyordu ki, bilincinin ne tuhaf bir şekilde yarılmış olduğunu fark etmeyerek, ille de komisere neyin peşinde olduğunu anlatmak için ısrar etti. Kimliğini olabildiğince gizlemesi gerekirken kartvizitini çıkarıp gösterdi, diller döktü. Gerçekten de saygın bir işyerinde çalışıyordu. Zaten ertesi sabah hepsi serbest kalacaktı. Ama adam *porno şebekesi, evim*, deyip duruyordu. Nöbetçi komiser, çok çeşitli insanlar görmeye alışkın biriydi, ama yine de merakına yenildi ve Tarık G.'nin hikâyesini dinledi.

Komiser, Tarık G.'nin anlattıklarını dinledikten sonra işin içinde bir iş olduğuna inandı. *İster misin böyle bir şebekeyi ortaya çıkartsın?* Adamın üzerinden çıkan, ekrandan çekilmiş *polaroid* resimler ortadaydı. Gerçi fotoğraflar iyice solmuş, ayrıntılar seçilmiyordu, ama Tarık G.'nin söyledikleri doğruydu. Yine de bir fahişeyle yakalanmıştı ama... Bu sırada Tarık G. son kozunu oynadı. *Size kaseti getirebilirim. Ya da gelin, hem evimi görmüş olursunuz, hem de kaseti*, diye tutturdu. Komiser de merakına yenildi, bir memuru görevlendirerek Tarık G.'nin yanına kattı, filmi izleyip evle karşılaştırmasını ve sonra da kasetle Tarık Bey'i geri getirmesini emretti.

Bir saat sonra polis memuru ile karakola geri döndüklerinde Tarık G., kaybettiği tüm saygınlığını geri kazanmış gibi mağrurdu. Polis memuru amirine Tarık G.'nin doğruyu söylediğini, filmdeki evin onun evi olduğunu rapor etti. Komiser kaseti aldı, kanıt olarak incele-

teceğini, bu olayın üzerine gideceğini söyledi. Tarık G. serbest bırakıldı.

* * *

Nöbetçi komiser, karısı çocukları okula bırakmak üzere evden çıktığında kaseti videoya yerleştirdi ve Tarık G.'nin ifadesinde belirtmiş olduğu dakikaya filmi sardıktan sonra izlemeye başladı. Ve bir süre sonra gülmeye başladı. Durum o kadar komikti ki... Bir yandan gülüyor, bir yandan da iki gün sonra Tarık G. söylenen saatte karakola geldiğinde durumu ona nasıl anlatacağını hesaplıyordu.

Tarık Bey, sizin porno çetesi bizim eve de girip çekim yapmışlar. Bu sözleri söylediğinde Tarık Bey'in suratının alacağı şekli merak ediyordu. Durum son derece netti: Koltuk takımı, cam sehpa ve resim çok bilindik bir mobilya mağazasının kampanyasında satılmıştı. Tek tek alındıklarında daha pahalı olmalarına karşın sehpayla birlikte alındığında takımın rengine çok uygun reprodüksiyon resim de bedavaya geliyordu. Duvarlar ise bu yıl evlerin çoğunda olduğu gibi somon rengiydi. Komiser de, Tarık Bey de, büyük olasılıkla porno filmciler de aynı kampanyadan almışlardı eşyaları. Ayrıca film, evin öbür köşelerini göstermiyordu.

* * *

Tarık G. bu açıklamaya inandı mı? Ne yazık ki hayır. İnandıysa bile bu, davranışlarına yansımadı. Artık ne fark ederdi ki? Akşam olup da *o saat* geldiğinde, kendine engel olmak için geçerli bir neden bulamıyordu. Fahişelerin zamanını satın alıyordu, o kadar. Kendini borçlu hissetmiyordu. Yıllarca evlilikten neden kaçtığını belki yeni

yeni anlıyordu. Bir başkasına kendini bırakmak, teslim etmek korkunç geliyordu. Oysa kiralanan yaşantılar öyle değildi. Süre dolduktan sonra özgürdü. O kadınları düşünmek zorunda değildi. Onlar için üzülmek ya da sevinmek gerekmiyordu. Omuzlarına duygusal bir yük bindirmiyordu. Evine girerek ilk hareketi "onlar" yapmış olduğu için, en ufak bir vicdan rahatsızlığı duymuyordu. Ve bu durumun ne kadar hastalıklı, ne kadar acıklı olduğunu anlamıyordu. Anlamazlıktan geliyordu. Ücretini ödedikten sonra hiç yalnız kalmıyordu. Yıllar boyu sürdürdüğü yalnızlığın ne yararını görmüştü ki... Hele kendi evinin içinde, kendi koltuğunun üzerinde sevişen insanları gözleriyle gördükten sonra... Kendine örmüş olduğu kozası bir biçimde delinmişti. Artık o kozadan çıkmasının zamanı gelmişti, kanatlanıp uçması gerekiyordu. Belki de bu, talihin bir oyunuydu. Onu evinden çıkarmak için tezgâhlamış olduğu mutlu bir rastlantı. Yoksa, o kabuğun, evim dediği o kozanın içinde kuruyup gidecekti. Aptal bir kurtçuk gibi... Şimdi özgürdü. Ne kadar acıklı, ne kadar bayağı olsa da, Tarık G. özgürlüğü bir kıyısından tatmıştı.

YAZARIN BELLEĞİ

"O adamın okuduğu öykü benim iç ve dış yaşamımın baştan başa, tam ve kesin anlatısıydı."

Saçma Sapan Bir Öykü, GIOVANNI PAPINI

"Herhalde benim kahramanlıklarımın öyküsünü yazmakla yükümlü bilge, benim de eski şövalyeler gibi bir lakap edinmemi uygun bulmuş olacak."

Don Quijote, CERVANTES

Nihayet. Bekleyişim sona erdi.

Öyle korkunç bir şey ki beklemek. Beklemek, bağlı olmak demek. Zamanın geçişine kulak vermek... Dişlerinizi sıkarsınız, tırnaklarınızı avuçlarınıza gömersiniz; avuçlarınız kanar, ama boşuna, acıma yoktur. Kâbusun, işkencenin bitmesini beklersiniz. Beklersiniz.

Benim bekleyişim ise hayal edemeyeceğiniz kadar acılı bir süreçti. Neyi beklediğimi, kimi beklediğimi, kim olduğumu, hangi durumların yolumu gözlediğini bilmeksizin bekliyordum. Ta ki bu satırların yazarı beni yazmaya başlayana dek. İşte o an, ilk sözcük, hatta ilk harf yazıldığı an; dev, ilahî bir iç çekiş hissettim diyebili-

rim. Var olmaya başladığımı, var olmadan önce var olacağım o ânı bekliyor olduğumu anladım. Anlamanın ne olduğunu anladım. Evet, yine önümde bilinmezler vardı. Yine, kaderimin ne olacağı içimi kemiren bir sırdı. Ama olsun. Ben o anda, var olduğumu anladım. Tabii, yaratılma heyecanının ilk sevinç sarhoşluğu geçince aslında müthiş bir kaygı ve korku tablosunun tam da içinde durduğumu fark ettim. *Ne kadar sürecek? Serüvenimi yaşayabilecek miyim? Yeterince sabırlı mı? Tamamlamaya gücü yetecek mi?..* Bir anda sizi yazan kişi hakkında olmadık kuşkulara kapılıyorsunuz. Gözünüzün önünden tanımadığınız fotoğraflar, anılar, yazılar, yazılardaki kahramanların imgelemde çizildikleri için yarı bulanık resimleri, hepsi, hepsi bir film şeridi gibi geçip gidiyor. Bunlar yazarın belleği. Bunu fark ediyorsunuz. Garip bir şekilde ortaklaşa kullandığınız bir belleğe sahip oluyorsunuz. Yazarın, belleğinin bir bölümünü sizinle paylaştığını hissediyorsunuz.

Anladığım kadarıyla bu satırların yazarı beni bir tür "kendini bilme yeteneği" ile yarattı. Bu çok ciddi bir şey. Üstelik bunun ciddi bir şey olduğunu bilmeme de izin veriyor. Hatta belleğindeki, bunu sağlayan düşünsel yapıyı da anlamama izin veriyor. Öbür kahramanlarına, yarattığı tiplere, çizdiği karakterlere hiçbir zaman tanımadığı bir ayrıcalık bu. Yani yazarın belleğinin koridorlarında onunla birlikte, eşzamanlı olarak gezinebilme ve bir dedektif gibi ayrıntıları eşeleyebilme özgürlüğü...

Şimdi size iki şeyi birden anlatmalıyım. Yukarıdaki sözleri ederken bellekteki yolculuğum sürüyordu. O koridorlarda gezinirken, yarım bırakılmış öyküler mezarlığı ile karşılaştım. İnsanın tüylerini diken diken eden, kasvetli bir yer. Burada, ölü doğmuş ya da yaşamasına izin verilmemiş öyküler, öykü kişileri, kurgular, olay parçaları gömülüydü. Bazıları inanılmaz derecede kısaydı. Kimi-

leri birkaç cümleden ibaretti. Yazarımın bu mezarlığa sık sık uğramadığını hemen anladım. Belli ki, burada, hayal âleminin sonsuz karanlığında ebedi uykularından kaldırılıp onlara bir kez daha can verildiği çok seyrek oluyordu. İçim ürperdi. *Ya ben de bu mezarlıktaki yerimi çok geçmeden alırsam? Ya öykümün son noktasını göremezsem?* İşte size öbür şeylerden söz ederken hep bundan korkuyordum: Ya yazar sıkılırsa... Böyle bir lüksü, böyle bir özgürlüğü vardı. Ben onun tırnağının ucu kadar bile gerçek değildim, bir önemim yoktu. Yoktu, diyorum, çünkü ben zihnimin tanımlamakta güçlük çektiğim gizli bölümlerinde bunları düşünürken yazarın zihin sinemasında gösterişli bir film vizyona girdi. Keyifle koltuğa kurulmuş, bu filmi izleyen yazarın siluetini görür gibi oldum. Filmde ben vardım, kendisi vardı. Beni de kendisine benzer bir şekilde hayal etmişti. Sanırım biraz daha şişman ve biraz daha yaşlı. Kendisi beyazlar giyinmiş, hayalî uzun saçlarını arkadan toplamıştı, elindeki kılıca bakıyordu. Bense siyah, gösterişli bir kostüm içinde düello için sabırsızlanıyordum. Yüzümde sinsi, alaycı ve hınzır bir ifade vardı. Ve yazarın bana sağlamış olduğu olanakları kullanarak, onu köşeye kıstırıyor ve onu ele geçiriyordum. Benimle kurmak istediği ilişkiyi bir düello sahnesi olarak resmetmişti hayal perdesine.

Evet, bunları gözucuyla da olsa görmüş olmak içimi biraz rahatlatmıştı. En azından bir şansım olduğunu biliyordum. Bunu hissediyordum. Örneğin şu son cümlelerdeki "şimdinin hikâyesi" kipinin seçimi bile beni haklı çıkarmaya yetiyor, sandığımdan çok daha uzun ömürlü olacağımı müştuluyor. Bir öykü kahramanı olmak, bir öykü olarak yaşamak, hayal edilebilecek en güzel şey. Başkalarının aklının içinde, her okunuşta tekrar tekrar hayat bularak sonsuza dek var olmak... Bu kadarcık ödülü hak ettiğimizi düşünüyorum. Çoğu zaman yazarların

keyfi öyle istediği için, yaptıkları kurgularla kendilerinin ne kadar zeki olduğunu sergilemek için, anlattıkları öykülerle ne kadar duyarlı olduklarını gösterebilmek için türlü işkencelere katlanıyoruz, acı verici sahnelerde rol alıyoruz. Üstelik her kahramana benimki gibi bir anlayış yeteneği de verilmiyor. Zavallılar, sayfalar boyunca gerçekten yaşadıklarını sanıyorlar. Ne haksızlık! Haksızlık bu kadarla kalsa iyi. Yazarlar sınır tanımadıkları için kahramanlarının en gizli acılarını ve en utanç duydukları yüzlerini bile keyifle gözler önüne sermekten büyük bir mutluluk duyarlar. Üstelik öykü kişilerinin ruhu bile duymaz. Âşık olduğu kadınla yalnız olduklarından emin olduğu için başını dizlerine koyarak ağlayan genç adam, binlerce meraklı gözün sessizlik içinde onları izlediğini bilse yine de ağlar mı? O azizlerin azizi genç kadın ise bedeninin en gizli köşelerini âşığına sunarken garip bir gösteride rol aldığını hissetse, namusunu korumak için bir şeyler yapmaz mı? Tabii, birtakım sadist yazarlar tarafından sadece işkence çektirilmek üzere yaratılmış kişiler de var ki, onlar için ne kadar üzülsek azdır.

(Sanırım zaman zaman, yazar, üzerimdeki hâkimiyetini kanıtlamak amacıyla, olmadık korkunçlukları zihnime düşürerek aba altından sopa gösteriyor. İşte düellomuzda onun kullanacağı silahlar.)

Şanslı olduğumu kabul ediyorum. Ve de bu yaratma işinin ciddi bir iş olduğunu düşünüyorum. Yani bilinç verdiğiniz bir varlığı canınız sıkıldıktan sonra bir tarafa atamazsınız. Madem ki o kişiye bir farkında oluş "ihsan ediyorsunuz", mademki Tanrı'ya özeniyor ve onun akıl almaz yaratıcılığını kendi küçük dünyanızda yinelemek istiyorsunuz o halde onu ortada bırakamazsınız! Onu yarım bırakılmış öyküler mezarlığına atmak, birini canlı canlı mezara koymaktan başka nedir? Kalem durduğu an duran, basit bir mürekkep lekesi, sessiz bir gölge gibi

gözüksem de yazarın zihninde cılız bir ses olarak varım. Bu ses, yazı yarım bırakıldıktan sonra orada kalacak ve yazar kalemi her eline alışında varlığını anımsatacaktır. Ben bunları söylerken yazarın bıyık altından gülümsediğini görür gibi oluyorum. *Ne gizemli tipler, ne muazzam kurgular gördüm, sonra onları tembel bir boşvermişlikle kolayca unutuverdim* der gibi yazıyor söylediklerimi. Bir yandan da var olma çabamı takdir ediyor. Bu takdir, içten içe bir ümidi de barındırıyor. "Şu elimin ucuyla yarattığım tip, şu benim uydurduğum ne idüğü belirsiz şişko, gerçekten, yazdığım gibi ete kemiğe bürünse de gerçekten kapışsak," diye düşünüyor. Ve ben tabii mest oluyorum. Hem de birkaç şeye birden. İlki, tabii ki benden bir şey ümit etmesi, beni adam yerine koymak istediğini açıkça belirtmesi! İkincisi de, onun düşüncelerinin bir bölümünü pervasızca alıntılamama, tırnak içinde sunabilmeme izin vermesi. Hatta buna önayak olması.

Telaşla onu memnun etmenin yollarını arıyorum. Bir yandan da oyunun kuralını basitleştirmeye çalışıyorum. Kötü durumda olan benim, bu ortada. Kuşku yok. Aşağıdayım. Hayal âlemine aidim. Belki de bunları yararıma çevirebilirim. Evet, insan, kendinden aşağı olanları kollamak ve korumak gibi bir içgüdüye sahiptir. Belki bana acır ve beni horlamaz. Belki de bir şans tanır. Ama yazarın belleğinden aşırdığım bilgilere göre insanın içindeki tatmin olma ve isteklerini doyurma arzusu, o "zavallıları koruma ve kollama güdüsü"nden katbekat büyük. Yani varoluşumun devamlılığı ona bir zevk verebilmeme, ona zeki ve yetenekli olduğunu hissettirebilmeme bağlı. Acı, ama gerçek. O halde açık olmak dışında bir seçeneğim kalmıyor. Düşündüğüm her şeyi bu yazının aynasında bizzat kendi ellerimle imzalayacağım. Yazarın belleğinin dolambaçlı koridorlarında, gerçeklerin ve hayallerin girdaplı denizinde var olmaya çalışacağım.

Bu etten kemikten labirentin içinde kendi *minotaurum*'la karşılaşabilecek kadar yaşamak için dua edeceğim.

* * *

İşte zor anlardan biri.
[YEMEK SAHNESİ]

* * *

Çok sevindirici bir sürü şey oldu. Hangi birinden başlasam bilemiyorum. Sevgili yazarım (bu samimi hitap ne kadar mutlu olduğumu gösteriyor herhalde) üç yıldız koyup durakladığında bir sıkıntı ve korku kapladı içimi. Mezarlığın gölgeli karanlığının her yanımı sardığını sandım. Ama bunun yeni bir bölümün habercisi olduğunu anlayınca sevindim. Yine de yeni bölümün ilk ve tek cümlesi "İşte zor anlardan biri" oldu. Gerisi gelmedi. Yine beklemeye başladım. Ama bu bekleyiş var olmamdan önceki o korkunç yalnızlar cehenneminden oldukça farklıydı. Yazarın bir yemek molası verdiğini anladım.

Bu ne demektir biliyor musunuz sevgili okur? Bilemezsiniz tabii; siz gerçeksiniz. Artık bir daha iyileşmeyeceğini bilen ve ölüm döşeğinde son günlerini okumaya ayırmış talihsiz bir okur bile olsanız, gerçeksiniz. Ölümünüz gerçek kişilerin ölümlerine özgü gerçek kederler ve üzüntüler getirecektir. En azından bir cenaze, bir tören olacaktır... Siz hiç cenazesi törenle kalkan bir kurmaca karakter duydunuz mu?

Durumumu bir tek ümitsiz âşıklar anlayabilir sanıyorum. Âşık oldukları kişi kendilerini aklından çıkardığında artık soluk alamaz, kendini hissedemez hale gelen zavallılar anlayabilir anımsanmanın ve düşünülmenin nasıl büyük bir sevinç yaratabildiğini. Yazarın yemek

molasını fark etmem şu anlama geliyordu: O yazmayı bıraktıktan sonra da onun zihninde var olmaya devam ettim, evet yazılırkenki kadar güçlü bir görüntüm yoktu belki, biraz daha hafiflemiş, çizgilerim biraz daha silikleşmişti, ama vardım işte! Daha sonra şaşırtıcı bir şey daha yaptı. Televizyonun karşısına geçip dalgın dalgın lokmalarını çiğnemek yerine beni yazmış olduğu satırları gözden geçirmek için tabağıyla masasının başına döndü. Ve de ben yeni bir bölüm olacak sanırken köşeli parantezin içine (yazar daha sonradan sileceği bu parantezleri, kendisine bazı şeyleri anımsatmak amacıyla kullanacağa benzer) "Yemek Sahnesi" sözcüklerini yazdı. Yaşasın, diye sevindim. Hakkımda kalıcı ve iyi şeyler düşünüyordu. Yaşayacak ve serüvenlerimi okunur kılacaktım. İlk anların kuşkusu çoktan geride kalmıştı. Yazarım beni sevmişti, bana ısınmıştı, bana kanı kaynamıştı.

Daha sonra uyumak ve gündelik işlerini yapmak için yazmaya ara verdiğinde de tatlı varlığımı onun zihninde sürdürerek keyiflendim. Ve onun belleğinde dolaşacak yeterince zamanım oldu!

* * *

Gerçi görünüşe bakılırsa burada yalnızız. Yazar ve benden başka hiç kimse bu sürece tanık olmuyor. Beni de adamdan sayarsak tabii. Belki de, yazarın aklının içinde kurgulanan gelecekteki okurun ya da okurların hayali, bir yerinden kırıyor bu yalnızlığı. Öyküler mektuplar gibi değildir, bunu biliyorum. (Zaman zaman yazar ne biliyorsa ben de biliyorum gibi geliyor. Sanırım bilgi konusunda cimri davranmıyor.) Yani belli bir kişiye yazılmıyor. Evet, mutlaka tanıdığı kişiler, eşi, dostu okuyacaktır yazdıklarını. Ama asıl olarak, hiç tanımadığı ve bilmediği birileri için yazıyor. Kim olduğu belli olmayan

bu kişiler maceramı okusun ve hoşlansın diye yazıyor. O halde ben de kendimi sevdirmeye çalışmalı, kimsenin canını sıkmadan varlığımı sürdürmeliyim. Benim üzerime düşen bu. Oysa yazarın işi daha zor. Çünkü belki de henüz doğmamış, gelecekte bir yerlerde doğup büyüyecek ve kitabı eline alıp okumaya başlayacak olan kişinin neye benzediğini, nelerden hoşlanıp nelerden sıkılacağını kestirmesi pek de olası değil. Belki sırf bu bilinmezlik hoşuna gidiyor. Ve yine belirsizlik çok büyük olduğu için okuru hesaba katmıyor. İçinden geldiği gibi yazıyor. Ya da öyleymiş gibi yapıyor. Bunu benim bilmem olası gözükmüyor. En azından şimdilik... (Tanrım, birkaç satır önce kitap dedim değil mi? O sözcük içimi hoş etmeye, beni kendimden geçirmeye yetti bile. Kendimi sert bir cilt kapağı ile korunan, güzel beyaz sayfaların üzerinde görür gibi oldum. Bir kütüphanenin raflarından en güzeline kurulup çevremdeki kitaplarla gururla, dimdik, yıllarca ayakta durabileceğimin hayali... Kurmaca bir adamın en büyük hayali...)

Güzel bir varoluş benimkisi, ama yine de bir yüzüm olsun isterdim. İnsanların yüzüme bakıp beni tanımalarını, beni yüzümden okumalarını tercih ederdim. Belki yüzde yazılı olanlar, şu sayfalardaki harfler kadar net değil, ama bu sözcükleri okuyanların aslında farklı farklı öyküler okudukları düşünülürse, sayfadaki netliğin de bir yanılsama olduğu söylenebilir. O halde neden gerçek bir yüzü tercih etmeyeyim ki? İnsanı insan yapan şeyin bir yüz olduğunu kederle anlıyorum ve hayalî ellerimi, yüzümün olması gerektiğini düşündüğüm karanlık boşlukta boşuna dolaştırıyorum.

Var olmak dedim de, içime bir kuşku düştü: Var olan biri neden başkalarını var etmeye çalışır ki? Örneğin yazarımın beni yaratması (Tanrı'nın insanı yaratması gibi), bir mükemmeliyetin sonucu mu yoksa bir eksikliği gider-

me, bir boşluğu doldurma ihtiyacının bir ürünü mü? Yani bende kendi yansımasını görmek, kendisini bilmek için mi yazıyor beni? Eğer öyleyse işim zor... Üstelik bunca sayfalık yaşamım boyunca henüz hiçbir olayla karşılaşmadım. Yolunu kaybetmiş geveze bir hayalet gibi mırıldanarak gezinip durdum. Hani nerede benim yaşayacağım öykü? Bunca bilme yeteneği ile donatılmış bir kahraman, bu kadar sayfa kendi kendine konuşur mu? Bir olay olmazsa ben nasıl kahraman olur, nasıl anımsanırım? Nice öykü kahramanları biliyorum dünyayı karış karış gezen. Her bölümde bambaşka sevgililer edinen... Uzaklara gitme isteği... Benim gibi sayfalar üzerinde yaşayan bir kahraman için uzak ne kadar uzak olabilir acaba? Başkalarının kütüphanelerinde, gelecek zamanlarda yeniden varolabilmek belki... O halde benim için uzaklık, çoğalmakla doğrudan ilgili bir kavram. Nasıl ki bir insan kendi bedeninden çıkıp bir yelkovankuşu gibi imgelemin semalarında yolculuk edemiyorsa, ben de sayfaların üzerinden fırlayıp insanların arasına karışamıyorum. Gerçi yazarımın belleğinden süzülüp gelen bilgiler aklımı karıştırmaya çalışıyor. Örneğin Sherlock Holmes gibi biri olabilmek: Şöhreti yazarınınkini gölgede bırakan, birçokları için yazarından daha gerçek bir kişi olan Holmes. Hatta, yazarının onu öldürmeye çalışması ve başarısız oluşu... Bunlar etkileyici tabii. Ama benim kastettiğim, şöhret değil. Ete kemiğe, yani bir bedene sahip olmak. Tüm sıradanlığına karşın, razıyım. Biliyorum, istediğim gibi gerçek bir kişi olsaydım, bunun değerini bilmeyecektim. Belki bunalacaktım. Sıradan bir insan olacağıma bir öykü kahramanı olmak daha iyidir, diye düşünecektim. Belki de bu yüzden yazmaya başlayacaktım. İşten eve evden işe gidip gelirken aklımı kaçırmamak için öyküler yazacak, hatta bu kaygılarımı gizlemek istediğim için bu konu üzerine düşünen kahramanlar yaratacaktım.

Bir an, şu ana kadar hiç olmamış bir şey oldu, sevgili okur. Yazarım bir önceki paragrafı bitirdikten sonra bir süre durup düşündü. *Acaba bunları silsem mi*, diye. Korku içinde bekledim. Bu, her şeyin sonu olabilirdi. Böylesi bir kızgınlık anında elimden alınan özgür irade bir daha geri gelmeyebilirdi. Belki biraz ileri gitmiştim. Ya da yazarın belleğinde bulunduğum köşeden görebildiğim kadarıyla, belki de geri gitmiştim. Yani herkesin aklına gelebilecek, sıradan ve vasat düşünceler öne sürmüştüm. Ve kuşkusuz, bu tür bir düzeysizlik yazarın kendisini hedef aldığı için onu düşündürtmüştü. Aslında haklı tabii. Bunlar benim düşüncelerim, ama kimi okurlar yazarın kendi görüşleri ile karıştırabilirler. Bunu düşünmek gerekli. Gerçi yazarın belleğinde yankılanan "Bunun için kaygılanmak gerekli değil, hem de hiç" sözlerini duyuyorum, ama yine de yanlış anlamalara neden olabileceğim için tedirgin oluyorum. Kendi kaçıp gitme arzularımı yazarımın üzerine yıkıp kendimi temize çıkarmaya çalıştım. Kendisinden huzurunuzda özür diliyorum.

Sık sık size *sevgili okur* diyorum ya, bunu açıklamalıyım. Başlangıçta var olmamın getirdiği sevinçle üzerinde fazla durmamıştım; yazarın bana söyletiverdiği biraz da özenti bir hitap şekli sanıp kurcalamamıştım. Ama şimdi şimdi anlıyorum ki, ben bu sözcükleri içtenlikle kullanıyorum. Çünkü benim gibi kendisine anlama/bilme yeteneği verilmiş bir çeşit hilkat garibesinin Tanrısı, babası, yaratıcısı yazar ise, sevgilisi de okurundan başka kimse değildir. Onu sonuna kadar dinleyen, hatalarını görmezden gelip doğruları için cesaretlendiren, kimi sözcüklerini şefkatle okuyan o meçhul hayalet... İşte o yüzden, kim bilir hangi renk ve cinsiyetteki kadife gözler, benim kapalı karanlığımı dağıtmak için üzerimden kayıp giderken hissedeceklerimden başkaca bir aşk düşünemiyorum. Belki de bu aşkların en soylu ve güzel

olanı: bir insanın, tamamen hayal ürünü olan birini hiçbir karşılık beklemeden sevmesi. Onu, aklının içindeki dünyaya katıp orada belli bir süre de olsa konuk etmesi.

Onu zaman zaman yoruyorum. Bazen pişman olur gibi durakladığını hissediyorum (bu noktada unutturmayın da, bir ara size sözcük sözcük var olmak nasıl bir duygu anlatayım). Neden böyle saçma bir işe kalkıştım, diye düşünüyor. Çünkü bana tüm belleğine ve özellikle de dünyaya ilişkin bir köşeye istiflediği bilgilere sınırsız giriş izni verdi ve ben bu bilgileri kullandıkça kendisini benimle karıştırıyor. Ya da daha güzeli, karıştırdığını sanıyor. Benim çizgilerimi iyice yitirerek ona dönüştüğümü, bu yazılanların kendi ağzından çıktığını sanıyor. Evet bu bir sanrı, ama yine yazarımın bilgilerine dayanarak şunu iddia ediyorum: Kişilikleri birbirinden ayıran, insanları farklılaştıran ya da benzeştiren, sahip oldukları ya da kullandıkları bilgi değildir. Aynı bilgilere sahip olduğunuz arkadaşlarınızı (ya da düşmanlarınızı) gözünüzün önüne getirin... Ne kadar farklısınız değil mi? Farklılığı ortaya koyan davranışlardır kuşkusuz. Sevgili yazarımın bunu düşünmesi gerekirdi. Evet, benim üzerimden düşünmüş oldu şimdi; ama bu aynı zamanda böyle bir şeyi daha önce düşünmemiş olduğuna (ve o tedirginliği gerçekten hissetmiş olduğuna) dair bir kanıt oluyor. Ayrıca kendisi bir öykünün kahramanı olsaydı ve benim yerimde olsaydı eminim çok farklı davranırdı. Bu arada az kalsın unutuyordum. Sözcük sözcük, harf harf oluşmak nasıl bir duygu onu anlatacaktım. Birincisi, her sözcük başka bir hisle, başka bir hızla dökülüveriyor. Bazen büyük bir sevinç ve coşkuyla belirliveriyorlar. Bazen de sıkıntıyla ve kasvetle çıkıyorlar. Cümleler de çok tuhaf. Her birinde bir şey başlıyor ve bitiyor benim için. Yazarımın belleğinde izlediğim düşünce akışı gibi birbirine dolanmış bir sarmal değil. Daha tekboyutlu, ama daha

kararlı. İkincisi, yazılmış olanın silinip yerine başka bir şey yazılması lüksü var ki, benim sevgili yazarım buna çok şükür bu öyküde pek yüz vermiyor. Oysa bu, bizim gibi hayal dünyasında yaşayanların en büyük silahı. Bizi oluşturan cümlelerin düzeltile düzeltile mükemmele vardığını, dolayısıyla okur denilen sevgilinin ilgisine layık bir hale geldiğimizi hissetmek çok güzel bir duygu. Bu, bize gösterilen önemin ve saygının da bir başka ifadesi. Yarım yamalak, kırık dökük, düşük cümlelerde yaşamak istemezdim. İsterdim ki, beni yazan kişi yazı işçiliğinde büyük bir usta olsun.

Sevgili yazarının oyun meraklısı bir kişiliğe sahip olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum. Onun hakkında birbiri ardına sıraladığım övgülere dudak büküyor. Her şeyin, benim varlığımın, bu öykünün (ayrıca bu ne biçim öykü, hâlâ olan biten bir şey yok), tüm düşüncelerimin bir oyunun parçası olduğunu hissediyorum. Ve bu oyun meselesinin canımı sıktığını itiraf etmeliyim. Oyunlar! Edebî oyunlar ve öbür tüm oyunlar. Bir hafiflik, bir uçuculuk barındırıyor her oyun. Sonu kötü biten oyunlar için bile bu böyle. Tuzağa düşen kendiniz de olsanız, yapılan çocuksu hınzırlığın izlerini taşıyan komployu kabullenip affedici olabiliyorsunuz. Tabii, komplo zekânızı ve kişiliğinizi tehdit etmediği sürece... Benim durumumda yalnız aklım değil baştan sona varlığım tehlike altına giriyor. Tüm heyecanlarım, korkularım, acılarım ve sevgilerim (*Sevgili Okur!*) kalp bir para gibi renklerini kaybediyor, gerçekler âleminden palavralar âlemine doğru hızla yuvarlanıyor; ben de kötü yapılmış bir şaka gibi oracıkta, sayfanın üzerinde kalıveriyorum. Bir çizgi roman karesini düşünün. Bağlamından koparılmış, boşlukta öylesine duran bir kare çizgi. Ne o karenin içindekileri anlamlı kılan bir geçmiş ne de merak uyandıracak gelecek olmaksızın bir süs, bir motif... İlginç olan şeyler de

yok değil gerçi. Örneğin sizin yaşadığınız tüm oyunların yazının içinde tekrarlanabilir olması ve yazının içinde var olan kimi oyunların yaşama geçirilmesindeki olanaksızlık: Bu, gerçek dediğiniz yaşamın edebiyatın bir alt kümesi olduğu anlamına gelir ki, her kapsayanın, kapsadığı öteki kümelerin elemanlarını da barındırdığı ilkesinden yola çıkarak, hayatın yazıdan daha alt düzeyde bir gerçeklik olduğu sonucuna varabiliriz. Dinlerin kutsallık ve dünya dışılık atfettikleri kitapların ait olduğu ilahî bir düzeyden söz etmiyorum. Yanlış anlaşılmak istemem. Kastettiğim şey, olanakları daha çok olan, içinde yaratılabilecek ilişkiler ve işlevler dizgesi daha karmaşık olan yazının hayata karşı üstünlüğü. Kim bilir belki de hayal âleminin zavallı bir kulu olduğumdan kendimi avutmak için böyle düşünüyorum.

Gerçek bir kahraman olmam için şart olan bu serüven ne zaman karşıma çıkacak acaba? Belki siz bilebilirsiniz sevgili okur. Ne de olsa sayfaları atlayıp benim geleceğimi görebilme hakkınız var. Beni nelerin beklediğini kolayca öğrenebilirsiniz. Hatta bu açıdan baktığımda görüyorum ki, siz yazarımdan da üstte bir yerlerdesiniz. Çünkü o bile tam olarak neler yazacağını bilmiyor. Bazen planladıklarını gerçekleştiriyor, bazen de erteleyip duruyor. Ama her durumda da tasarladığından çok başka şeyler çıkıyor ortaya, bunu sık sık itiraf eden cümlelerden geçiyor yolum. Evet, daha önce de

Bir önceki cümlenin dizgi hatası ya da başka bir hata olduğunu düşünmenizi istemem sevgili okur. Daha önce sözünü ettiğim kesintilerden biriydi. Yazarım cümlenin ortasında yazmayı bırakmak zorunda kalmıştı. Saatler sonra geri döndüğündeyse cümlenin gerisini hatırlayamadı. Önce silmeyi düşündü. Ama sonra kararı bana bıraktı. Benim tabii ki tercihim, hiçbir şeyin silinmemesi oldu. Tüm bu kararlar onun zihninin içindeki zihnim ile

onun arasında sessiz bir iletişimle mümkün oldu.

Kararı bana bırakmasına rağmen arada sırada yazmayı bırakıp o yarım cümleye bakıp düşünüyor (siz sanırım bu kesintileri fark etmiyorsunuz. Örneğin bir önceki cümle ile şu içinde bulunduğum cümle arasında iki günlük bir zaman farkı var. Yani yazarım "... etmiyorsunuz" diye yazıp noktayı koyduktan iki gün sonra kaldığı yerden devam etti. Belki zamana göre değişik renklerde mürekkep kullansaydı ortaya çok farklı bir yazı çıkardı). Ne yazmak üzere olduğunu tahmin etmeye çalışıyor. Aslında ben de merak ediyorum. Belki de tüm akışı, her şeyi değiştirecek olan cümle oydu. Merak etmek hakkımız.

Merak ediyordum. Her şeyi. En başta sevgili yazarımı, beni neden yarattığını, yaratırken neden anlama yeteneği verdiğini, sonumun ne olacağını; sonra sizi sevgili okur, neden bu satırları okuduğunuzu, beni zihninizde nasıl canlandırdığınızı, hoşlanıp hoşlanmadığınızı, bir sırrım olup olmadığını merak ediyorum. Hem de tahmin edemeyeceğiniz kadar çok. *Acaba tümüyle kavradığımı zannettiğim bu öykünün hiç anlayamadığım bir başka anlamı ya da anlamları mı var? Belli bir yere gelince bu anlamı bulmama izin verilecek mi?* (Yazarımın ironik sesini duyar gibi oldum: "Bu anlamı sen yaratacaksın!" O yüzden cesaretle sorup duruyorum.)

Merak olmasaydı, sanırım siz de sevgili okur, sevgili olmaktan çıkıp sıkılan okur durumuna gelirdiniz çoktan. Belki de çoktan sıkıldınız ve daha bu satırlara gelmeden kitabı kapatıp bir yana fırlattınız. O zaman ben kime hitap ediyorum? Karşı sayfadaki satırlara mı? Yazının yazının üzerine kapanması ne kadar korkunç bir şey, bunu anlayabilir misiniz ey heyecan peşinde koşan sevgili okur? Birbirine değen sözcüklerin, satırların, paragrafların birlikteliği adeta bir cehennem! Gün ışığının bir metin için ne kadar önemli olduğunu bir kez olsun

düşünmenizi rica ediyorum. Balkonunuzdaki çiçekler kadar, en azından.

Çiçeklerini sık sık suluyor mu bilmiyorum, ama okuduklarını sık sık düşünüyor, bunu biliyorum. Sevgili yazarımdan söz ediyorum. Fark etmişsinizdir artık, ondan teklifsizce söz edebiliyorum. Her ne kadar benimle doğrudan bir iletişim kurmasa da bazen dikkatimi belli konulara çekmek istediğini anlar gibi oluyorum. Böyle zamanlarda onunla aynı kaderi paylaştığımı sanıyorum. Aynı davanın iki neferi, iki yoldaşı olduğumuzu hissediyorum. Bu davanın selameti tabii ki ona bağlı. Örneğin bir kaza geçirip yaşamı noktalansa, ben burada yarıda bırakılmış bir cümlenin içinde sonsuza kadar kalacağım, bu çok açık. Ama ben ölsem (ki bu kurgusal bir ölüm olacağı için ve de kitabın baş taraflarında bütün canlılığımla yaşıyor olacağım için çok da bir şey fark etmeyecek), davamızı sevgili yazarımın sürdüreceğine eminim. En azından böyle bir olasılık var. Tabii başka bir olasılık da var. Benim denetimden çıkıp adeta kendi başına yaşayan birine dönüşebilmem olasılığı. Daha önce sözünü ettiğim Sherlock Holmes gibi ya da Don Quijote gibi. Her ikisi de denetimden çıktıkları için yazarları tarafından hunharca katledilmedi mi? (Bu noktada yazarımın özgürlükçü tavrına sığınarak bir dakikalık bir saygı duruşuna davet ediyorum sizleri: tüm denetimden çıkıp tek başlarına varolabilmiş hayal ürünü kahramanlar adına!)

* * *

[Bir dakikalık boşluk]

* * *

Siz durmadınız belki, ama sevgili yazarım gerçekten

de bir dakika boyunca yazmadı. Sanırım o da yazının ne tür bir büyü olduğunu kavramaya başladı. Geçen gece Don Quijote'nin son bölümlerini tekrar gözden geçirirken böylesine konular aklının içinde resmi geçit yapıyorlardı. Don Quijote'nin, başına türlü belalar ve serüvenler musallat eden büyücünün bizzat kitabın yazarı olduğunu anlamış olduğunu düşündü uzun uzun. Sonra beni düşündü (çok duygulandım, gerçekten, hem de böylesine önemli kahramanlarla aynı cümlelerin içinde bulunmaktan... Gerçi benim bir adım bile yok. Sanırım bu çağın kahramanının adı olamayacağını düşünüyor sevgili yazarım, her neyse...), bendeki anlayışı o kahramanlarla kıyasladı. Benden hoşlandığını, hatta benim yerimde olmayı arzuladığını belli eden düşüncelere yuvarlandı. Ben de, ne güzel bir büyü şu yazı denilen şey, deyip durdum sabaha kadar.

Kader! Benim kaderim gerçekten de yazılı bir kader. Benim okuyamadığım, ama birilerinin okuyabildiği bir kader. Sayfalarını çevirip geçmişimi ve geleceğimi anlaması mümkün olan kişilerin var olması, hatta sevgili yazarının bizzat bu kaderi yazıyor olması (o da ayrı bir sorun: yazıyor olması mı, yazmış olması mı, yazacak olması mı? Her bir zaman dilimi de olası) ve benim bunları biliyor olmam yine de hiçbir şeyi değiştirmiyor. Ben yine de yaşıyorum bu öykünün içinde. Hem de her okunuşta defalarca... Ve tabii fark etmişsinizdir sevgili okur, benim birçok "şu an"ım var. Örneğin şu anda siz beni okuyorsunuz ve beraberiz. Ve aynı zamanda, şu anda henüz yazılıyorum ve aşağıda büyük bir boşluk var. Dolayısıyla geleceğe sesleniyorum. Bir de öbür zamanlarım var: kapalı durduğum anlar... Daha önce uzun uzun söz etmiştim. Arada sırada aşağıdaki boşluğu merak edip yazarının belleğinden kopya çekmekten kendimi alıkoyamıyorum. Yine küçük bir kaçamak yaptım kısacası. Size

söyleyebilirim tabii, nasılsa "şu anda" benim dışımda herkes aşağıda yazan satırları görüyor:

* * *

Acele etmeyelim. Önce çevreyi tanımaya başlayalım. Serüvenin bu kadar aniden başlayacağını ummuyordum. Doğrusunu söylemek gerekirse, hazırlıksız yakalandım. Sayfalardır var olmama rağmen yine de ne bileyim, bir öykü mekânı içine girmek heyecanlandırdı beni. Hep bir sayfanın üzerinde olduğumun bilinciyle konuşup durdum. Oysa, yeni bir bölümün başladığını haber veren üç yıldızı görür görmez kendimi bir akşam yemeğinde buluverdim. İki kişilik bir yemek (yoksa bu, o yemek sahnesi mi?). Henüz garson gelip içki olarak ne alacağımızı sormamış bile. Karşımda, esmer, kısa saçlı genç bir kadın, önümde boş tabaklar ve bardaklar, üzerimde yün bir ceket ve boynumda ejderha dili gibi kırmızı bir kravat olmak üzere, oracıkta oturuyorum. Açıkçası heyecandan dilim damağım kuruyor ve garsondan su istiyorum, bir dikişte bütün bardağı bitiriveriyorum. Sanki hayatımda ilk kez su içiyorum. Tuhaf hisler. Karşımdaki kadın büyük bir merakla, gözlerini gözlerime dikmiş, ağzımdan çıkacak sözleri bekliyor. Lafa nereden başlayacağımı bilemiyorum. Birazdan konuşmaya başlayacak ve bütün bir gece hiç susmayacak gibi gırtlağımı temizliyorum. Bir yandan da ortamı anlamaya çalışıyorum. Masaların çoğu boş. Var olan müşteriler de öyle silik resmedilmişler ki... Belli ki benim için, içinde bulunduğum öykü için hiçbir önemleri yok ve olmayacak da. Duvarlardaki resimler bile daha sahici. El yapımı halılar, eski fotoğraflar, aynalar, kurutulmuş soğan, sarmısak, buğday ve biber koçanları... Masalarda paslı metal renginde şamdanlar ve mumlar... İlerleyen saatlerde canlı müzik olacağının gös-

tergesi olarak bir orkestra natürmortu. Piyano, keman, gitar ve ud ölüleri. Ne tür bir müzik çalınacak acaba, diye meraklanıyorum. Eğer yazar geri dönüp udu silip yerine trompet yazarsa bir jaz dinletisine dönüşebilecek bir ekip. Kim bilir belki yeni sentezler... Sonra kadını inceliyorum. Hoş bir yüzü var. Köşeli kaşları ile yüksek alnı zeki biri olduğuna işaret ediyor. Biraz çekiniyorum. İçim eziliyor. Belli ki, benimle bir sorunu var, hem de önemli bir sorun. Aniden tüm haksızlığa uğramış insanların hissettiği türden bir öfke dalgası yükseliyor içimden. Neden hiçbir ayrıntısını bilmediğim bir öykünün içine fırlatılıyorum ki? Bu hakkı yazara veren ne? Böyle öykü nerede görülmüş! Genç kadın zihnimden geçenleri okumuş gibi sağ kaşını hafifçe kaldırıyor. Bir tür meydan okuma. Acaba onun da bendekine benzer bir bilme ve anlama yeteneği var mı, diye kuşkulanıyorum. Değil mi ki aynı öykünün içindeyiz... Yoksa bu kadın, yardımcı kadın oyunculardan biri mi? Esas kadın karım da, bu karşımda oturan metresim mi? Telaşla yüzükparmağıma bakıyorum. Evliymişim. Ne kötü bir şaka! Bir cümlede dünya evine giriverdim. Sinirlerim laçka oluyor. Genç kadının ellerine bakıyorum, o da evli! Yoksa karım bu mu? Gerçi hoş bir kadın, ama bana dünyayı dar etmiş olduğu da belli. Yüzündeki ifade, "Bittin sen, daha neler gelecek başına," diyor. Yüzü? O halde benim de bir yüzüm var. Hatta belki bir adım. Ama soramam ki. *Karıcığım benim adım nedir acaba, unutmuşum da...* Böyle bir replik öyküyü "bunak bir adamın serüvenleri"ne dönüştürür. Ama belli ki bunak falan değilim. Ortamın şıklığı ve bizim ağır suskunluğumuz deli ya da bunak olmadığım yönünde kanıtlar. Ama belki de böyle deliriyordur. Daha önce hiç delirmedim ki... Bir öykünün ortasında deliren bir kahraman var mıdır? Yazarının isteği dışında? Sahi, yazarım ne yapmamı bekliyor acaba? Bu bir deney mi? *Kendini*

bilme yeteneği ile yaratılmış bir öykü kahramanının davranışları incelendi, başarısız bulundu. Raporu yazıp imzaladığını görür gibi oluyorum.

Bu düşüncelerle boğuşurken garson yanımızda beliriveriyor, ne içmek istediğimizi soruyor. *Şarap*, diyorum, *kırmızı şarap.* Kadın, dikkatle kaşlarını kaldırıyor, ve *ben de*, diyor. Daha sonra başını yemek listesine gömüyor. Gerginlik büyüyor. İpleri kopmak üzere gerilmiş bir kukla gibiyim. Kandırılmış, tuzağa düşmüş, sirklerde palyaçoluk yapan Pinokyo gibi. Ve şu karşıma çıkan kadının *mavi peri*'yle uzaktan yakından ilgisi yok. Varsa bile bana iyilik yapmak üzere karşımda sustuğunu sanmıyorum. Ya yazarım nerede? Ya da sayfalarca dertleştiğimi sandığım, yüksek perdeden atıp tuttuklarımı sempati ile izlediğini sandığım *Sevgili Okur* nerede? Hangisi bana yardım edebilir ki! Rezil ve başarısız bir kahramanım. Ne kahramanı, sözcüklerden yaratılmış bir Pinokyo! İçimde kabaran öfke dalgasını bastırmakta zorlanıyorum. Daha fazla sürdüremeyeceğimi hissediyorum ve masada duran bıçaklardan birini kaptığım gibi kadının kalbinin olduğu yere saplıyorum. Ve aynı hızla geri çekiyorum. Mavi elbisesinin ıslandığını görüyorum, bir de korkuyla yuvalarından fırlamış gözlerini. Öksürür gibi oluyor. Kimsenin göremediği bir çabuklukla yaptığım bu hareketi dâhiyane bir esneklikle "kadının boğazına takılmış bir lokmanın çıkmasına yardım ediyor"a dönüştürüyor, garsona 'Su, su!' diye bağırarak, çıkan kargaşadan faydalanıp mekânı terk ediyorum.

Gecenin içinde yürümeye başlıyorum. Tüm bunları öyle çabuk planlayıp gerçekleştirdim ki, sevgili yazarımın bir sokak dekoru tasarlamaya zamanı olmadı galiba. İçine fırlatıldığı bilinmeyen öykünün ağırlığı altında ezilmekten bunalan ve istifa etmeye karar veren bu zavallı hayal mahluğunun hareketini tabii ki anlıyor, ama

yine de anlam veremediği şeyler olduğuna eminim. Çünkü ben anlayamıyorum. Eminim bu satırların okuru da bir karmaşa içindedir. Acaba bu öykü nasıl devam edecek? Karanlığın içinde, bilinmeze doğru attığım adımlarımı görüyorum sadece. Yaşadığım çağın kabuğu, asfaltın üzerinde gölgeler...

Bu düşünceler kafamın içini bir arı kovanına çevirmişken yürüdüğüm yolun yavaş yavaş aydınlandığını görüyorum. Demek ki boş durmamış, hemen ortamı örmeye başlamış, diye geçiriyorum içimden. Zaten *içimden geçirmek* dışında bir seçeneğim yok ki! Her şey içimden geçip gidiyor. Lokantadan çıkıp durmaksızın yürüyerek, karanlık ara sokakları geçip yılankavi merdivenlerden sahile inivermişim. Denizin kenarındaki kırık banklardan birinin demirine oturuyorum. Gün doğuyor. Yeni bir gün. Bu, öykünün ilk günü olmalı. İlk güneş doğumu. Suyu seyrediyorum. Hareket büyüleyici geliyor. Gece lokantada yaşadıklarımı sanki hiç yaşamamışım gibi geliyor. Ya da rüya gibi. Ve güneşin ucu tepelerin ardında belirirken yazarın zihninde açık bulduğum bir kapıdan içeri dalıyorum. Onu görüyorum. Bir rüyanın içinde. Elindeki bıçağı alıp birinin göğsüne saplıyor. Ortada hiçbir neden yokken. Daha sonra kaçıyor. Ve tuhaftır, kimse peşine düşmüyor. Benim küçük serüvenimde olduğu gibi.

Suya bakıyorum. Onun rüyasını mı tekrarlamaktı benim başkaldırı sandığım serüvenim. Bu muydu bağımsızlığımı kazandığımı zannettiğim nokta: Basit bir rüya teması? Ama sonra kadının yüzünü hatırlayınca rüyadakinin bir kadın olmadığının ayırdına varıyorum. Üstelik rüya, yazarın çok iyi tanıdığı bir mekânın ortasında, bir düğün sırasında geçiyor. Tuhaf asimetriler. Tuhaf.

Güneş iyice yükselip arabalar caddeleri doldurunca, yerimden kalkıp yürümeye başlıyorum. Dün gece geldiğim yoldan tırmanıp kalabalık alanlara vuruyorum ken-

dimi. Binlerce insanın bir deniz gibi devindiği alanda insanlara bakıyorum. Teker teker görmek istiyorum insanları. Benim insanlarımı. İşte bunlar, bu muazzam kalabalık, benim kentim. Sadece benim öykümde var olan, benim kadar gerçek kent. Hayal kent. Kime gidip dokunsam onu kahraman ilan edeceğimi bildiğim için gururla susuyorum. Öte yandan müthiş bir yalnızlık duygusu içine yuvarlanıyorum. Kiminle konuşsam, sözcükleri yazar söyletecek, bunu biliyorum. Kendi dünyasından devşireceği tiplerle karşılaşıp duracağım, bunu da biliyorum. Ve bu biliş, bu anlayış, beni varlıkların en yalnızı yapmaya yetiyor. Hiçbiri benim kadar gerçek değil. Hiçbiri. İşte, bir kadını herkesin ortasında öldürüyorum ve sonra kentin ortasında elimi kolumu sallayarak dolaşabiliyorum. Kuklaların, çöpadamların, robotların arasında yapayalnız bir ruh... Alandaki heykele doğru yürüyorum. Yalnızlık pişmanlığı doğuruyor. Her şeyi mahvetmiş olduğumu, kendi kendimi yalnızlığa mahkûm etmiş olduğumu hayretle fark ediyorum. O, belki de bana Havva olarak sunulmuş bir armağandı. "Yazarından Sevgilerle..." Hoş bir armağan. Belki gece çok farklı gelişebilirdi. Korku, öfke ve bıçak olmasaydı, şu anda kentin en kalabalık alanındaki heykele çıkmış kollarımı çarmıha gerilmiş gibi açarak duruyor olmayacaktım. Başım yana düşüyor yorgunluktan. Öylece asılı kalıyorum alanda. Orada ne kadar kaldığımın bir önemi yok. Güneş batarken, kendime geldiğimde kimsenin gelip beni buradan indirmeyeceğini, kimsenin duruma müdahale etmeyeceğini, kimsenin farkında bile olmadığını anlıyorum. Ve bu anlayış, bu biliş içimi yakıp yıkıyor.

Ümitsizce kollarım yanıma düşüyor. Heykelin kaidesinden aşağıya kayarak iniyorum. Yeni biçilmiş çimlerin üzerine yatıyorum. Dizlerimi büküp karnıma çekiyorum. Kollarımla kendime sarılıyorum. Cenin gibi. Ama

ben hiç cenin olmadım ki. Bir annenin karnından doğmadım ki. Hiç çocuk olmadım ki. Büyümedim ki. Yaratıcım olan yazardan başka kimsem yok ki... Ve ben ne yaptım! Sabretmedim. Bana biçtiği rolü anlamaya bile çalışmadan oyundan çıktım. Artık bana verdiği bilme yeteneği hiçbir işe yaramıyor. Her şeyi berbat etmiş, yaratıcısının da hayallerini yerle bir etmiş bir yaratığım. Onun hayalleri olmadan bir hiç olduğumu, tüm günahkâr ruhlar gibi derinlerimde hissediyorum.

Ve şimdi tekrar geri dönmek istiyorum. Tüm serüvenlere gözüm kapalı girebilirim. Yeter ki bu azap bitsin, bu yalnızlık bir yerden kırılsın.

Biliyorum, ben bana bakıldığında, okunduğumda var olabiliyorum sadece. Gerisi üst üste değen metinlerin karanlığı. Sürekli Araf!

HASTA BİR KONAK

Konaksa yandı çoktan
Tertemiz bir asfalt ezip geçti onu
İyi biliyorum tertemiz bir asfalt
Ezip geçti onu
Kırmızı bir konak mezarı gölgesi bırakarak.

"Ne zaman taşınabilirim acaba?"
"İstediğiniz zaman..."

Tuğrul, yaşlı adamın gözlerinden başka bir yere bakamadığı için ne evi ne de pansiyoner olarak yerleşmeyi planladığı odasını doğru dürüst incelemişti. Penceresinden bir parça denizin gözüktüğünü saptamış, çalışma masasını pencerenin önüne kurma planı yapmış, kira bedelinin bu kadar makul oluşuna şaşkın, sevinç içinde avuçlarındaki teri kurutmaya çalışıyordu. Burayı bulana kadar çok ev dolaşmıştı. Sonuç hep aynıydı: Beğendiklerinin kirasına gücü yetmiyor, parasının yettiklerini de içinde yaşanmaz buluyordu. Tüm çocukluğu ve gençliği yurtlarda geçmiş biri için hayal edilmesi güç bir cennetti bu ev. Eski, iki katlı ahşap bir evdi. Arkada büyük ıhlamur, erik ve manolya ağaçları olan bakımsız bir bahçesi vardı. Sağda solda paslı bahçe sandalyeleri, çoktan yosun tutmuş küçük bir süs havuzu, iki ağaç arasına bir zaman-

lar gerilip insanların hoşça zaman geçirdikleri bir hamak eskisi bahçeye, bu evde yaşayan herkesin çoktan ölmüş olduğu izlenimini vermeye yetiyordu. Birinci katta mutfak ve banyo geniş sofaya açılıyordu. Çok uzun zamandır soba yakılmamış olduğu açıkça hissedilen, küf ve rutubet kokan sofadan ikinci kata tırmanan merdivenler de kolayca tahmin edilebileceği gibi kırık döküktü. Yukarıya çıkarlarken merdivenden gelen korkunç sesler Tuğrul'a yaşlı ev sahibinin haberi olmaksızın eve girip çıkmasının mümkün olmayacağını düşündürttü. Üst katta dört oda vardı. Kapısı açık olanında adamın yaşadığı belli oluyordu. Onun çaprazında olan oda caddeye bakıyordu ve deniz galiba görünüyordu. Belli ki bu odada evin ölmüş sahiplerinden başka kimse oturmamıştı. Tuhaf, ama güzel bir evdi. Ayrıca yanında kız arkadaşı olmasına rağmen ev sahibinin ötekiler gibi herhangi bir şey ima etmemesi de çok olumlu bir başlangıçtı. Gerçi adamda tuhaf bir soğukluk vardı, ama samimi bir ev sahibi aramıyordu ki... Evden çıktıklarında sevgilisinin "kadınca" kötü önsezilerini, korku filmlerinin açılış sahnelerinde kahramanın yaptığı gibi "aptalca" esprilerle boğuntuya getirdi. Oysa yosunlu havuzun dibinde koyu yeşil bir çocuğun gölgesi... Bekliyordu.

Geleli neredeyse dokuz ay oluyordu, son sınavlar henüz bitmişti ve tadına doyamadığı bir ziyafetten kalkmaya zorlanıyor gibi hissediyordu. Son derece hareketli bir dönemdi. Lise yıllarının donuk gri anısı o kadar uzaktı ki... Birçok şeyin ilkinin yaşandığı heyecanlı üniversite yıllarının ilkiydi ve o karşısına çıkan tüm fırsatları değerlendirmiş, renkli bir yaşantı kurmuştu kendine. Her şeye ilgi duyduğu için olsa gerek birçok çevreden dostları olmuştu. Zamanının büyük bölümünü, kendini yazıp çizmeye adamış bir grupla geçiriyordu. Ali Fuat, Kemal, Zeynep ve Candan. Bu ağırbaşlı gençlerin yanında ken-

dini uçarı ve çapkın hissediyordu. Kısa zamanda birçok sevgilisi olmuştu. Hiçbiri de bu çevreden değildi. Bu grupla tanıştırmaktan kaçındığı eğlenceli bir başka büyük grubun elemanlarıydı. Kendini ortadan ikiye bölmüş gibiydi. Aç ruhunu değişik insanlarla doyuruyordu. Ve bu bölünmüş yaşantıdan dolayı en ufak bir rahatsızlık duymuyor, hatta bu tarz bir yaşamın hayatı en verimli şekilde geçirmenin tek yolu olduğunu düşünüyor, ileride bu bölünmeyi nasıl artırabileceğinin hesaplarını yapıyordu. Eve çıkma kararını da, bu tarz bir hayatı daha iyi yürütebilmek için vermişti. Kendine ait bir evi, en azından bir odası olmalıydı. Olmuştu da... Ve şimdi dudakları ıslak bir kadının gölgesiyle kirlenmiş duvarlar onu sonsuz bir sabırla bekliyordu.

* * *

Yaz başında taşındı. Bütün yazı Ali Fuatlarla geçirdi. Hepsi okulluydu. Muhalif ve içine kapanık bu insanlarla hayat oldukça ağır akıyordu. Sıcak yaz günlerini okulun ıssız bahçesinde kitap okuyarak ve tartışarak geçiriyorlardı. Akşamları ise genellikle Ali Fuat'ın evinde toplanıyorlardı. Önlerinde ömür boyu okuyacakları kadar kitap, konuşacakları mesele vardı. Oysa Tuğrul'un ruhunun bir de ikinci yüzü vardı. Sevgilileri, eğlenceli güney tatilleri, pahalı uyuşturucuların yarattığı insanüstü deneyimleri vardı. Ali Fuatlardan bunaldığında kanında bir şeyler kıpırdıyor, ötekilerin yanına kaçıyordu.

Yeni evinde de rahatı yerindeydi. Hamağı onarmıştı ve sabahları kahvaltı ettikten sonra eline bir kitap alıp bu hamakta kestirmeyi alışkanlık haline getirmişti. Ihlamur kokularıyla kendinden geçen genç bedeni gelecekte kendini bekleyen zor günler için güç depoluyordu. Yaşlı ev sahibi ise hayalet gibiydi. Genellikle odasında radyo din-

liyor, akşam olduğunda inanılmaz yoksullukta bir rakı sofrası hazırlıyor, gece on ikiye kadar demleniyordu. Tuğrul'u umursadığı yoktu. Ama yine de o, bu evde bir hırsız gibi yaşıyordu. Arkadaşlarını ve sevgililerini davet etmiyordu örneğin. Varlığından tam olarak emin olamadığı bir şeylerin dünyasından uzak duruyordu sanki. Sanki kapalı odaların ardında bazı gölgeler onu bekliyordu.

* * *

Sonbahar umduğundan da hareketli başladı. Sevgilisi ile bir daha asla hatırlamak istemeyeceği, çirkin bir kavga sonucunda ayrıldılar. Tuğrul bu kavga sonrasında sık sık kendine şaşırdı. Bu kadar bayağılaşacağı aklına gelmezdi hiç. Bu, bir sır olarak kalmalıydı. Kimse bilmezse yaşanmamış sayılabilirdi. Bu yüzden sevgilisine, sevgilisinin ait olduğu o zamanın ruhunu yakalamış olan gençlere, onların bilgisayarlı, kredi kartlı, cep telefonlu, jipli dünyasına veda etti. Zaten hiçbir zaman onlardan biri olmadığını tekrarlayıp durdu kendine. Ama yine de bazı geceler uyku tutmayıp kendini bahçeye, Hisar'ın gizemli gecesine uzatan ağaçların karanlık kucağına, hamağa attığı oluyordu. Böyle gecelerde daha önceleri hiç düşünmediği şeyler geliyordu aklına. Aşk ve utanç zorluyordu zihnini.

Ali Fuatlarla daha sık birlikte olmaya başlamıştı. Onların gündeminde olan konular artık daha fazla heyecanlandırır olmuştu. Durmadan okuyor, notlar alıyor, sonra da arkadaşlarının evine koşup anlatıyor, sorular soruyordu. Anlamadığı birçok şey vardı. Ayrıca onların neden bu kadar durgun olduklarını da anlamıyordu. Ali Fuatlarda hüzün vardı. Ümitsizlik ve yalnızlık kalesi gibiydi evleri. Gündüzleri yaptıkları ciddi tartışmalar geceleri şarap ve şiire bağlanıyordu. *İntihar etmeyeceksek*

içelim bari, diyordu Zeynep. Kemal ise, *Zeynep, beni bekle*, deyip peşinden atlıyordu kadehin içine. Mademki yaşam acımasızdı, o halde alıntılarla yaşanan nedensiz acılar silsilesiydi geceler. Sanki uyumak en büyük hakaretti yaşama. Oysa Tuğrul'un içi içine sığmıyordu. Bir çıkış yolu vardı ve bunu mutlaka denemeliydiler.

Tuğrul'un önerisi son derece netti. Mademki toplumsal mücadele bitti, mademki misyon bitti, o halde cemaate geri dönülmeliydi. Toplumu, insanları düşündüğümüz şekle sokmamız mümkün değilse artık, hiç olmazsa benzerlerimizi bulmalıyız, diyordu. Bu fikir en çok Zeynep'in hoşuna gitmişti. Gözleri parlayarak dinliyordu Tuğrul'u. Belki içinde bazı taşlar yer değiştiriyorsa da, bunu kimse bilmiyordu. Ali Fuat en çok direnen oldu. Bunu hoş bir fantezi olarak görüyordu. *Neden?* diyordu, *neden benzerlerimizi bulalım ki? Kırık kalpler cemiyeti mi kuracağız? Ya da ağır yalnızlar kulübü mü?* Hem evet, hem hayır diyordu Tuğrul, okuduğu düşünürlerin, romanların etkisi ile heyecanlanıyor, coşuyor, projesini anlatıyordu: *Bir dergi ile başlayacağız! Tuhaf, sıradışı bir dergi! Üzerinde "Bu bir dergidir" yazmayan bir şey. İçinde kendimiz olacak. Başkalarının kategorileri ve klişeleri bizim uzağımızda olacak. Yazılarımız görünenin ardında mesajlar içerecek. Nasıl yapacağımızı bilmiyorum, ama bir başlarsak inanın kendiliğinden gelecek gerisi. Şablonlarımızı, alıntılarımızı, klişelerimizi, etiketlerimizi bir tarafa atıp baştan başlayacağız bu dergiyle. Bizim gibilerle çoğalıp güçleneceğiz...*

Zeynep ve Candan'ın gayretiyle çalışmalara başladılar. Ali Fuat uzun süre direndikten sonra yıllardır yazdığı ve hiçbir zaman gündeme getirmediği defterlerini çıkardı ortaya. Tuhaf şiirsel metinler yazıyordu. Ayrıca dergiye anlam yükleyen en müthiş öneri de yine Ali Fuat'tan geldi. *Dergi çıkarmak mesele değil*, diyordu, *Peki, bizim gibile-*

rin almasını nasıl sağlayacağız? Reklam veremeyeceğimize göre, elimizde kala kala dergimizin kapağı kalıyor. Kapakları öyle hazırlamalıyız ki, aradığımız okur kapağı gördüğü anda mutlaka almalı. Ona özel bir mesajlar ve şifreler bütünü olmalı. Ayrıca her okuru şahsen bilmeliyiz. Benim fikrim şu: Az sayıda dergiyi piyasaya sürelim ve bayilerde nöbet tutalım. Her satın alan kişiyi gizlice takip edelim. Adlarını, adreslerini öğrenelim. Daha sonra planladığımız cemaate uygun olanları böylelikle şimdiden biriktirmeye başlamış oluruz. Herkes şaşırmıştı. Kemal'in çizim yeteneği keşfedildi sonra. Kapakları yapmak onun doğal görevi haline geldi. Candan'ın fantastik öyküler yazmaktan hoşlandığı, Zeynep'in müthiş bir editör adayı olduğu anlaşıldı zamanla. İşte bu, Tuğrul'un hayatının en mutlu, en verimli günleri okulların açılmasıyla noktalandı.

O sonbahar her şey daha zordu. Dersler yoğunlaştıkça, eski sevgilisi ve arkadaşlarıyla zorunlu olarak daha sık karşılaşıp küçük gerginlikler yaşadıkça yoruluyor, Ali Fuatlara gitmek yerine eve dönüyor, yaşlı ev sahibinin cızırtılı radyosundan gelen eski şarkıların ninnisine kendini bırakıyor, zamansız uykulara dalıyordu. Yine böyle bir akşamüstü, kendini yaşlı evin kollarına bırakmışken Zeynep geldi. Penceresine atılan taşlarla gündüz düşlerinden uyanan Tuğrul afallamıştı. Zeynep merdivenin tüm basamaklarını çatırdatarak ikinci kata çıktı. Yaşlı adama "İyi akşamlar" dedikten sonra Tuğrul'a heyecanla derginin prova baskısını göstermeye başladı. Tuğrul bir yandan ev sahibinin bu ilk ziyaretçisine ne gibi bir tepki göstereceğini merak ediyor, bir yandan da Zeynep'in elindeki provaya korkuyla bakıyordu. Kendine açıklayamadığı bir tedirginlikti bu. Sanki bu ev, bu evin karanlığı, gölgeleri, belleği Zeynep'i beklemiyordu ve bu zamansız başkaldırı mutlaka cezalandırılacaktı. Başlangıçtaki heyecanının yerini korku almış, neredeyse böyle bir şey

aklına geldiği için pişman olmuştu. Hızla kendi yazdığı öyküye göz atmaya çalıştı.

> Bir Sinemaya Gitme Meselesi... Öykünün kahramanı olan adam sinemanın bulunduğu pasajda filme girmeden önce dolaşırken sevgilisini kaybeder. Defalarca pasajı dolaşmasına rağmen sevgilisini bulamaz. Cebinde 12.15 seansı için aldığı iki bilet, beklemeye başlar. Belki de filme girmiştir, diye düşünüp çıkışını bekler. 12.15 seansı dağılıp da sevgilisini göremeyince bir sonraki kalabalıkta arar onu. Sonra bir sonraki, bir sonraki... Bekleyiş uzadıkça adam gerçekliği yavaş yavaş yitirmeye başlar. Saatler günleri örer, günler ayları. Adam pasajın girişinde durup bekleyen, insanlar bir şeyler verdikçe beslenen bir deliye dönüşür. Öyle bir sevgili var olmuş muydu, bunu okur da yazar da bilemez öykünün sonunda.

Öykü yazdığından kısa görünmüştü gözüne. Birçok cümle düşüklüğüne rastlamış, morali bozulmuştu. Ama yine de kurşunkalemle ders notlarının arkasına yazdığı haliyle, bu basılı hali arasında inanılmaz bir fark vardı. Zeynep heyecanla öteki sayfaları da gösterdi, saatlerce konuştular. Daha sonra ikisi birden sustular. Tuğrul, Zeynep'in, gözlerinin derinliklerine baktığını hissetti. İlk dokunma büyük bir kapı açtı ikisine de. Yine de Tuğrul'un zihninin dibinde bir yerde adını koyamadığı bir rahatsızlık vardı. Dışarıda rüzgâr çıkmıştı, hamağın ağaca çarptığını, yaşlı ev sahibinin radyosunu duyamadığını, evin bir ölü kadar sessiz beklediğini fark etti uyumadan önce. Zeynep'in çıplaklığı ise çoktan terli bir uykuya yuvarlanmıştı.

* * *

Birkaç ay sonra her şey değişmişti. Her şey iyiden iyiye kötü gidiyordu. O dönem aldığı bütün önemli derslerden kalmıştı. Bu başarısızlığın nedenini biliyordu, ama bir türlü itiraf etmeye yanaşmıyordu. Dergi tahminlerin ötesinde bir zaman oburuydu. Neredeyse bütün zamanlarını alıyordu. Hele dergi çıktıktan sonra okurları izlemek ve haklarında bilgi toplamak meseleyi daha da yorucu bir hale getiriyordu. Birbirlerine çok bağlanmışlardı. Başka arkadaşları yok gibiydi. Ayrıca Zeynep ile Tuğrul'un kapalı kapılar ardında yaşadıkları aşk fark edilmiş ve açıkça söylenmese de onaylanmamıştı. Ne de olsa Kemal'in yıllardır Zeynep'e müthiş bir tutkuyla bağlı olduğu biliniyordu. Zeynep birçok kez Kemal'le bir şeyler yaşansın istemişti, ama Kemal'in istediği, sonu felaketlerle biten romanlardaki aşklardandı. Ve Kemal hep beklemişti. Tuğrul tüm bunları bilmesine rağmen yine de vicdan azabı duyuyordu.

Ali Fuatlarda yaşanan gerginlik herkesi iyiden iyiye bunalttı. Birdenbire nereden geldiği belli olmayan bir kavga koptu ve bu insanların üzerinde unutulmaz izler bıraktı. Ali Fuat işler kötüye gittiği zaman gerginlik olur, normaldir, dese de ok yaydan çıkmıştı bir kere. Ve hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını anlamışlardı. Herkes yaşam muhasebesini yapıyordu. Bu işe tüm zamanlarını koymuşlardı, birçok şeylerini yitirmişlerdi ve ellerine geçen neydi: kocaman bir hiç. Bu tartışma en çok Tuğrul'u hırpaladı. Çünkü fikir kendisinden çıkmıştı ve olup bitenden kendini sorumlu tutuyordu. Kemal'in sessiz kırgınlığı da eklenince bu ilişkiler onun için dayanılmaz bir noktaya gelmişti. Zeynep'ten de uzaklaşmasının herkes için daha iyi olacağını düşünüyordu. O yüzden daha sık eve kapanır olmuştu. Huzurlu bir yalnızlıktı ev. Bahçesinde yalnızca geçmiş zaman rüzgârlarının estiği bu kırmızı konak, onu sadık bir sevgili gibi bekliyordu.

* * *

İkinci dönemin sonunda tam bir çöküş yaşıyordu. Okulu neredeyse tümüyle bırakmıştı. Dergiyi ve Ali Fuatları terk etmişti. Hiç görüşmüyorlardı. Birkaç kez Zeynep geldiyse de hiçbir şey değişmedi. Bütün gün duvardaki eskiden asılı olan resimlerden kalan izlere bakarak düşünüyor, bir yaşamın nasıl bu kadar çabuk tüketilebildiğine şaşıyordu. Becerememişti. Bunu hissediyordu. O da babasının ayak izlerini takip etmişti bilmeksizin. Ya da kader diye bir şey vardı ve bu, babadan oğula geçiyordu. Bu kayboluş öyküsünü babasının sarışınlığı gibi üzerinde taşıyordu. Bir lanet gibi... Sonra arkadaşlarını düşünüyordu. Eski arkadaşlarını. Her biri birer Kafka, birer Oğuz Atay, birer Borges olmaya yemin etmiş, kendilerini dokunsanız intihar edecek kadar kırılgan hisseden, bu yaşlanmadan ihtiyarlamış insanları... Hiçbir şey olmayacaktı. Hepsi kendi lanetli hikâyelerini bir sonraki kuşağa taşıyacaklardı.

Böyle günlerden birinde yaşlı ev sahibini düşünmeye başladı. İçinde yaşadığı bu konak eskisini, bu odalarda bir zamanlar yaşamış olan insanları merak etti. Burada hiçbir yerde olmadığı kadar huzurlu olduğunu hissetti. Ve yaşlı adamdan evin hikâyesini öğrenmeye karar verdi. Ertesi akşam kira ile birlikte bir şişe rakı ve biraz da çerez alarak yüzyıllardır radyo dinleyen adamın kapısını tıklattı. Evin bütün kapıları sanki bir anda açıldı. Beklenen, iyice yaklaşmıştı.

* * *

Başka bir zamanın adamıydı ev sahibi. Birlikte içtikleri ilk gecenin sonunda Tuğrul daha önce bilmediği, ama varlığını hep hissetmiş olduğu bir dünyanın kapısı-

nın önünde durduğunu anlamıştı. Radyonun yıllar önce ayarlanmış, sadece eski şarkılar çalan kanalından odaya dolan müzik tüm eşyaları sarmalıyor, havada bugünün zamanını silen, hayatı görünen gerçekliğinden koparan bir etki bırakıyordu. Tuğrul aynalı konsolun önüne oturmuş, ayda bir kez eşiğine kadar geldiği bu odanın bambaşka bir açıdan görüntüsüne alışmaya çalışırken, ev sahibi geçmiş zaman hikâyelerini anlatıyordu. Bu evin gerçek sahibini anlatıyordu. Oldukça yakışıklı, sarı ve ince bıyıklı bir adam canlanıyordu Tuğrul'un zihninde. Bu adamın babasını, güzel ve acımasız üvey annesini anlatıyordu ev sahibi. O anlattıkça Tuğrul bu evin tahtalarına, karanlık köşelerine sinmiş eski hayatın kokusunu daha iyi hissediyordu.

O geceden sonra her akşam birlikte içmeye devam ettiler. Her ne kadar Tuğrul ilk gece anlatılan hikâyenin Ruhi Bey'in hikâyesi olduğunu anlasa da bunu bilmezden geliyor, akşamların ağır ağır bahçedeki havuza kadar inişini iple çekiyordu. Yaşlı adam her gece başka hikâyeler anlatıyordu. Anlattıklarının tek bir insanın, Ruhi Bey'in başından geçmiş olması mümkün gözükmüyordu ve işin ilginç yanı ev sahibi her hikâyede kendine bambaşka bir rol veriyordu. Kiminde Ruhi Bey oluyordu, kiminde bu evde oturmuş olan ailenin uzak bir akrabası ya da evin emektarı... Ve Tuğrul adamı çözmek için anlattıklarını belleğinin bir köşesine özenle yerleştirmekten kısa bir süre sonra vazgeçmişti. Sadece dinliyordu. Ve yaşlı adamın ona hiçbir şey sormamasına aldırış etmiyordu. Hatta adam onu dinlemiyor bile denilebilirdi. Sadece bir kez ona hitap etmişti. Tuğrul'un sigarasının külü yere düştüğünde yaşlı adam: *Bir gün bu evde bir yangın çıkartacaksınız...* demişti. Ona demişti galiba. Ama hemen ardından arka bahçede bir zamanlar var olduğunu iddia ettiği limonluğu nasıl yaktığını anlatmıştı.

Günler birbirinin kopyası gibi çoğalıyor, Tuğrul'un bu evin içindeki serüveni halka halka kendi üzerine kapanıyordu. Okulda geçirdiği günler, Ali Fuatlar, hatta Zeynep çok uzak bir zamanda seyretmiş olduğu bir film gibi belleğinden silinmiş, belli belirsiz izler bırakmıştı. O artık başka birinin hayatını hatırlıyordu. Akşamları hamağa uzanıp ağaç dallarının arasından yıldızları seyrederken bir zamanlar bu bahçeden başka birinin, Ruhi Bey'in gözleri ile uzaklara baktığını hissediyordu. Başını paslı bahçe sandalyelerine çevirdiğinde orada bir zamanlar oturup uzun yaz gecelerinde kahve falına bakan üvey annesini görüyordu. Gözlerini kapattığında sanki bir öğle üstü, limonlukta karışık düşlere doğru yola çıkıyordu. Gözlerini aralasa onun aralık dudaklarını, kırmızı elbisesinden sıyrılan beyazlığını görecekti sanki. Tuğrul kendi geçmişi ile birlikte kendi yaşamını Ruhi Bey ve diğerleri ile değiştirmişti. Tuğrul kendi kaderinden kaçarak bu korkunç bir yalnızlığın hüküm sürdüğü evin karanlık gölgesine saklanmıştı. Tuğrul artık bu evde yaşayan tuhaf bir hayaletti. Peki ev sahibi kimdi?

* * *

Aradan uzun zaman geçti. Zaman geçip giderken yaptığı tek şey, haftada bir gün papyonunu takıp takım elbisesini sırtına geçirip bütün hafta boyunca hazırladığı bulmacaları çözümleri ile birlikte gazeteye götürmek, dönüşte balık pazarına uğradıktan sonra doğruca evin yolunu tutmaktı. Sonra birbirinin aynı akşamlar... Aynalı konsolun karşısına oturup olağanüstü yoksullukta bir rakı sofrasının başında, radyonun sihirli müziğinin gevşetip parçaladığı zamanın belirsizleştirdiği gözlerini aynada seyrederek Anjel'i, genelevdeki kadını, meyhanedeki garsonu, üvey annesini, on altı yaşını, limonluktaki

yangını düşünüyordu. Yaşlı adamı bahçede, eskiden limonluğun bulunduğunu düşündüğü köşeye gömdükten sonra geçen zamanı hiç ölçmediği için böyle bir olayın olup olmadığını anımsamıyor; hatta kendisinden önce bu masada başka birinin oturup oturmadığını bile kestiremiyordu. Hem ne önemi vardı ki! Onun işi harflerleydi. Soldan sağa ve yukarıdan aşağıya bir dünya vardı her gün yeniden üretmesi gereken.

Bir gün o geldi. Öylesine çıkageldi. Aradan ne kadar zaman geçmişti bilmiyordu. Karanlıktı. Geceydi. Bir zamanlar geldiği gibi gelmişti Zeynep. Ona adını söylemişti bir kez daha. Dışarıda fırtına vardı. Evin her tahtası ayrı çatırdıyordu rüzgârda. Öyle dehşet verici sesler çıkarıyordu ki ev, Zeynep olduğu bilinen kadının yüzü korkuyla aydınlanıyordu. Ona sarıldı. Yuvarlandığı uçurumun kenarındaki cılız bir dal gibiydi kadın. Birazdan kopacağını hepsi biliyordu. Bembeyazdı. Ağlıyordu.

Zeynep uyurken Tuğrul düşünüyordu. Fırtına dinmişti. Ama bir şeyler olacağı belliydi. Bekliyordu. Yatağın karşısındaki koltuğa uzanmış, gözleri Zeynep'in beyaz hayaline dikili bekliyordu. Zamanın geçişini saymayı çoktan unutmuş bir liman kentinin hep ufka bakan halkından biri gibi sahilde, çatıların üzerinde, odalarda, tavan arasında, bodrumda, bahçede bekliyordu. Beklenti dondurmuştu yüreğini. Buz gibi bakıyordu boşluğa. Ruhu bilinmeyen bir dilde susuyordu. Bedeni bu korkunç sessizliğin köşelerine gerilmiş bir örümcek ağı gibiydi. Gergin ve dikkatli, avını bekliyordu. Boşluktaki gözleri av sözcüğünün harflerinin birbirinden kolayca ayrılışını izliyordu. Harfler tutuluyordu. Gölgeleri aydınlıktı. Ve av sözcüğünden kopan "a" karşısında durdu. Harfin içinde saklı kendini gördü. Korktu.

Gizlice bahçeye çıktı. Tenekelerin arasına daha önce kim bilir ne zaman koymuş olduğu bir bidon gazı aldı

titreyerek. Artık her şey netti onun için. Her şeyi hatırlıyordu. Tuğrul olarak terk ettiği hayatı, Ruhi Bey'in ölümünü, ev sahibinin yalnızlığını, her şeyi büyük bir roman gibi harf harf hatırlıyordu. Kocaman bir "a" harfinin içindeydi her şey. Her şey bu lanet evin içine hapsolmuştu. Her şey burada başlıyor, burada bitiyordu. Tamamlanmamış bir kadere son noktayı koymaktan mutluydu. Bekleyiş bitmişti. Alevler karanlık geceyi yalarken evin mısra mısra öldüğünü duyuyordu:

O kadar bekledim ki, geliyorum
Ölümümü bekledim, geliyorum
Bir ölüyü ve ölünün bütün inceliklerini
Bekledim geliyorum.
Ben Ruhi Bey, mutlu olan Ruhi Bey
Ölümü gömdüm, geliyorum
Bir sonbahar günüydü, geliyorum
Güneşler buz gibiydi, geliyorum
Ve bütün kötülükler
Ölümün armaları gibiydi
Size anlatırım, geliyorum.
Hepsini, hepsini gömdüm, geliyorum
Havuzun kırık taşlarını siz bilmezsiniz
Limonluğu ve kırmızı konağı siz bilmezsiniz
Aynalarda kendini seven Ruhi Bey'i siz bilmezsiniz
Ve bildiğiniz Ruhi Bey'i ya da pek bilmediğiniz
Gömdüm ben, geliyorum.[1]

1. Edip Cansever, *Ben Ruhi Bey Nasılım.*

BİRKAÇ DOLAR İÇİN

İnsan hep bir başkasının yerinde olmak istiyor, ne tuhaf. Hep yazarak hayatımı kazanmak istemişimdir. Şimdi ise, şu toplantı masasının başında geçen her dakika sanki içimden bir şeyleri koparıp götürüyor. Keşke, diyorum, keşke bambaşka bir işte çalışsaydım ve yazmak yalnız gecelerimin hoş bir avuntusu olarak kalsaydı. *Gündüz insan gece melek...* İşte mesleki yozlaşma dedikleri bu olsa gerek: hemen bir ad ve ardından tek cümlelik bir sinopsis. *Gündüzleri bir fabrikada ürün müdürü olarak çalışan Edip K. geceleri kravatını çıkarıp bir yazara dönüşmektedir. Takma adla yazdığı öyküler ve romanlar ona başka bir hayatın kapılarını açmaktadır. Çağdaş insanın bölünmüşlüğü ve bölünmenin yarattığı sahte katmanlaşma: gündüz insan gece melek!* Toplantının gevşediği şu saatlerde birinin toparlanıp ortamı diriltmesi gerekli, diye düşünüp aptalca düşünceleri kovarak mesai arkadaşlarıma yoğunlaşmaya çalışıyorum.

Bir süredir bu senaryo grubunda çalışıyorum. Medusa (saçlarının yılankavi kıvrımları yüzünden), Clark (efendi görünüşü ile Clark Kent'in küçük kardeşini andırdığı için), Patron (şirketin adamı olduğu için) ve ben her Allah'ın günü oturup televizyon için senaryo yazıyoruz. Bugünlerde, teklifini verdiğimiz bir yerli alacakaranlık

kuşağı dizisi için hikâye üretmeye çalışıyoruz. Ve işin kötü yanı hafta sonuna kadar 12 bölüm çıkarmamız gerekiyor. Medusa'nın önerileri genellikle Amerikan gerilim filmlerinin tadında. Clark ise gotik-korku edebiyatından devşirdiklerini uyarlamaya çalışıyor. Benim temel tezim ise bu filmlerin mutlaka bu toprakların mitolojisini barındırması, insanların zihinlerinin derinliklerindeki korkuları tetiklemesi gerektiği yönünde. O yüzden evde *İbnü'l-Arabi, Diyarbakır Efsaneleri, 1001 Gece Masalları* gibi kitapları hatmedip duruyorum. Eminim Clark da evinde gizli gizli Borges, Poe, Kafka, Lovecraft falan kurcalıyor. Medusa ise işe Stephen Kinglerle gelmekten çekinmiyor.

Zaman ilerledikçe geriliyoruz, gerildikçe de tıkanıyoruz. Patronumuz öylesine kendinden emin ki, hepimizi (gelecekteki seyirciler ve biz) parmağında oynatabileceğine öylesine inanıyor ki, zaman zaman sinirlerimiz feci şekilde yıpranıyor. Herkesin ilgisini çekmek ve herkesin anlayabilmesini sağlamak ilk görevimiz, bunu hatırlatıyor. Ve bunu saat başı yapıyor. Önerdiğimiz hikâyeler biraz karmaşık olduğunda hemen devreye giriyor. Günler böyle geçip gidiyor. Ya prodüksiyonu pahalı olur diye, ya karmaşık diye, ya da oynatacak kimse bulamayız diye hikâyeleri birer birer çöpe atıyoruz. Büyüler, lanetli evler, mezarından kalkan şehit meselleri, gizemli yatırlar, sihirli elyazmaları... Aklınıza ne gelirse denendi. Artık hikâye öğüten büyük bir makineye dönüştüğümüzü hissediyordum ki, Patron'dan şöyle bir soru geldi:

"Arkadaşlar, kendimizi sınırlayalım. Eğer bir resim çizmek istiyorsak önce onu nereye çizeceğimize karar vermeliyiz. Bir duvara mı yoksa bir tuvale mi çizeceğiz? Bu resme kimler bakacak? Biz kimlerin bakmasını istiyoruz? Bu ve bunun gibi soruları defalarca kendimize sorduk. Şimdi size bir kez daha soruyorum: Herkesi ilgilendiren, herkesin başından mutlaka geçen olağandışı bir

olay, bir deneyim söyleyebilir misiniz?"

Bu söylevleri saat başı dinlemekten yorgun düşmüş olan zihnim bir süre daha bu işte çalışmaya devam edersem yazı ile, edebiyat ile bir ilişkim kalmayacağı düşüncesiyle boğuşuyordu. Dahası içimdeki ses, yaptığım bu işin edebiyat sevgisini öldürdüğünü, son altı aydır iş dışında tek satır yazamadığımı, bu gidişle asla yazamayacağımı, daha önce yazılmış olan tüm öyküleri, ele alınmış konuları izlenebilirlik oranları süzgecinden geçirerek algılayan bu zihinden artık hiçbir şey çıkmayacağını, tüm o ustaları "birkaç dolar için" sattığımı söylüyordu. İçimdeki bir başka ses ise: Artık her şeyin değiştiğini, söylenebilecek olan her şeyin çoktan söylenip tüketildiğini, bunun suçlusunun ben olmadığımı, özgünlük denilen şeyin insanın kendi anılarıyla sınırlı olduğunu, kaldı ki anıların bile ortak bir izleme sürecinde özgünlüğünü yitirdiğini, metinlerin defalarca bir araya gelip çarpışmalarından bir edebî mutasyon sonucunda belki yeni bir şeyler çıkabileceğini söyleyerek beni yatıştırıyordu ki, Medusa mırıldanarak, "Rüya," dedi.

Hepimiz boş gözlerle ona dönüp bir açıklama beklemeye başladık. Kendisine haksızlık edilen çalışkan bir öğrenci gibi açıkladı: "Herkesin yaşadığı olağandışı bir deneyim dememiş miydiniz? Bence rüya böyle bir şey. Herkesin yaşadığı, hiç kimsenin tam olarak açıklayamadığı bir deneyim..." Açıkçası haklıydı. Ama biz de yorgunduk. Saat on bir buçuğa yaklaşıyordu ve birazdan çift tarifeye geçecek olan taksiler bizden çok patronu rahatsız ediyordu. Rüyalar üzerine düşünmemizi tavsiye ederek bizi azat etti. Taksi durağına kadar arabasıyla bıraktı ve bizim hiçbir ayrıntısını bilmediğimiz özel hayatına doğru gazı kökledi. Arkasından kısa bir süre düşündüm.

İş arkadaşlıkları işte kalmalı, hep buna inanmışımdır. Clark ile Medusa böyle bir ilkeye sahip olmadıkla-

rından, sanırım Clarklara doğru gittiler. Açıkçası umurumda değildi. Otuz iki yaşındaydım ve yön vermem gereken bir yaşam önümde duruyordu. Aşk nedense eskiden okuduğum bir şiirden öte bir anlam taşımıyordu. Ah evet, *beraber bitireceğiz bu filmi*... Denize savrulan cep kanyakları, alelacele öpüşmeler, üniversite kantini kokan kızlar... Hepsi çok uzaklarda bir *bilboard*'un üzerinden gülümsüyordu. Bense asfaltın kenarında durmuş yaşlanıyor ve hâlâ, inatla, *yaşamın bir şey için olduğuna* inanmaya devam ediyordum.

O gece tuhaf bir rüya gördüm. Sabah mesleki bir açlıkla hatırlamaya çalıştım. Bütün rüyalar tuhaftır, ama bu rüyanın tuhaflığı, garip bir gerçeklik yanılsamasına sahip olmasındaydı sanıyorum. Yani öylesine gerçek gibiydi ki! Uyandığımda bile rüyada telefon edip kendisini tren garından almamı isteyen kızın kim olduğunu düşündüm. Sabah kahvaltısına kadar rüya gerçekliğini dayattı (ne demekse!).

Önümde güzel bir hafta sonu vardı. Hikâye bulmak için geçireceğim iki kocaman gün. İşe gitmeyeceğim için o cuma gecelerine özgü rahatsız edici, insanı özeleştiriye ve alkole sürükleyen düşüncelerden uzakta aklımda çeşitli sinopsisler belirmeye başlamıştı bile. İlki dedemden kaynaklanan bir hikâyeydi. Okuduğu her hastalığın belirtilerini kendinde bulmaya başladığı için tıp eğitimini bırakıp bankacı olmayı seçen dedem... Aklımda canlanan film, kahramanımız geniş bir anfide uyku ve rüyanın fizyolojisi dersini dinlerken başlıyor. Derste uykunun düzeylerini, REM denilen rüya aşamasında bedenin nasıl kilitlendiğini, bu kilidin biz rüya görürken ayağa kalkıp rüya gereği hareketler yaparak kendimizi tehlikeye sokmayalım diye evrimsel bir sürecin sonucunda oluştuğunu, hatta göz hareketlerinin herhangi bir tehlikesi olmadığı için bu kilit mekanizmasının dışında kaldığını anla-

tan profesörün üzerine düşen jeneriği bile gözümün önüne getirebiliyordum. Hocanın gösterdiği slaytlar, ilgiyle dinleyen öğrenci yüzleri. Ve kahramanımızın büyüyen gözlerine *zoom*. Böyle akıp giden bir hikâye. Kahramanımız bu kilit mekanizmasına takıyor ve "ya bozulursa" diye kaygılanmaya başlıyor. Daha doğrusu bunun uyurgezerlik olduğunu anlatıyor profesörümüz ve kahramanımızın uykusuz geceleri başlıyor. Tıp öğrencilerinin sık yakalandıkları hastalık hastalığına yakalanarak "ya benim de bu mekanizmam bozulursa, ya uyurgezer olursam, ya rüya görürken kendimi pencereden atarsam..." diye başlayan paranoyası *insomnia*, yani uykusuzluk hastalığına dönüşüyor ve azap dolu geceler başlıyor.

Cumartesi sabahına iyi bir kahvaltı ile girmiştim. Kahvaltıdan sonra eve gidip dün gece belirmeye başlayan bu hikâyenin notlarını almaya başlamıştım ki, telefon çaldı: Arayan Clark'tı. Akşam yemeğini birlikte yemeyi teklif ediyordu. Hem de biraz beyin fırtınası yaratırız diyordu. İçimdeki alarm vermeye meraklı ses, cılız bir şekilde "İş arkadaşlığı işte kalmalı" diye parazit yapıyordu, ama kabul ettim. Telefonu kapattıktan sonra ilham verir düşüncesiyle kitaplığımda eşelenmeye başladım. Arada sırada aklıma rüyadaki kız geliyordu. Bir adı vardı rüyada, ama bir türlü hatırlayamıyordum. Bu arada ikinci sinopsisin notunu defterime düştüm: Rüyada tanışma ve aşk. Tam bir alacakaranlık kuşağı öyküsü. Sadece rüyada yaşanabilen bir birliktelik. Bitkisel hayatta sonlanan bir aşk hikâyesi. Öyle çekilmeliydi ki filme, seyirci, kahramanları serumlara bağlanmış durumda görene kadar onların uyku hastalıklarını canı gönülden desteklemeliydi. Bu hikâyenin alternatifi olarak doğan bir başka hikâye de ötenazi ile ilgili olabilirdi. Bitkisel hayatta yaşayan, ümitsiz bir hastanın zihninin içinde var olan muhteşem rüya âlemine tanıklık eden seyircinin

daha sonra ötenazi isteyen hasta yakınlarına duyacağı öfkeyi körükleyecek bir hikâye. Bunun patronun denetiminden geçmeyeceğini bile bile kaydettim. Ne de olsa işimiz eğlendirmekti, rahatsız etmek değil. İş! Yine o uğursuz sözcük. Akşam olmadan biraz kestirmenin doğru olacağını düşünerek vantilatörün yapay rüzgârının altında yatağa uzandım.

* * *

Clarklara giderken defterimde on iki hikâye adayı kuzu kuzu yatıyordu, içim rahattı; eğlenmeyi hak etmiştim. Cumartesi geceleri benim için ağır düşüncelerin gündeme gelmesinin yasak olduğu gecelerdi. Yıllardır ruh sağlığımı korumak için (!) böyle bir karar almıştım. Cumartesi geceleri iki elim kanda da olsa kendimi eğlendirmenin, aklımı dağıtmanın, eğlenmenin bir yolunu buluyordum. Bulamasam da bulmuş gibi yapmanın daha yararlı olduğunu anlamıştım çoktan. Ben miş gibi yaparken hayat da rayından çıkmayan bir tren gibi yoluna devam edebiliyordu böylece.

Clarklara vardığımda bir sürpriz beni bekliyordu. Orta yaşlı, uzun boylu, Hitchcock filmlerinden çıkıp gelmiş James Stewart stilinde biri. Hemen kaynaştık, hoş sohbet bir adamdı. Zekice espriler, ince bir tıraş losyonu, her lafa karışan bir perçem. Anlattığımız hikâye taslaklarını ilgiyle dinliyor, hatta arada sırada ilginç sorularla katkıda bile bulunuyordu. Keşke Patron böyle bir adam olsaydı diye düşünüyordum ki, James Stewart çok ilginç bir öneride bulundu. Yıllar boyunca şiirle ilgilenmiş, şiirin esin kaynakları üzerine kafa yormuş ve rüyaların mantığının şiirin mantığı ile bir şekilde örtüştüğü sonucuna varmış. Rüyalara olan ilgisi de böyle başlamış. Heyecanla anlatıyordu:

"Rüyaların şiirin çağladığı kaynakla aynı yerden doğduğuna olan inancım rüyalarımı biriktirmeye, incelemeye, çözümlemeye itti beni. Zamanla sadece kendi rüyalarımla yetinmemeye, karımın, çocuklarımın, işyerinde samimi olduğum kişilerin rüyalarını da biriktirmeye başladım. Bu tutku yüzünden şiirden uzaklaşıp mistisizm ile psikoloji arasında gidip gelmeye başladım. Bu âlemle bir kez ilgilenmeye başlayınca insan geri dönemiyor, hep daha fazlasını, daha derinini istiyor. Şunu da anladım ki herkes, en sıradan insan bile öyle muhteşem rüyalar görüyor ki hiçbir resim, hiçbir film ya da şiir o büyülü âlemi tasvir etmekte başarılı olamaz. Ve yine üzüntüyle anladım ki ben hiçbir zaman William Blake gibi rüyamda harika bir şiir yazamayacağım... Yani sonu yok bu tutkunun. Afyonkeşlik gibi bir şey. Artık gerçek hayatın çirkin yüzü beni ilgilendirmiyor, hatta insanlar da ilgilendirmiyor. Kendim bile. Tek ilgilendiğim insanların rüyaları. Ve bu günlerdeki en büyük tutkum rüyayı gerçek zamanda izlemek. Ne yazık ki bu isteğimi paylaşacak insanları her zaman bulamıyorum..."

Evet, James Stewart'ın derdini, o gece Clark'ın neden böyle bir toplantı düzenlediğini anlamaya başlamıştım. James Stewart teklifini yaptı. Biz uyuyacaktık ve o bizi izleyecekti. Rüya görmeye başladığımız anda bizi uyandırıp ne gördüğümüzü anlatmamızı isteyecekti. Ben bu deneye hemen gönüllü oldum. Belki de bir gece önce gördüğüm telefon rüyasının devamını görebilir, o kızın kim olduğunu bulabilirim, diye düşünüyordum. Medusa da gönüllü olmakta gecikmedi. Clark ise genellikle rüya görmediğini, görse de asla hatırlayamadığını söyledi. James Stewart, Clark'ın bu sözlerini duyunca daha da heyecanlandı. Bakir toprakların fatihi gibi hissediyordu, öyle bir şeyler söyledi. Biz ise pazartesi gününe özgün öneriler buluruz ümidi içindeydik.

"Kaygılanmanıza gerek yok. Hepiniz rüya göreceksiniz. Yeter ki uykunuz iyice gelsin. Uyuduktan bir-bir buçuk saat kadar sonra rüya görmeye başlarsınız. Ve ben rüyanın başladığını göz hareketlerinizden anlayacağım ve bir dakika sonra sizi uyandıracağım. Tam rüyanın içinde uyandığınız için hemen anlatabileceksiniz. İşte hepsi bu." Ardından bizi gevşetmek için ıhlamur kaynatmak üzere mutfağa koştu. Sonucu görmek için hepimiz heyecanlanıyorduk. Clark'a göz kırpıp: "Bak bunu da alacakaranlık hikâyelerine ekleyebiliriz. Böyle bir deneye girişen üç kişi, bir daha asla uyanmaz ve ruhlarını çalan Mephistopheles başka kurbanlar aramak üzere kentin sokaklarında kaybolur..." James Stewart bu sözleri duymazlığa geldi.

Daha sonra ıhlamurları içip laflamaya devam ettik. Belli ki bu gece burada sabahlayacaktık. James Stewart çantasından bir video kamera çıkarıp üçlü kanepenin karşısına kurdu. İlk olarak Clark'tan başlamak istedi. Gerçekten de en uykulu gözükenimiz oydu. Kanepeye uzanan Clark gözlüklerini çıkarırken öyle bir ifade takınmıştı ki, kameranın vizöründen uzay kapsülüne binen bir astronot gibi görünüyordu. Gözlerini kapatıp uyumaya çalıştı. Sessizce beklemeye başladık. James Stewart eskisinden daha heyecanlı ve enerjik bir biçimde Clark'ı izliyordu. Bir saat kadar sonra sessizce, Clark'ın kapalı gözkapaklarının altında vızır vızır oraya buraya giden gözbebeklerinin kabartısını işaret etti. Kronometresini çalıştırdı ve tam bir dakika sonra hafifçe dürterek onu uyandırdı. Medusa ile ben çok heyecanlanmıştık. Hızlı göz hareketlerinin böyle açık seçik izlenebildiğini bilmiyorduk. Rüya gören kişinin tuhaf bir trans haline geçtiği izlenimi yaratan bu bilinçsiz hareketler ürkütücüydü. Clark sıçrayarak uyandı. James Stewart ısrarla "Ne gördün?" diye soruyordu. Clark mahmur bir sesle anlatmaya başladı:

Bir sitenin sokaklarında yürüyorum. Bir evin verandasında iki köpek görüyorum. Önce arkadakini fark ediyorum. Yaşlı adam suratı olan bir köpek. Sonra öndeki dikkatimi çekiyor. Elleri ve ayakları maymununkiler gibi kıvrık ve kıllı. Kafası ise pullu ve çirkin. Kocaman ince bir yılan dili var. Ben onu görür görmez çevrenin görmesinden çekinerek cam bir kapının ardına saklanıyorum. Bu köpek geliyor, diliyle bana dokunmak istiyor adeta. O sırada sahibi gelip bunun bir köpek olmadığını, bir böcek olduğunu söylüyor. Uzak bir diyardan getirmiş olduğu tuhaf ve ender bulunan bir böcek. Bir hilkat garibesi. Tam diliyle dokunduğu sırada korkudan ölecek gibi oldum ve uyandım.

James Stewart "Nefis bir rüya" diye mırıldanarak vizörden Clark'ı izliyordu. Clark uyumaya devam etmek istediğini söyleyerek yatak odasının yolunu tuttu. Sanırım uzun süredir rüyalarını hatırlamayan biri için ağır bir rüya görmüştü. Sıra Medusa'daydı. Gerçi Medusa'nın uykuya dalması biraz zor oldu (yalnız kalmak istediğini söyledi, ama bir yandan da sırf kadın olduğu için erkeklerin oyununun dışında kalmak istemiyordu galiba), ama yarım saatin sonunda Medusa'nın anlattığı rüya şöyleydi:

İki erkek çocuğunu art arda pencereden aşağı atıyorum. Hem de annelerinin gözü önünde. Bir tanesi sargılar içinde geri döndüğünde ötekini atıyorum. Sadece ötekileri beni gördüğü için tedirgin oluyorum. "Eyvah deli olduğum anlaşılacak" diyorum içimden.

Medusa sırasını savdıktan sonra Clark gibi uyumak istemedi. Gördüğü rüya onu etkilemişe benziyordu. Ben koltuğa uzanırken onun balkonda sessizce sigara içtiğini gördüm en son. Koltuğa uzanır uzanmaz uyudum diye-

mem. Zaten uykunun tam olarak ne zaman başladığını hiçbir zaman anlayamam. Ama uyandırılma anı çok şiddetliydi. Sanki bir deprem ya da büyük bir felaket oluyormuş gibi geldi. Uyandırılmadan önce gördüğüm rüya şöyleydi:

> Bizim evin önündeki sokak, gece galiba babamla geziniyoruz. Yokuşun başında marketin olduğu yer çok farklı, dar, bahçeli evlerle bezenmiş bir sokak. O tarafa yönelmekten nedense vazgeçiyoruz. Ama o sırada evden çıkanları görüyorum. Bu arada olaylar gece geçiyor. Evin kapısında birkaç limuzin benzeri araba ve evden çıkan tuhaf insanlar. Üzerlerinde eski Avrupalıların giydikleri tarzda dantelli elbiseler var. Özellikle bir genç kızı hatırlıyorum. Saçları, gözleri her şeyi XIX. yüzyıl. Bunların vampir olduğunu ya da buna benzer doğaüstü yaratıklar olduğunu hissediyorum. O sırada hava aydınlanıyor. Aniden. Oysa aydınlanmaması gerek, daha gece. Bundan sonrasını kopuk kopuk hatırlıyorum. Tüm telefon hatlarının arızalı olduğunu hatırlıyorum. Sinyal sesi yok. Onun yerine açar açmaz hatta birilerini buluyorsunuz. Herkes birbirini dinliyor gibi. Birisiyle bu sahte aydınlığı konuşuyoruz. Bakın gökyüzüne diyorum. O sırada ben de masmavi gökyüzüne bakıyorum, ama gerçekten sahte, tiyatro dekoru gibi. Sahte diyorum. O vampirlerin oyunu olduğunu iddia ediyorum. O sırada gökyüzü dekoru müthiş bir gürültüyle yırtılıyor...

Uyandığımda Medusa'nın da bir koltukta uyuyakalmış olduğunu gördüm. Rüya koleksiyoncusu ise halinden hoşnut, kasetin üzerine tarih atıp adlarımızı yazdı ve çok başarılı bir gece olduğunu söyleyip izin istedi. Kapıyı çekip çıktığında bir süre kararsız bir biçimde balkonda sivrisineklere yem oldum ve rüyadaki kızı gözü-

mün önüne getirmeye çalıştım. Daha sonra evde uyumak istediğime karar vererek hiçbirini uyandırmadan Clarklardan ayrıldım.

* * *

Sonraki günler ve geceler çok kötü geçmeye başladı. O hafta sonunu izleyen pazartesi, götürdüğümüz rüya hikâyelerinin hepsi çöpe atıldı. Projeyi kaybettiğimiz için ekibin daraltılması gerektiği ortaya çıktı. Ekibe en son ben katılmış olduğum için ilk gidenin de ben olması gerektiğini düşünerek kendim ayrıldım. İki ay daha idare edecek param olduğu için kendime on beş günlük bir tatil izni verdim. Daha sonra iş aramaya karar verdim. Ama hiçbir şey umduğum gibi gelişmedi. Rüya deneyinden sonraki geceler müthiş bir uykusuzluk başladı. Önceleri otuz yaş bunalımının işsizlikle birleşerek beni sarsmaya çalıştığını sandım. Üç gün sonra Clark'ın telefondaki berbat sesi, hepimizin benzer bir durumda olduğunu anlamama neden oldu. Buluşmayı kabul ettim. Başka yapacak bir şey gelmemişti aklıma.

Clarklara varır varmaz ilk sorduğum, o adamı nereden bulduğu, kimin nesi olduğuydu. Birkaç ay önce bir kafede tanışmışlardı. Önceleri rastlaştıkça konuşup birer iki kadeh bir şey içiyorlarmış. Sonra o gece adamı da davet etmeye karar vermiş. Çünkü adamın rüyalarla özel olarak ilgilendiğini daha önceki görüşmelerinden biliyormuş. Medusa da içine düştüğümüz durumun tek nedeninin o gece olduğunu düşünüyordu. Hatta James Stewart'ın bize içirdiği ıhlamura bir ilaç karıştırmış olabileceğini bile iddia etti. Bence de, her nasıl olduysa James Stewart buna neden olmuştu ve yol açtığı bu durumu yine o düzeltebilirdi, dolayısıyla onu bir an önce bulmamız gerekiyordu.

James Stewart'ın telefonunun cevap vermediğini, o rastlaştıkları kafede günlerce beklememize rağmen ortaya çıkmadığını söylememe gerek var mı? Bütün o bekleme saatlerinde (işe gitmediğim için en çok ben nöbet tutuyordum) bu durumdan nasıl kurtulabileceğimizi düşünüp durduk. Uykusuzluktan bitap düşmüş zihinlerimiz, sağlıklı düşüncelerden çok paranoyalar ve yanılsamalar üretiyordu. Zaten beşinci uykusuz günün sonunda uyanıkken hayaller görmeye başlamıştık bile. Denediğimiz uyku ilaçları (Clark temkinli bir insan olduğundan hemen bir doktora görünüp bir sürü reçete yazdırmıştı) bize yardımcı olmaktan çok dayak yemişiz gibi bir etki yaptığı için, sadece bitki çayları içiyorduk. Birinci haftanın sonunda kafeye gidip beklemekten vazgeçtik. Mecalimiz kalmamıştı. Ben Clarklara taşınmıştım. İkinci haftanın başında onlar da işten izin aldılar ve üçümüz eve kapandık. Hareket edecek gücü kendimizde bulamıyorduk. Sık sık uykumuz geldiği hissine kapılarak koltuklara uzanıyorduk, ancak ne kadar beklersek bekleyelim uyku gelmiyordu.

Onuncu gün aklıma şöyle bir soru geldi: "Eğer bu yaşadıklarımız, bizim yazmaya çalıştığımız hikâye taslaklarından biri olsaydı, kahramanlarımız bu durumdan nasıl kurtulurlardı?" Bu sorunun çevresinde düşünceler üretmeye başladığımızda durumumuzun hiç de iç açıcı olmadığı bir kez daha ortaya çıktı. Birincisi, yazdığımız hikâyelerin büyük bir kısmında kahramanlar gerçekten de kurtulamıyorlar ve korkunç kaderlerini sonuna kadar yaşıyorlardı. Ve asıl önemlisi, iradeleri ve zekâları ile kendilerini kurtarabilen kahramanlar da öbürleri gibi işledikleri bir günahın, yıktıkları ya da kurcaladıkları bir tabunun, ya da bir suçun bedelini mutlaka ödüyorlardı. Yani bizim başımıza gelen bu tuhaf olayın mutlaka açıklanabilir bir nedeni olurdu, eğer bu hikâyeyi biz yazmış

olsaydık. Bir başka deyişle, kurtuluş "makul bir günahla" mümkün olabilirdi. Ama ne kadar düşünürsek düşünelim kendimize toz konduramıyorduk. Kendimize günahlardan günah beğenemiyorduk...

Clark ve Medusa için bu düşüncenin ömrü fazla uzun olmadı. Onlar çaresiz uykusuzluklarına geri döndükleri şu anda ben, hem dikkatimi toplamak hem de aklıma gelen bu düşünceyi deşmek amacıyla hikâyemizi baştan yazmaya başladım. İşe yaramayacağını bile bile defalarca o gördüğümüz rüyaları okudum, düzelttim. İnsanın kendi hikâyesini yazması, hele bir alacakaranlık hikâyesi ise, iyice trajik bir hale geliyor. Bizim yazdığımız türden alacakaranlık hikâyeleri (Patron'un gönlünden geçen basitlikte ve yalınlıktaki hikâyeler) nasıl da önemsiz, nasıl da değersizdirler. Kolaylıkla yazılıp düşüncesizce hayatın içine fırlatılıverilirler, azap çekmeye baştan mahkûm kahramanlar. Şimdi, ağustos sıcağının hiç dinmediği bir gecenin, uykusuz bir gecenin ortasında, kader yoldaşlarım içeride ümitsizce kıvranırken masanın başında gittikçe bulanan zihnimde Clark, Medusa ve ben yazdığımız o karton karakterler gibi silikleşip belirsizleşiyoruz. Birer gerçek kişi olmaktan çıkıp uydurulmuş, gerçek hayatları var olmayan, sözcüklere dönüşüyoruz. Düşünüyorum da o toplantı masasının çevresine kurulup ağzımızın kenarına iliştirdiğimiz sigaranın dumanını savura savura uydurduğumuz hikâyeler ve onların zavallı kahramanlarından bizi ayıran, üstün kılan şey nedir? Çizgi nerede başlıyor? Yoksa bizi gerçekten var olduğumuza inandıran şey o ölümün kardeşi, o gece saçlı uyku mu? Rüya mı?

Şimdi öylesine bulanıklaştı ki her şey, geriye dönüp yoldaşlarımın adlarının üzerlerini çizip onlara uyduruk adlar taktım. Birini Clark, ötekini Medusa yaptım. Ne değişti? Bilemiyorum, yazarı olmayan bir hikâyenin or-

tasına düşmüş gibi hissediyorum. Bu, bulanık zihnimin ürettiği garip düşüncelerden sadece ifade edebildiğim bir tanesi... Belki de başından her şeyi yanlış anlamışım. Kendimi içine bıraktığım suların akışı beni hep yanıltmış belli ki. Şimdi gözlerimi bir tapınakta açmayı isterdim. Arabesk bir halının kıvrımları üzerinde yapayalnız duran bir peygamber, bir insan, bir soluk olmak. Sadece hayal edilen, hayal edildikçe var olan, adı anıldıkça hayal edilebilen, her solukta zikredilen bir tanrıyı yaratan bir insan... Düşlenen bir tanrıdan daha güçlü bir varlık düşünemiyorum. Bir avuç kan ve gözyaşının, gördüğü rüyanın önünde, kendi rüyasının önünde eğilmesi... Sanırım biz, Clark, Medusa ve ben, farkında olmaksızın düşlerimizi birkaç dolara (otuz parça gümüş müydü yoksa?) satmışız... Hem de su içer gibi, soluk alır gibi, büyük bir doğallıkla. Hâlâ, kendimi tutmasam bunu bile, şu acıklı durumumuzu bile sinopsis defterine not etmeye kalkışacağım. Uykusuzluğu da, ruhunu çaldırmayı da çoktan hak etmişiz.

* * *

Düşüncelerimin zinciri boşaldığı için bir süre yazmayı bırakıp içeriye yoldaşlarımın yanına gittim. Gördüğüm mışıl mışıl uyuyan iki insandı. Boğazıma bir şeyler düğümlendi. Uykunun kaslarıma yavaş yavaş yayılmaya başladığını hissediyorum. Nedenini, niçinini bilmiyorum... Günahımız ve ödediğimiz bedel neydi, gerçekten bilemiyorum... Belki bizim de birer karton hikâye kahramanına dönüşmemiz gerekiyordu bazı şeylerin değerini hatırlayabilmemiz için... Kim bilir? Bildiğim tek şey uykunun ve rüyanın kapılarının tekrar açıldığı... Uyandığımda başka biri olacağımı çok iyi biliyorum...

KUKLA

"Bu sayfayı ikimizden hangisinin yazdığını bilmiyorum."

Borges ve Ben, J.L. BORGES

"Öte yandan, erdemlerine rağmen, Romanların kusurları da vardır, Roberto'nun bunu bilmesi gerekiyordu. Nasıl tıp zehirleri de öğretiyorsa, metafizik yersiz inceliklerle dinin dogmalarını sarsıyorsa, etik herkesin hoşuna gitmeyen yüceliği öğütlüyorsa, optik aldatıyorsa, müzik aşkları kışkırtıyorsa, geometri haksız egemenliği, matematik cimriliği teşvik ediyorsa... Roman sanatı da, bize kurmacalar sunduğu konusunda bizi uyarmakla birlikte, Saçmalık Sarayı'na bir kapı açar, düşüncesizce o kapıdan öteye geçildiğinde kapı üzerimize kapanır."

Önceki Günün Adası, UMBERTO ECO

Fantastik hikâyeler yazarak geçirdiğim onca yıldan sonra artık uzun soluklu, gerçekçi bir hikâye yazmak istiyordum. Ve yazdığı hikâyenin tutsağı olmuş bir adamın öyküsünü düşlüyordum. Gerçekçi olması için adama ait ne varsa tasarlamaya karar vermiştim. Eğer onu

sarmalayan nesneleri tasarlarsam ve onu bu tasarladığım dünyanın içine bırakırsam, kendi kendine yaşamını sürdüreceğini düşünüyordum. Evini, gündelik hayatını oluşturan nesneleri ve belleğini dolduran görüntüleri yaratıp onu sözcüklerin denizine usulcacık bırakırsam boş bir sayfa üzerinde yaratıldığını fark etmeyecek, hikâyesini kendi kendine yazacaktı. O yüzden de odasını, çalışma masasını, bilgisayarını, bilgisayarın yanında duran disketleri, kalın cam bir bardağın içine tıkıştırmış olduğu gündelik kalemlerini, telefon ahizesinin kıvrılmış kordonunu, sandalyesinin hareket ederken çıkardığı kulak tırmalayıcı sesi, arkasında duran kitaplığı, kitaplıkta duran kitapları, kitapların içinde yazanları, okumuş olduklarını, henüz okumamış olduklarını, masasını dayamış olduğu duvarı, bu duvara yaslamış olduğu panoyu, o panoya yapıştırmış olduğu resimleri, resimlerdeki insanların hayatlarını, yanlarına iliştirilmiş uzak ülkelerden gelen kartpostalları, bunlara baktığında aklında canlanan anıları, unuttuklarını, çekmecelere doldurmuş olduğu eski öykülerini, eski sevgililerinden kalan mektupları, fotoğrafları, bozuk paraları, eski kimlik kartlarını, vesikalık fotoğraflarını, kırılmış kaset kapaklarını, çocukluk yazılarını, gizli gizli yazdığı şiirleri, bu şiirleri içinden büyük bir hayal kırıklığı ile okuduğu akşamları, yatağını, başucunda duran kitapları, yatağının altına itiştirmiş olduğu pornografik dergileri, sigara paketlerini, topak topak kımıldayan toz ve kir parçalarını, unutulmuş çorap teklerini, terliklerini, gardırobunun bir türlü kapanmayan kapısından görünen ceketlerini, kırk yılda bir takıp mutlu olduğu kravatını, oturma odasında yıllar önce satın aldığı televizyonu, üzerinde tozlanmaya bırakılmış faturaları, sehpanın altında özenle sıralanmış, ama bir daha dokunulmamış plakları, her bir plağın edinilme öykülerini, iyi bakılmadığı için kayış gibi olmuş saksı çiçeklerinin top-

raklarında belirmiş olan beyaz mantarları, bunların arasına istenmeden karışmış sigara izmaritlerini, kasetçaların yanına dizilmiş uyuşturucu müzik kasetlerini, evin içindeki dayanılması güç, küflü, ağır kokuyu, dağınık mutfağındaki dipleri kararmış kahve bardaklarını, şarap kadehlerini, boş içki şişelerini, filizlenmiş patateslerin durduğu sepetin alt kıvrımı boyunca hızlı adımlarla gündelik işlerini yapmak üzere sinsice ilerleyen böceği düşlüyordum.

Ayrıntılara daldığım için bir türlü hikâyeye giremiyordum. Günlerim bu adamın yaşamının ayrıntılarını düşlemekle geçiyordu. Her anını ayrıntılarıyla düşlemezsem büyü bozulacak, adam gerçekliğini kaybedecek diye korkuyordum. Sürekli aklının içinde, belleğinin derinliklerinde dolaşıyor, düzenlemeler yapıyordum. Geceleri acıklı gözlerle televizyon seyrederken aklından geçenleri, telefon çaldığında içinden yükselen heyecan dalgasını, peşi sıra gelen hayal kırıklığını, kendine verdiği ve asla tutamadığı sözleri, yatağında uzun zaman kıvrandıktan sonra içine yuvarlandığı düşlerini düşlüyordum.

Anlatsam, yazsam, o adamı ben sanırlar korkusuyla susuyordum. Kimseyle görüşmüyordum. Boş öğleden sonralarında ağaçlarla kutsanmış bahçelerde gezinmek için evden çıkarken, çehrem için en ufak bir ifade almıyordum yanıma. Her şeyi defterlerin, bilgisayar dosyalarının içinde bırakıp gidiyordum. Her zaman insanlara ihtiyaç duyarak yaşamış biri olarak beklenmedik bir şekilde çekildiğim bu kimsesizlik döneminde belki de yapacak başka bir şeyim yoktu.

Gerçi bu gidişin bir sonu olmadığını da kestirebiliyordum. Kapıcımızın arkamdan, elindeki işi bırakıp uzun uzun üzülerek, sessizce baktığını biliyordum. Çok değil, birkaç ay öncesine dek evime gelip gidenlerin neşeli kahkahalarının apartmanın tüm girintilerine ve boş-

luklarına yayıldığını, her şeyin yolunda gittiğine dair işaretlerin çevredekilere ulaştığını biliyordum. Ama her şey değişmişti. Yavaş yavaş, tahmin edilemez bir devinimle değişmişti. Nedenlerini şu anda dile dökmekten rahatsız olduğum karmaşık olaylar silsilesi beni en çok korkutan sonuca ulaştırmıştı. Hâlâ hayatımdaki değişimi, bir çiçeğin soluşu gibi ağır ağır izleyen birileri olduğunu sanıyordum. Belki de büyük olasılıkla kimsenin umurunda değildim. Ve ne yazık ki bir sabah uyandığımda kendimi başka biri olarak bulmamıştım. Bu dönüşüm, bu başkalaşım yavaş yavaş olmuştu. Öylesine yavaştı ki, direnmeye gerek duymamıştım. Ve bu dirençsizlik, bu dayanaksızlık, bu kendine güven ve atalet beni bambaşka birine dönüştüren zamanın işini kolaylaştırmıştı. Eskiden yaptığım ne varsa bitmiş, anlamlarını yitirmişlerdi. O garip ve uzak geçmişe dair özlem duymamı engelleyen birileri hayatıma girmiş, sonra girdikleri çabuklukla çıkıp gitmişlerdi. Kötü tasarlanmış, hatta sonu önceden hiç düşünülmemiş, sorumsuzca yazılmış savruk bir hikâyenin içindeydim. O yüzden başkalarının parlak renklerle bezenmiş hayatlarını kıskanır olmuştum. O yüzden bir tanrı karikatürüne dönüşmüş, asla bitiremeyeceğim bir hikâyenin kölesi olmuştum. Her anımı, her yanımı, zihnimdeki bütün boşlukları dolduran bu adamın hikâyesi, ne yazık ki yazdığı hikâyeden başka bir şey değildi. Ve o hikâyeyi düşlerken çektiğim acı, iç sıkıntısı beni amaçsız gezintilere sürüklüyordu. Eski defterlerimi açıp bir iz, bir işaret arıyordum adamın geleceği için, kendim için.

Bir gün uyandığında yanında bir kadının uyuduğunu gördü adam. Şaşkındı. Hızla zihnini, belleğini düzenlemem gerekiyordu. Açıkçası yaptığım bu düşüncesizlik beni çok zor bir durumda bırakmıştı. Şaşırmıştım. Böyle bir şey beklemiyordum. Bilgisayarın imleci "Şaşkındı" cümlesinin sonunda yanıp sönerken kendi şaşkınlığımı

fark edip güldüm. Önce kadının orada uyuyup uyumadığından iyice emin olmalıydım. Sonra adamın gerçekten uyanmamış, bunun düşlerinin bir parçasını olabileceğini de düşündüm, ama durum öyle değildi. Genç kadın orada mışıl mışıl uyuyor ve adam şaşkın, belleğinin düzenlenmesini bekliyordu. Acele ile bu uyanma sahnesinden önce olup bitenleri okumaya başladım. En son yazdığım adamın eski defterlerini, yazıp çoktan unuttuğu şiirleri, öyküleri karıştırması ile ilgili bir bölümdü. İçim rahat olarak şöyle devam ettim:

"Şaşkındım. Bir gece önce olup bitenlere inanamıyordum. Sanki aradan hiç zaman geçmemişti. Eski telefon defterimde onun numarasını gördüğümde, ertesi sabah böyle uyanacağımızı elbette tahmin edemezdim." Olay aydınlanmıştı. Adamın neşe içinde kahvaltılık bir şeyler almak için dışarı çıkmasını fırsat bilerek kadını ayrıntılarıyla düşleme fırsatı buldum. Gerçi döndüğünde kadın gitmiş olacaktı ve büyük olasılıkla yalnız başına kahvaltı edecekti, ama yine de kadının nereden çıktığını açıklamalıydım. Adamın üniversiteden arkadaşıydı. Yıllardır görüşmüyorlardı. Kadın başka bir kentte yaşamış, eğitimine orada devam etmiş, evlenmiş, ayrılmış, uzak ülkelerde tuhaf insan toplulukları üzerinde araştırmalar yapan bir ekiple yıllarca dolaşmış, tekrar doğduğu kente dönmüş ve bir gece önce adamla buluşmuş, oturma odasında susuzluktan bitkinleşmiş bitki gibi sevgisizlikle içine kıvrılmış olan adamı, kaybetmiş olduğu çocuğunun özlemi ile göğsüne bastırmıştı.

Bu bölümden oldukça memnun kalmıştım. Kadını uyandırmadan bilgisayarı kapattım. Kahvaltılık bir şeyler almak için dışarı çıktım. Son günlerde ilk kez böyle güzel ve sağlıklı bir açlık hissediyordum. Kahvaltımı yaparken dün geceyi düşlüyordum. Uzun uzun konuştuklarını, kadının hikâyesini görmüş, geçirmiş, acılı bir edayla

anlatırken o üniversiteli kızdan bu garip kadına dönüşümünü inceleyen adamın zihnine düşen siyah-beyaz anıları düşlüyordum. İlk kez karşılaştıklarında adamın uçarı bir delikanlıyken kızın başını döndürdüğünü, ama oralı olmayıp yaşamın labirentinde, belki de yanlış olduğunu sadece benim bildiğim yola sapışını, kızı orada içinde kıpırdayan duygularla, belki de bile bile bıraktığını, onun ise hayal kırıklarından hırçın yaşamlar üreten kızlar gibi aslında delikanlıyı hiç unutmadığını, sonunun kötü olacağını bile bile bir başka kente, bir başka yaşama yelken açtığını düşlüyordum.

Sonra aşktan ve hayatın anlamından söz etmişlerdi geç vakitlere dek. Şarap, tütün ve parfüm, başka ne konuşturabilirdi ki iki yalnız insana. Adam uzun uzun hikâyesinden söz etmişti. Kahramanının her anını nasıl özenle ve tutkuyla kurguladığını, onun yaşamını düşlemekten nasıl haz duyduğunu anlatmıştı. Sonra düşlerini açmıştı, çok gizli bir hazinenin kapağını açar gibi. Genç kadın onu bilge bir ifadeyle dinlemiş, daha sonra aralarına karıştığı ilkellerin dünyayı nasıl kavradıklarından, cadılardan, şekil değiştirmek için alna sürülen merhemlerden, simyadan, sayılar ve harflerin nasıl her şeye hükmedecek bir güce sahip olduklarından, uçmaktan ve ilkellere ait ilginç ve inanılmaz hikâyelerden, rüyalardan, bunların başka gerçekliklere açılan pencereler olduklarından ve hayatın tüm o gerçekliklerin toplamı olduğundan, bilimsel kibrin ve kuşkunun anlamsızlığından söz edip kendini haklı çıkaracak şu örneği vermişti: "Tüm dünya, evren, sen, ben, herkes birkaç saniye önce şu haliyle yaratılmış olabilir; hatırlamamız gerekenler de bizimle birlikte birkaç saniye önce yaratılmış olabilir, bunun aksini kanıtlamak mümkün değildir."

Daha sonra genç kadının rüyaların yorumları ile ilgili söyledikleri aklımı kurcalamaya başladı. Düşlerde

görülen birçok şeyin dönüşmüş, kılık değiştirmiş imgeler olduğunu söylemişti kadın. Bunların nelere karşılık geldiğini bilmenin aslında çok da iyi bir şey olmadığını, çünkü bilincin bunları, gerçekteki hallerine dayanamadığı için dönüştürdüğünden söz etmişti. Rüyalarımızı unutmamızın nedeni de buydu. Eğer onları anımsamaya devam edersek ya da izini sürmeye çalışırsak çok korkunç şeyler olabileceğini söylemişti. Ama yine de rüyalarda görülen şeylerin nelere karşılık geldiğini bulmak ya da en azından izini sürmek için şöyle bir yöntem önermişti: "Rüyayı yazmalısın, daha sonra rüyayı yazdığın sözcükleri teker teker ele alıp serbest çağrışım ile açmalısın. Çağrışan imgelerin seni götürdüğü yer bazen hoşuna gitmeyecektir, ama gerçeğe giden en doğru yol, gitmekten en çok korktuğumuzdur." Hikâyeyi yazmaya devam edeceğim yerde, rüyalarımı kaydettiğim dosyayı açtım heyecanla. Söz etmiş olduğu yöntemi denemeye karar verdim. Rastgele bir rüya seçtim:

Cellat ve uşağı at arabası ile köye geldiler. Ben bir apartman girişine sindim. Ama araba o evin hizasında durdu. Ben yan apartmanın girişine süzüldüm. Araba da o evin önünde bir süre durdu. Sonra geri kaçtım. Araba ise bir başka kapının önünde durdu. Kurtulmuştum. Bu dinî bir bayram ya da geleneksel bir ayinmiş. Cellat birini iple boğar, uşağı da balta ile doğrar ve insanlar büyük şölende kurbanı yerlermiş. Bunları biliyorum rüyada. Ancak cellat işini bitirdikten sonra, halkın arasına karışıp çay bahçesinde oturuyor, sohbet ediyor. Ben olup bitenlerden dehşet duyuyorum. İtiraz ediyorum. Bunun bir cinayet olduğunu söylüyorum. Ama kentte olmadığımızı, herhangi bir güvenlik örgütüne ulaşamayacağımı da biliyorum. Cellat, sıradan, orta yaşlı ve sevimli bir adam, itirazlarıma aldırmıyor. Çayını içmeye devam edi-

yor. Bu sırada uşağının yarı çıplak bir yaban olduğunu saklandığı çalılıkların ardından görüyorum. Bizleri izliyor. Cellat ise şöyle diyor: "Biz bir kente gelmeden önce, uşağım kurbanın bir kuklasını yapar ve kente geldiğimizde o kuklaya en çok benzeyen kişiyi seçeriz." Hatim?

Evet rüyayı bu şekilde kaydetmiştim. Sonundaki "Hatim?" sözcüğünün anlamını çözemedim, ama öteki anahtar sözcükleri yazıp serbest çağrışım ile onları genişletmeye başladım:

CELLAT : idam - kral - ceza - balta - kan - maske - gövde - kafa - bağlanmış olmak - güç

UŞAK : soylular - suskunluk - kibir - itaat - sadakat - smokin - içki - peçete - şato

AT ARABASI : toz - koku - gıcırtı - sebzeler - köylüler - tahta - çürümüşlük - kırbaç

KÖY : toprak - kum - deniz - rüzgâr - uzaklık - miskinlik - yaşlılar - cami - temizlik - Tanrı

APARTMAN : taş - karanlık - soğuk - daire - yabancılar - merdivenler - sanat - komşular - kilit

AYİN : ay - kan - kurban - sarhoşluk - cemaat - rahip - medyum - korku - Şeytan

İP : yılan - gemi - deniz - asılma - göbek kordonu - anne - havasızlık - sıkılık - kopuş - kuyu

BOĞMA : sarılma - soluk - eller - çırpınış - bulantı - karanlık - damarlar

BALTA : sap - tahta - ağaç - kesmek - ip - ayı - bal - orman - masal

DOĞRAMAK : bıçak - yemek - doğurmak - doğru - pişirmek - parmaklar

CİNAYET : cin - karanlık - katil - kadın - gece - ihanet - salon

ÖRGÜT : sakal - silah - yazı - komplo - polis - örgü - kazak - anneanne

ÇAY : şeker - kırmızı - kan - sıcak - ılık - kahvehane - adamlar - yeşil

ÇIPLAK : resim - kadın - sevişme - üşüme - sarınma - ateş - içki - baştan çıkma - Şeytan - Cehennem - Tanrı - maske

YABAN : doğa - bilge - ayin - zamandışı - hayvan - doğru - çıplak

ÇALILIK : hışırtı - tehlike - yılan - gece - saklanmak - sevişmek

İZLEMEK : seyretmek - istek - güdü - tutku - av - vahşiler

KUKLA : lunapark - ipler - Şeytan - oyun - emir - itaat - renkler

Çağrışım matrisini katlayıp cebime koydum ve dışarı çıktım. Sonbahar öğleden sonraları kadar insanı derin duygulara sürükleyen başka zaman dilimi var mıdır? Çay bahçelerinin boş sandalyelerine rüzgârın taşıdığı kuru yapraklar ve ortalıkta gezinen birkaç mutsuz kedi ve genç âşıklar dışında kimsenin olmadığı parkta gezinirken arada sırada çağrışım listesini çıkarıp bakıyor, gizli birtakım anlamlar arıyordum. İçlerinden birbirine uyan sözcükleri seçip yüksek sesle telaffuz ediyordum: *Tanrı, maske, kral. Şeytan, kukla, itaat. İp, yılan, sevişme.* Sanki daha önce seyretmiş olduğum filmlerden kareler geliyordu gözümün önüne. Ama parçaları birleştiremiyordum. Neden sonra genç kadının söylediklerini hatırladım: Bu rüya çözümleme yöntemini bir dizi rüyaya uygulamak gerekliydi. Ancak o zaman anlamlı bir dizge ortaya çıkabilirdi. Her gün bir rüyayı bu şekilde ele al-

maya karar vererek, düşlediğim adamın yaşamını örmek için kararlı adımlarla evin yolunu tuttum.

Adam, bilgisayarın başında, önceki bölümü okuyup olacakları tasarlamaya çalışıyordu. Ne kadar yoğunlaşmaya çalışırsa çalışsın aklına sürekli genç kadın takılıyordu. İçinde engellemeye çalıştığı bir kıpırtı, bir tedirginlik, bir heyecan vardı. Her an kapının çalmasını, kadının gelmesini beklediğini düşlüyordum. Genç kadının, sonbahar olmasına rağmen elinde kır çiçekleri ile kapıyı çalacağı anı, adamın büyük bir sevinçle kapıyı açıp ona sarılacağı anı düşlüyor, yazacağım bu bölümün son derece romantik olmasına özen gösteriyordum. Genç kadının özenle taranmış olan saçlarının parlaklığını, güzel boynunu süsleyen kolyeyi, gömleğinin gizleyemediği heyecanla kızarmış göğsünü, telaşlı ellerini, elleri için yaratılmış çiçekleri, adamın ona sarıldığı anda hissedeceği o hışırtılı, o iç kamaştıran mutluluğu, daha sonra kokularla sarhoş olmuş adamın başını dizlerine koyup dinleyeceği masalları düşlüyordum. Ama yazdığı hikâyenin tutsağı olmuş adamın kapısı çalınmıyordu bir türlü. Telefon da bozuk bir sessizlik içindeydi. Ben yazacağım sahnenin ayrıntılarını düşledikçe zaman geçiyor, bir türlü genç kadının gelmesine izin vermiyordum. Bilmiyorum, belki kıskanıyordum. Belki de öyle bir kadının hiç var olmadığını yazıp adamı eski boğucu mutsuzluğunun kollarına bırakacaktım. Çünkü biliyordum, genç kadın bir kez daha gelse, adam gitmesine asla izin vermeyecekti, tutsağı olduğu hikâyesine sırtını dönüp ömrünün sonuna dek onun sıcak kucağında hayallere ve masallara teslim olacaktı. Peki ya ben ne olacaktım? Bunca zamandır düşlediğim dünyanın sınırları bulanıklaşarak yok olup yerini hiç bilmediğim yeni bir dünyanın alması da

benim sonum olacaktı. Buna izin veremezdim. Çünkü düşlemediğim, planlamadığım yönde gelişiyordu olaylar.

Belki de her şeyi baştan ele almalıydım. Yazdığım bölümleri gözden geçirip bazı bölümleri silmeliydim. Örneğin o genç kadın hiç girmemeliydi hikâyeye. O bölümü tamamen silmeme engel olan, en başta aldığım bir karardı. Geçmişe müdahale etmeyecektim. Eğer kahramanımın gerçek bir yaşamı olsun istiyorsam, geçmişi ile oynayıp öyküyü bir yap-boz tahtasına çevirirsem her şeyin bozulacağına olan inancımı henüz yitirmemiştim. Çünkü bir kez o kadını düşlemiştim ve o bölümü silsem de ondan kalan imgeler kendilerini başka biçimlere sokarak tekrar karşıma çıkacaklardı. Genç kadın doğru söylüyordu, rüyalardaki imgeler açıkça görmekten çekindiğim, ama yine de hesaplaşmaya çalıştığım şeylerdi. Ama öte yandan bu bilgisayar dosyalarında birtakım rakamlar halinde bekleyen saçmalıklar dünyasının efendisi de bendim. Yazdığı hikâyenin tutsağı olan adam basit bir kukladan başka neydi ki? Peki o halde neden yazıyordum? Bir panayırda çalışmak daha dürüst bir tercih olmaz mıydı? Öte yandan o adamı yaratmış olmanın verdiği haz hayatıma anlam katıyordu. Peki neden onu bilgisayarının başına zincirlemiştim ki? Öğleden sonraları parkta dolaşmasına izin verdiğim gibi hayatına çeşitli maceraların girmesine de göz yumabilirdim.

Tüm olasılıkları düşlemeye çalıştım. Adama birbirinden ilginç maceralar tasarladım. Kimisinde rüyalarının izini süren bir dedektif, kiminde geri dönmeyen genç kadının peşinden giden, aşkı arama yolculuğuna çıkan bir çılgın âşık, kiminde bir katil, kiminde bir kurban oluyordu. Hikâyenin planladığım yönlere doğru akabilmesi için, gerekli ipuçlarını aramak üzere yazdığım bölümleri

defalarca gözden geçirdim. Örneğin ilk bölümde adamın her telefon çalışında heyecanlandığını ve sonra da hayal kırıklığına uğradığını yazmıştım. Ama kimden ve nasıl bir telefon geleceğini söylememiştim. Belki de adamın siyasi geçmişi hâlâ peşini bırakmamıştı. Kendisi çoktandır toplumu dönüştürecek planları ciddiye almaktan vazgeçmiş olsa bile geçmişindeki eylemleri, geliştirmiş olduğu bağlantılar ardından geliyor olabilirdi. Ayrıca üniversite yıllarında daha sonra gizemli ve acılı bir genç kadın olarak kapısını çalacak olan kızı görmezden geldiğinden ve yanlış bir tercih yaptığından söz etmiştim. Bu ayrıntı da adamın karanlık geçmişi hakkında bir dayanak olabilirdi. Bunlara ek olarak, adamın gördüğü rüya. Her ne kadar rüya ve serbest çağrışımla ortaya çıkan imgeler, adamın bu olası geçmişine destek olacak dokuyu hazırlasa da bilgisayarında bir rüya dosyası tutması, yani rüyalarını biriktirmesi adamın uzun zamandır başka biri olduğunun göstergesiydi.

Belki de adamın öyle karanlık bir geçmişi yoktu. Çünkü parkta yürüdüğü ve cebinden rüyasındaki imgelerin açılımlarını yazmış olduğu kâğıdı çıkarıp düşündüğü sahne bu konuda hiçbir ipucu vermiyordu. Örneğin çay imgesinin gittiği yer biraz tuhaftı: *kırmızı / kan / adamlar / yeşil...* Pekâlâ yeşil üniformalı adamlar ve kan arasında bir ilişki kurabilecekken o ne yapmıştı: "Tanrı, maske, kral. Şeytan, kukla, itaat. İp, yılan, sevişme," diye mırıldanarak zihnini zorlamıştı. Aradığı sanki daha mistik bir bilgiydi. Yaban imgesinin onu götürdüğü yerde de bu tür bir yönelimin izlerini bulmak mümkündü.

Aklım iyice karışmıştı. Bir yandan genç kadının dönüp dönmeyeceğine karar veremiyor, bir yandan da hikâyesinin tutsağı olmak yerine bambaşka bir yere çevrilebilecek olayların olası dönüşüm ilişkilerini hesaplamaya çalışıyordum. Bu sırada adam bilgisayarın başında

kendi içine doğru dönüp duran bölümler yazıyor, ne yapacağını kestiremiyordu. Yazdıkları aklını karıştırıyor, içini bunaltıyordu. Çaresiz olayları akışına bıraktım.

Ne yazacağımı, ne yaşayacağımı bilemiyordum. Olayları bir kez kendi haline bırakmıştım. Adam özgürce, içinden geldiği gibi klavyenin tuşlarına dokunuyordu. Günler geçiyordu.

Bir gün cesaretini toplayıp aynı numarayı çevirdiğinde karşısına çıkan yaşlı adam babası olmalıydı genç kadının araştırma amacıyla gittiğini söylediğinde artık olaylara hâkim olamayacağımı hissettim. Ve hikâyede yeni bir bölüm başladı.

Aslında neden peşinden gittiğimi bilmiyordum, ama bilgisayarın başına mahkûm olmuş adamın bir şeyler yapması gerekiyordu. Defterimi ve birkaç parça eşyamı aldığım gibi yola çıktım. Görmeden nasıl yazmaya devam edebilirdim ki! Mutlaka ben de oraya, o uzak ve bilinmezlerle dolu ülkeye gitmeliydim.

İkinci bölüme defterimde devam ediyordum. Oraya vardığımda havaalanında yüzüme çarpan sıcak hava dalgası her şeyin korkunç bir sona doğru gittiğini haber vermişti, ama nasıl dönebilirdim ki. Onu mutlaka bulmalıydım.

İşin doğrusu ilk birkaç gün oteldeki odamdan çıkmaya cesaret edemedim. Her yer, her saat öylesine sıcaktı ki. Sadece geceleri, güneş battıktan birkaç saat sonra çıkan serinlik insanı rahatlatıyordu. O zaman da, otel çalışanlarının söylediklerine göre kent tehlikelerle doluydu. Birkaç gün sonra bu otelden ayrılmam gerektiğini ve onu aramak için ormanın derinliklerindeki köylere gitmemin şart olduğunu anladım.

Sıkıcı ve bunaltıcı otobüs yolculuğu sırasında hastalandım. Yarı baygın durumda köye vardığımda, buranın hiç de hayalimdeki köy olmadığını ateşten bulanıklaşmış

olan zihnim hemen anladı. Her yer kumdu. Ve kumların arasından garip taş binalar, birtakım koloni yapıları yükseliyor, köye bir film platosu havası veriyordu. İşin en kötü yanı, o yarı baygın halimle burada daha önce bulunmuştum düşüncesine sabitlenmiştim.

Daha sonra, tanımlayamayacağım bir süre sonra, onu uzaktan gördüm. Araştırma grubu ile bir jipe biniyordu. Yüzü ve kolları güneşten yanmış, onu esmerleştirmişti. Oralı insanlar gibi giyinmişti. Ardından koşsam yetişecektim. Ama yapayalnız bir harf gibi orada öylece kalmıştım. Onun gittiği köyü düşledim, tüm gizli bilgilere sahip olmuş genç bir cadı olarak, esrime ayinlerini yönettiğini düşledim. Orada, öylece dururken, çılgın ve fantastik ayrıntılarla süsledim bu hayallerimi. Ama defterime düştüğüm notların bu ayrıntılarla hiç ilgisi yoktu.

Ona hiçbir şey söyleyemedim. Bana bazı sözcükler bırakıp gitti. Onları gizlice defterlerimin arasına koydum. Yıllar önce kaçtığım gibi, yine kaçtım hareket etmeyerek. Gitti. Bazı sözcükler bırakarak gitti. Daha önce benim gittiğim gibi. O zaman kanmamıştım gözlerine, şimdiyse tüm kalbimle inanmama rağmen, yenik bir kahraman olduğumun bilincinde olarak hikâyeme geri dönmüştüm. Benim yerim orasıydı. Hayat bana masallarla birbirine bağlanan binbir gece vaat etmemişti. Gitsem, kendi hikâyemden çıksam kaybolacaktım.

Bir ruhun yalnızlığı nasıl anlatılabilir ki? Yabancı dilde sorulmuş bir soru gibi anlaşılmaz, kaygılı ve boş gözlerle dolanıyordum hayalimin parklarında, bahçelerinde. Rüyalarımın izini sürüyordum. Yeniden bir dünya yaratmak, içinde kendi halinde bir kahraman olarak yerimi almak için bir iz arıyordum. Oysa bulduğum tek şey ruhumun ormanlarında sabahlara dek yanan bir ateş, sabah sisine karışan kül ve dumanın çizgilerini silikleştirdiği bir vahşi adam. Ormanın kaygısız yabani hayvanla-

rının gözlerindeki koyu karanlığın içinde yaşayan, tek bir sözcük bile bilmeyen bir yaban. Yine de Tanrı'nın ayak izlerini arayan bir kayıp ruh. Tahammül edilmesi güç hüznüyle, göğüs kafesine başını dayamış, dışarıya çıkmak için bir işaret bekliyordu, bir dokunuş, bir ses... Bir masalın, büyük ve korkunç bir masalın, binlerce yıldır anlatılmamış, ama hiçbir kelimesi unutulmadan öylece bekleyen bir masalın ilk sözcüklerinin mırıldanılmasını bekliyordu....

Tüm bunları canlandıracak olan, tüm çılgınlığı başlatacak olan kadın, kim bilir hangi masaldan zihnime portakal renkli bir kuş olarak nakşedilmiş olan kadın, gitmişti. Ben, yazdığı hikâyeye dönüşen adamın hikâyesini yazan adam olarak bütün çıkış ümidimi onunla birlikte kaybetmiştim. O adamın yaşadığı her anı düşlerken, bu düşler bütün hayatımı doldurmuş, hikâyeden, sözcüklerden başka bir şey kalmamıştı elimde... Mükemmel hikâyenin peşinde koşarken Şeytan'a teslim olmuş, olağanüstü çılgınlıklar şatosunda kırbaçlanmak pahasına, hayatımı sözcüklere dönüştürmüştüm.

Ne tuhaf, Şeytan'a teslim olurken çaresizce, Tanrı'nın ayak seslerini duyuyordum göğsümün içinde. İçimde, o gizemli ormanın göklerinde bir fısıltı gibi dolaşıyordu efsunlu sözcükler. Defterlerin, bilgisayar dosyalarının içinden kaçıp esir almışlardı hayatı, hayatımı...

Ve göğüs kafesimde o sızı. O portakal renkli kuş vuruyor kendini kafesin parmaklıklarına. Ben o sırada anlıyorum nerede olduğumu. Kendimi apartmanlardan birinin girişine atıyorum can havliyle. Koltuğumun altında defterim, sözcüklerim, düşlerim, soluk soluğa, korku

içinde saklanıyorum. Gözlerimi kapatıp bilgisayarımın başında olduğumu yineliyorum kendime. Yazarım ben, diyorum içimden, hepsi bir düş, ben tasarladım bunları, hepsi bir düş. Evet, hepsi bir düş.

İşte, at arabası tozu dumana katarak köye giriyor. Cellat şaklatıyor kırbacını. Yabani uşağın esrimeyle kendinden geçmiş ellerinden kayıyor kukla. Artık biliyorum, çıkış yok, üstelik gerek de yok. Akıldışı bir varlığın imgeleminden süzülüp cisimleşmiş suretim, biliyorum. Çıkıyorum apartmanların gölgesinden, doğruca uzatıyorum boynumu cellatın ipine, göğsümde Tanrı'nın ayak sesleri.

SAKLA BENİ

Sahip olduklarınızı bir gün birinin gelip elinizden alabileceğini hiç düşündünüz mü?

Öykümüzün kahramanı olan Ali Kapancı da düşünmüyordu. Öyle ki sahip olduklarının farkında bile değildi. İşte, saat sekiz ve Ali olacaklardan habersiz, sabah egzersizini yapıyor. On beş dakika bisiklet pedalı çevirdikten sonra, elli mekik, elli şınav ve üç set halter. Geçen ay masrafları kısıp kendine doğum günü armağanı olarak bu spor gereçlerini aldı. Ne de olsa otuz yaşını bitirmiş, yirmili yaşların sonuna doğru edindiği küçük göbeği artık ölene kadar onunla birlikte yaşamaya kararlı tembel bir kedi gibi karnının üzerine yerleşmişti. İlk önce bu fazla kilolardan kurtulmalıydı.

Artık otuz bir yaşındaydı ve kendine hiç de kötü olmayan bir yaşam kurmuştu. Beş yıl önce bir arkadaşının desteğiyle girmiş olduğu metin yazarlığı işinin altından kalkmayı becermiş, bununla da kalmayıp işin çoğunu evde yapabileceği şekilde ayarlamış, haftada birkaç kez yaratıcı grubun toplantılarına katılmanın dışında tüm zamanını özgürce kullanabilme lüksüne erişmişti. Ve bunun bir ayrıcalık olduğunun bilincindeydi. Bu yüzden de zamanını dikkatli kullanmak için son derece sıkı bir özdisiplin yöntemi geliştirmişti. Erkenden kalkıp

spor yapmak, her sabah mutlaka tıraş olmak, evi her zaman havalandırıp temiz tutmak, uzun yapılacaklar listesinden bazı satırbaşlarıydı. Bu disiplini edindiğinden beri, Selda'yla da ilişkisi daha iyi gitmeye başlamıştı. Selda şirketin müşteri temsilcisiydi. Oldukça alımlı ve bakımlı genç bir kadın. Bu disiplini edinmesinde onun da etkisi yok değildi. Eve her gelişinde (hemen hemen her akşamüzeri uğruyordu) mutlaka hoş bir obje, bir çiçek ya da küçük bir armağan getiriyordu. Ali'den daha fazla kazanıyordu. Bu Ali'yi rahatsız etmiyordu. Yani çok rahatsız etmiyordu. Parayla ilişkisini hep belli bir mesafede tutmaya özen göstermiş biri olmasına karşın, bazen babasının kadın-erkek ilişkileri üzerine söyledikleri kafasına takılıyordu.

Otuz dokuz, kırk, kırk bir, *kırk iki*... İşte tam bu sırada, Ali kırk ikinci mekik hareketini tamamlarken kapı çalındı. Bu saatte birinin kapıyı çalması için olağanüstü bir durum olmalıydı. Belki de Selda gelmişti. Bu taraflarda bir işi vardı ve belki geçerken uğrayıp birlikte kahvaltı etmek istemişti... Kapıyı açmadan önce girişteki boy aynasında terli bedenine ve artık bir biçim kazandığını düşündüğü kaslarına son bir kez baktı. Kim bilir, başına gelecekleri bilebilseydi, pırıl pırıl evinin uysal düzenine de son bir kez bakardı herhalde.

Kapıyı açar açmaz dev gibi bir adam içeriye daldı. Kapıyı hızla kapatıp soluk soluğa "Sakla beni" derken Ali, bu uzun siyah paltolu, saçı sakalına karışmış, en az yüz yirmi kiloluk devi tanır gibi oldu: Raci!

Raci aynı hışımla, güneş görmüş vampir gibi hızla oturma odasına doğru koştu ve perdeleri sıkıca kapattı. Ali şaşkınlık içersinde, daha dün sabah cilalamış olduğu parkelerin üzerinde Raci'nin bırakmış olduğu çamurlu ayak izlerine bakıyordu. O sırada Raci çoktan üçlü koltuğun ortasına yayılmış, yaralı bir hayvan gibi soluyor,

bir yandan da ayakkabılarını çıkarmaya çalışıyordu.

Raci, ne oldu? İyi misin? gibilerinden bir şeyler geveleyen Ali'yi, boş ver anlamına gelecek bir el hareketiyle susturan Raci, masanın üzerinde duran, vitamini uçmasın diye Ali'nin ince bir jelatinle ağzını sıkıca kapatmış olduğu portakal suyunu büyük yudumlarla içmeye başladı. Günlerdir susuz kalmış gibiydi. O sırada Ali'nin zihninin içinden neler geçtiğini bilmiyoruz elbette, ama o güne kadarki davranışlarından anladığımız, bu ziyaretten Ali'nin çok da mutlu olmadığıydı. Yüzünde ekşimiş bir ifade vardı. Raci portakal suyunu mideye indirdikten sonra bir sigara yakıp konuşmaya başladı: *Nasılsın dostum? Hiç değişmemişsin. Dur bakayım, hatta gençleşmişsin. İyi gördüm seni. Ali kekeleyerek*, ben de seni iyi gördüm, *gibi bir şeyler söyledi.* Alicim, bak, başım belada, bir süre burada kalabilir miyim? Ne olduğunu sorma, bilmemen senin için daha iyi. *Ali, tabii, tabii kalabilirsin*, diye mırıldanmak dışında bir şey yapamadı.

* * *

O gün akşama kadar oturup konuştular. Ali, belleğinde Raci ile ilişkili bölümlerin kapısını çoktan beridir açmadığı için hayretle arkadaşını dinliyor, onun eskiden de böyle bir adam olup olmadığını kendine soruyordu. Raci ise, sanki sabahın köründe gelip bu eve saklanan adam değilmiş gibi, keyif içerisinde anlatıyor da anlatıyordu. Başından geçen tuhaf olayları, bir maçta çıkan kavgada nasıl ortalığı dağıttığından tutun da, oto galericiliği yaptığı günlerde karısına küçük bir araba almak için gelen kalantora nasıl iki araba birden sattığını, daha sonra bu kalantor bey ile başka işlere ince işlere nasıl bulaştığını falan... Ali ağzı bir karış açık, anlatılanları dinliyor, kulaklarına inanamıyordu. Bunca yıl Raci serü-

venden serüvene koşmuş, kendisi ise bir köşede durup basit bir yaşam kurmaya çabalamıştı. Ama olsundu. İşte şimdi sıra ondaydı. Kendisi, evi, Raci'nin son sığınacağı yerdi. Yaşamı kendini haklı çıkarmaya yetiyordu, en azından şimdilik. Gerçi bu işin içinde bir çapanoğlu vardı ama... Nasılsa öğrenirdi. Raci'nin en az birkaç gün burada kalacağını sanıyordu.

Raci evdeki bira stoklarını bitirdikten sonra oyuncak isteyen bir çocuk gibi mızmızlanmaya başladı. Paket servis yapan yemekçiler, market, bakkal falan soruyordu. Ali üzerindeki sersemliği atıp kontrolü ele almaya karar verdi. Mademki bir süre burada kalacaktı, ona göre bir düzenleme yapmak gerekecekti. Birkaç saat sonra Selda uğrayacaktı. Önce onu atlatması, buraya gelmesine engel olması gerekiyordu. Hemen telefona sarıldı. Bunun üzerine Raci'nin saçları dikildi. O yüz küsur kiloluk dev, bir sıçrayışta Ali'nin burnunun dibine girip telefon konuşmasını dinlemeye başladı. Ali ahizeyi eliyle kapatıp özel bir görüşme yapacağını söylediyse de, Raci boş bulunup ağzından bir şey kaçırabileceğinden tedirgin olduğunu söyleyerek yanında durmakta ısrar etti. Ali, Selda'ya ne diyeceğini tam olarak kestiremiyordu, ama hattın öbür ucunda Selda'nın sesini duyar duymaz kendinden beklenmeyecek bir çabuklukla sesini boğuklaştırıp, *Sevgilim, benim, Ali, biraz hastayım, evet, grip oldum, yok yok, uğramana gerek yok, sana da bulaşabilir, şimdi doktordan geliyorum... evet ilaç verdi... evet antibiyotik... vitamin de var... hayır, gerçekten uğramana gerek yok, ben birazdan uyuyacağım zaten... bilet mi almıştın... sen bana anlatırsın sonra... öpüyorum...* Raci konuşmayı dinlerken rahatlamış, hatta bir yandan da Ali'yi güldürmek için sevgilisiyle konuşmasının taklidini yapmaya başlamıştı. Komik bir adamdı bu Raci.

Evet, gerçekten de komik bir adamdı. Bütün gece

içtiler. Raci gerek anlattığı hikâyelerle, gerekse yaptığı esprilerle Ali'yi kahkahalara boğmuştu. Gerçi Ali, zaman zaman, artık kıvamına gelmiştir, diyerek Raci'yi buraya sürükleyen sırdan laf açmaya çalıştı, ama her keresinde Raci bir bahane ile Ali'yi atlattı. Gecenin sonuna doğru Ali uykunun bastırması ile iyice çökmeye başladı. Bir an önce uyumak istiyordu. Raci'ye bir battaniye verip kendini yatağına dar attı. Uzun zamandır uyumadığı kadar keyifle uyudu.

Ertesi sabah çalan telefon, Ali'nin dehşet ve panikle uyanmasına neden oldu. Saat çoktan on bir olmuştu ve hâlâ uyuyorlardı. Arayan Selda'ydı. Daha iyi olduğunu söyleyip telefonu kapattıktan sonra gördüğü manzaraya inanamadı. Ev bir savaş alanına dönmüştü. Her taraf pislik içindeydi, diskler kaplarının dışında uçan daire ölüleri gibi oraya buraya dağılmışlar, orta sehpanın üzeri pizza artıkları, içilmiş kola, bira kutuları, içki şişeleri ve meyve kabukları ile dolmuştu. Üstelik, pencereyi aralık bırakmayı unuttukları için, tepeleme dolu küllüklerden (Ali geçen ay sigarayı bırakmamış mıydı?) gelen izmarit kokusu, yüksek perdeden horlayan Raci'nin soluğuna ve çoraplarından yükselen berbat kokuya karışarak bir koku cehennemine çevirmişti ortamı. Ali ne yapacağını, bu işle nasıl başa çıkacağını kestiremez bir halde bu manzaraya dalıp gitmişken, aklına daha kötü bir şey geldi. Dün hiçbir şey yapmamıştı! Koskoca günü hiçbir şey yapmayarak geçirmişti. Oysa bugün teslim etmesi gereken bir metin vardı. Zor bir iş değildi, ama bu kafayla (başı çatlayacak gibi ağrıyordu) nasıl yapacağını düşünmek bile istemiyordu. Son bir gayretle evi temizleyip kendini sokağa attı. Her şeyin yoluna gireceğine inanıyordu.

* * *

Sonraki günlerin ilk günden bir farkı olmadı. Annesi babası tatile gitmiş iki delikanlı gibi evin içinde aylaklık yapıyorlar, eğleniyorlar, içki içiyorlar ve bunlardan kalan saatlerde de uyuyorlardı. Ali, Selda'yı bir-iki gün daha evden uzak tutmayı başardı. Onun gelmemesi için Ali, Selda'nın iş çıkışına gidiyor, dışarıda bir şeyler atıştırıp onu evine bırakıp koşarak eve dönüyordu. Bu arada Ali bu yeni durumla başa çıkabilmek için kendine "izin" vermişti. Raci gidene kadar spora, erken kalkmaya, tıraş olmaya ara vermişti. Sadece para kazanması gerektiği için Raci'nin öğlen uykusuna yattığı saatlerde masanın başına geçiyor, yazması gerekenleri hızla yazıp şirkete gönderiyordu. Belli bir denge kurulmuş gibiydi. Ta ki, bir akşam Selda'yı evine bıraktıktan sonra döndüğünde karşılaşacağı manzaraya kadar.

Daha anahtarını kilide sokmadan dışarıya kadar gelen müzik ve kahkaha seslerini duyan Ali, Raci'nin bir haltlar karıştırdığını anladı. Nedense eve telekız çağırdığını düşündü ve büyük bir hışımla içeriye girdi. Burnundan soluyordu, kavga etmeye kendini iyice hazırlamıştı. Ama içeri girdiğinde gördüğü Raci ve kapıcıları İhsan Efendi'den başkası değildi. Raci güzel bir çilingir sofrası kurmuş, İhsan Efendi ile kadeh tokuşturuyordu. Ali ne diyeceğini şaşırmış bir şekilde dikilirken, İhsan Efendi yaklaşmakta olan fırtınayı sezerek sessizce sıvıştı. Raci ise bu durumda hiçbir tuhaflık yokmuş gibi yeni bir kadehe rakı doldurdu. *Buz? Efendim? Rakına buz ister misin? Hayır. Yok, evet. Hâlâ* duruma ilişkin bir şey söyleyebilmiş değildi. Bu apartmana taşındığından beri İhsan Efendi ile, tüm komşuları ile olduğu gibi mesafeli bir ilişki geliştirmişti. Alışverişini kendisi yaptığı için fazla samimi olmalarına gerek de olmamıştı. Hele evinin ortasında çilingir sofrasının başına kurulması kabul edilebilir bir şey değildi. Hayır, sınıf ayrımcılığı yapmak istemiyor-

du. Hele şimdi, Raci ile birlikte geri dönmüş olan öğrencilik yıllarının özgürlükçü bilinciyle bunu asla yapamazdı. Dolayısıyla konuya girecek başka bir kapı arıyordu. Raci ise bir türkü mırıldanarak, doğru şifrenin girilmesini bekleyen bir bilgisayar oyununun karton kahramanı gibi oyalanıyor, herhangi bir konu açmıyordu. Ali sonunda buldu. Kapıyı bulduğu için o kadar sevindi ki öfkesi azalır gibi oldu. *Hani seni kimsenin görmesini istemiyordun?* Raci'den yanıt bekliyordu. Açığını yakalamış olduğunu düşünüyordu. Kafası nedense hızlı çalışmaya başlamıştı. Raci'nin başında büyük bir bela falan yoktu. Birilerinden kaçtığı da yoktu. Sadece yolsuz kaldığı için bu eve gelmiş sahi izini nereden bulduğunu hiç sormamıştı, gerçi telefon rehberinde adı, adresi her şeyi vardı ve burayı bedava bir otel olarak kullanmaya başlamıştı. İşte hepsi buydu. Tufeyli Raci'nin başka bir yerde anlatacağı yeni bir hikâye. Zaten hiçbir zaman yakın arkadaş olmamışlardı ki... Sadece eski günlerin hatırına... Raci'nin sessizliği büyüdükçe, Ali'nin gözleri parlıyor, üste çıkmanın verdiği mutlulukla şu zafer dakikalarını tatlı tatlı uzatmak istiyordu. *Bu ne tedbirsizlik dostum? Kendini de beni de yakacaksın...* Raci artık gözle görülür hale gelen alaydan gücenmiş gibi değil de, küçük bir çocuğun anlayışsızlığına üzülen bir baba gibi şefkatle gülümsedi. *Aliciğim, hiçbir şey anlamıyorsun. Herkesi aptal mı sanıyorsun? Bizim dışımızda herkes salak, öyle mi? Değil Ali, değil. Bu duvarlar senin sandığından da ince. Benim on gündür burada kaldığımı kimse fark etmedi mi sanıyorsun?* O *halde çok yanılıyorsun dostum. Tabii ki tüm komşuların bir konuğun olduğunu biliyorlar ve merak ediyorlar.* Ali'nin kaybolan öfkesi evinin hiçbir mahremiyetinin kalmadığını ilan eden bu sözlerden sonra daha da şiddetle geri geldi. Sinirden dudaklarını kıvırarak hırladı: *İstersen bir de çaya çağır komşuları.* Raci yanlış anlaşılmaktan yor-

gun düştüğünü gösterir bir biçimde iç çekti.

Hayır Ali, tabii ki, hayır. Daha iyisini yaptım. İhsan'la dostluk kurdum. Artık o bizi gereksiz dedikodulara karşı aslanlar gibi koruyacak. Bu apartmandaki bilgi akışı kimin elinde sanıyorsun? Her gün düzenli olarak kapı kapı dolaşan İhsan'da tabii. Ali'nin öfkesi dinmiş değildi. Rakısını bir dikişte bitirip odasına çekildi. Kapıyı öyle hızlı kapattı ki, ertesi sabah açtığında Raci'nin çoktan gitmiş olacağına emin oldu. Kovmaktan beter bir şeydi bu yaptığı. Kendine haksızlık yapılmış bir çocuk gibi ağlamak istiyordu. Kim oluyordu bu Raci! Ne hakla düzenini bozuyor, onu rahatsız ediyor, üstüne üstlük haberi yokken evde çilingir sofraları kurup... Sakinleşmesi gerektiğine karar verdi. Öfkeyle kalkan zararla oturur. Sonuçta başı belada olan Raci'ydi. Belki söylediği gibi büyük bir bela değildi, ama bu düşüncenin kendisini oldukça rahatlattığını söylemeliyiz, çünkü bir suçluya yardım ve yataklık etmek hoş bir şey olmazdı yine de Raci'nin büyük bir sıkıntısı olduğu belliydi. Yoksa insan yıllarca görmemiş olduğu bir arkadaşının evine niye sığınsın ki... Kendi yaptığı da iş değildi hani. Şimdi kadeh tokuşturup keyifle muhabbet etmek yerine kavga çıkarmış, kendisini bilgisayarının başına zincirlemişti. Ne için? Hiç! İçeri gidip Raci'nin gönlünü almaya karar verdi.

* * *

Evet, bu ilk kavgalarıydı. Ama daha önemlisi yeni bir dönemin başlangıcıydı. Bu olaydan sonraki birkaç gün kayda değer bir değişiklik olmadı. Tek yenilik Raci'nin İhsan Efendi'ye kendi siparişlerini vermeye başlaması, Ali'den istemeye belki de önceleri cesaret edemediği (porno dergiler, daha fazla içki, at yarışı, dergileri ve kuponları gibi) şeyleri aldırtmasıydı. Ali de durum-

dan fazla şikâyetçi değildi. Sonuçta yıllardır eğlenmediği kadar eğleniyor, yıllardır uzağında durduğu bir kültürün içinde kendini kolaylıkla kaybediyordu. Roman havaları ile içinden geldiği gibi göbek atmak, futbol maçı seyretmek, porno dergilerin fıkralarını yüksek sesle okuyup gülmek, acılı turşuların üzerine buz gibi biraları içip geğirmek... Bir karış sakalla teke gibi kokana kadar yıkanmamak... Büyümekte olan içki göbeğini sevgiyle avuçlamak... Bu, Ali değildi. Ama insanın değişmeyeceğini kim iddia edebilir ki? Hele kişi değişmekten memnunsa. Ama memnun olmayan biri vardı.

Ali'nin değişimini kaygıyla izleyen Selda.

Neredeyse on beş gündür Ali kendisini evine çağırmıyordu. Oysa, neredeyse birlikte yaşamaya karar vermek üzere olan bir çifttiler. Her şey Ali'nin grip olduğu gün başlamıştı. Bundan emindi. Hatta o gribin bir bahaneden başka bir şey olmadığına da emindi. Bir şeyler döndüğü gün gibi ortadaydı. Selda bir süre bekleyip ne olduğunu iyice anlamak istemişti. Ama geçen süre içinde fazla bir şey öğrenememişti. Sadece Ali sakal bırakmıştı, kendine bakmayan ve sürekli alkol kokan bir adama dönüşmüştü. Üstelik şirkette işlerini geciktirdiği yönünde laflar çalınmıştı kulağına. Böylece kararını verdi.

Selda kapının ziline ısrarla basıyordu.

Ali kapıyı açmadan önce gözetleme deliğinden şöyle bir baktı ve İhsan Efendi'nin güleç suratını görmeyi bekledi. Oysa zile ısrarla basan Selda'nın ta kendisiydi. Bir an paniğe kapıldı. Fısıltıyla Raci'ye durumu anlatmaya çalışıyor, ne yapacağını söylemesini bekliyordu. Bu sırada gözetleme deliğinden bakıldığını anlayan Selda, *Ali aç canım benim*, diye seslendi. Raci eliyle aç işareti yaptı. Artık ok yaydan çıkmıştı. Mızrak çuvalı delmişti. Takke düşüp kel görünecekti. Su testisi su yolunda... Alkolün bulanıklaştırdığı zihninden çeşitli atasözleri geç-

mekteydi. Kapıyı açtı. Önce bir konuğu olduğunu, şimdi uygun olmadığını söylemeye çalıştıysa da üzerinde sadece şortu vardı Selda kaşlarını kaldırıp rezaleti kendi gözleriyle görmek istediğine karar vererek, fısıldadı: Ya şimdi beni içeri alırsın, ya da bir daha göremezsin! Ali çaresizce onu içeri aldı.

Selda içerdeki görüntüyle karşılaşınca gülecek gibi oldu. Düzeysiz bir kadınla karşılaşmayı beklerken, acayip bir adamla yakalamıştı Ali'yi ("yakalamak" denir mi ki artık? Gerçi Ali bunca zamandır kaçmıyor muydu?). Raci durumun komikliğinin farkında olmayarak elini uzatıp kendini tanıttı. Selda evin berbat dağınıklığını süzerken öteki ikisi yaramazlık yaparken yakalanmış çocuklar gibi utanç içinde susuyorlardı. Biraz önce gelmiş olan lahmacunların üzerinden odanın havasını ağırlaştıran koku duman duman yayılıyordu. En sonunda sessizliği Raci bozdu. *Buyurmaz mısınız? Soğumadan... Selda* münasebetsiz bir manzara ile karşılaşmaya o kadar kendini hazırlamıştı ki şimdi kuşkularının boşa çıkmasından dolayı kuşlar gibi hafifledi. Neden olmasın, diye düşündü.

Birkaç saat sonunda Raci, Selda'yı da avucunun içine alacak hikâyeleri birbiri ardına dizmişti. Televizyonda sık sık görülen kimi mankenlerle, şarkıcılarla yaşadığı serüvenleri, onların gocundukları kadınca sırlarını anlatıyor, Selda'nın kadehinin bir an için bile boş kalmamasına özen gösteriyordu. Kısacası Selda'nın da kalbine giden yolu kolayca bulmuştu.

* * *

Sonraki günler artık üç kişiydiler. Hemen her akşam Selda da onlara katılıyordu. Raci'nin iyi bir insan olduğuna ilk geceden ikna olmuştu. Ali'nin de keyfi yerindeydi. Bir sorun daha hallolmuştu. Ama öykümüzün

sonuna kadar geçecek olan süre içinde anlatılmaya değer iki olay daha oldu. Bu olaylar Ali'nin tüm bu süreci nasıl bir ruh hali içinde geçirdiği konusunda bize yararlı ipuçları verecek.

İlk olay, Ali'nin eski defterlerinin ortaya çıkmasıydı. Bir sabah uyandığında, Raci'nin çok tanıdık bir defteri çizgi roman okur gibi keyifle karıştırdığını gördü. Önce o tanıdık defterin kendi defteri olduğunu algılayamadı. Nereden aklına gelsin ki! Yıllar var ki açıp sayfalarına yeni bir şiir eklememişti. Çekmecelerden birinin dibinde unutulmaya bırakmıştı. *NE YAPIYORSUN SEN!* Ali ilk kez böyle bir öfke nöbetine kapılıyordu. Birazcık farklı biri olsaydı, o anda Raci'yi öldürebilirdi. Öyle bir hışımla üzerine atılıp defteri aldı ki Raci, o kocaman adam, küçük bir çocuk gibi koltuktan düşüp kolunu sehpanın sivri köşesine çarptı. Çarpmanın şiddetiyle Raci'nin kendince özen göstererek hazırlamış olduğu kahvaltı tabakları ve portakal suları devrildi. Görünümleri, durumu daha da acıklı hale getiriyordu.

Ali artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını o anda iyice anladı. İçinde bir şey kırılmıştı. Bir hırsız önce evine girmişti, hayatına nüfuz etmişti. Ardından ruhunun en saf, en çocuk kalmış köşelerinden birinin kelebek kanadı gibi kırılgan kapısını kırıp her şeyi mahvetmişti.

Oysa ne güzel her şeyi unutmuştu. Şiirlerini birkaç dergiye gönderip yanıt alamayınca konuyu kendince kapatmıştı. Yayımlanmasına gerek yoktu. Çünkü yayımlanmaya değer bulunmuyordu. Bu kadar basitti. Bir süre daha yazmaya devam etmişti. Sonra işe girince belki de şiir yazmaya artık ihtiyacı olmadığını düşünerek bir çekmecenin dibinde unutuvermişti. Oysa şimdi yeniden karşısına çıkıvermişti. Mezarından kalkan bir hortlak gibi. Mısraları, aradan geçen zamanın da etkisiyle daha da kötü, daha da acemice göründü gözüne... Defteri olması

gereken yere koydu, konuyu bir kez daha kapattığına inanarak içeriye gitti.

Raci, kusura bakma. Biraz sinirlerim bozuldu. Özel eşyalarımın karıştırılmasından hiç hoşlanmam. Raci gözlerini büyük bir masumlukla açarak, *Aliciğim inan ki kötü bir niyetim yoktu. Biraz kâğıt arıyordum. Bir şeyler yazacaktım. Selda diyor ki bu anlattığım hikâyeleri yazmalıymışım. Ben de düşündüm ki bu boş zamanı...* Ali beklemediği bu yanıt karşısında bir kez daha kırıldı. Hem defterinin ortaya çıkmasının önemsiz bir ayrıntı gibi geçiştirilmesi, hem de Selda'nın Raci'yi böyle bir konuda (kendisi şiir yazamazken üstelik!) cesaretlendirdiğini duyması, Ali'yi bir kez daha sarstı. Mademki böylesine basitti her şey, neden kendisi öyle hissetmiyordu? Neden her şey aşılması zor bir engel gibi görünüyordu kendisine... *Önemli değil. İşte okudun, bir aralar, küçükken karalardım.* Ali yelkenleri iyice suya indirmişti. *Çok güzel şiirler Ali. Bence çok güzel. Seni hiç tanımamış olduğumu fark ettim.* Ali bu içtenlikle söylenmiş birkaç sözcüğü duyduğuna inanamadı. Çok ağladıktan sonra babası tarafından teskin edilen bir çocuğun yüzü gibi ışıdı gözleri. Yine de konuyu fazla uzatmaktan yana değildi. Belki de sadece henüz hazır değildi.

* * *

Geceler yine eski temposunda geçiyordu. Ali'nin gün geçtikçe durgunlaştığını fark etmiyorlardı bile. Gitgide daha çabuk sarhoş olup erkenden sızıyordu. İşleri iyice boş vermiş olduğunu, aldığı son işi iyi bir şekilde halletmezse bir daha iş alamayacağını neden sonra fark ettiğinde sanki çok geçti. Yine de kendinden beklenmeyecek bir irade gösterisi ile o gece durumu Selda ile Raci'ye açıkladı. *Çocuklar, bu akşam beni mazur görün. Çok önem-*

li bir iş var. Onu yapmazsam beni bu kentten kovarlar! dedi ama uygulamada başarılı olduğu söylenemezdi. Kendini içerki odaya kapatmıştı kapatmasına, ama yine de içeriden gelen sesler onu baştan çıkarmak için uğraşıyordu. Önünde bilgisayarda pırıl pırıl parlayan sayfa ona bakıyor, o içeriyi dinliyordu. Üstelik Selda'nın Raci'yle olan samimiyeti de gözüne batmaya başlamıştı çoktandır. Ciddi iş kıyafetleri içinde bir okul müdiresi gibi sert duruşuna alışık olduğu Selda'yı böyle sarhoş olurken, kazağını beline bağlayıp göbek atarken, ya da açık saçık fıkralara gülerken görmek, içinde bir bulantının oluşmasına neden oluyordu. Bu tanıdığı, sevdiği, evlenmeyi düşündüğü Selda mıydı? Yok canım olamazdı. İşin kötüsü "eski Selda"yı anımsadığında da içinde bir sevgi uyanmıyordu. Sadece sıkıcı, bulutlu kış günlerinin kokusu geliyordu burnuna. Kendini, *Selda'ya âşık olup olmadığını*, düşünür durumda bulduğunda pes etti. Bir mola vermeye, içerdekilere katılmaya karar verdi. Yoksa içinde büyüyen nefret ve tiksinti, denetimi ele geçirecekti.

Bir süre sonra, bilgisayarını açık bırakarak her an içeri döneceğini garanti altına aldığı için, hiçbir şey olmamış gibi onlarla içmeye başladı. İyice sarhoş olduktan sonra sızmadan önce gözucuyla Raci ile Selda'yı gördü. Dikkatle onu izliyorlarmış gibi geldi. *Sızdı galiba*. Bunu söyleyen Selda mıydı? Bir kumpas? Zihni henüz uyanıktı, ama bedeni çoktan bir külçeye dönüşmüştü. Söylenenleri anlar gibi oluyor, rüyalardaki gibi belirsiz düşüncelere dönüşümünü ilgisizce izliyordu. *Sızdı galiba*. Ama bu sözler beyninde yankılanıyordu. Kendisi hakkında bildirilen bir yargı. *Sızdı!* Üstelik de en berbat şeyi yapmaktaydı. Sızmaktaydı. Kendi üzerindeki, bedeni, organları üzerindeki hâkimiyetini yitirmişti. *Sızdı!* O sızdı. Artık üçüncü kişiydi. O'ydu. Ötekiydi. Hakkında konuşulandı. Sevinç ve acı: Dışlanmışlık ve kurtulmuşluk.

Sürgün ve özgür. Hürriyete sürgün. Kopuk düşünceleri birbirine bağlamaya çalışmaktan yoruldu. Ve film koptu. Derin karanlık.

Sabah yatağında uyandığında tüm akşamdan kalmalar gibi güne söverek başladı. Banyoya sürünerek ulaşıp kafasını musluğun altına soktu. Uzunca bir süre öyle durdu. Bir yolunu bulsa kafatasını açıp beynini de sabunla yıkayacaktı. Baş ağrısı hafiflediğinde kafasını lavabodan çıkardı ve meymenetsiz suratını görmek üzere aynaya baktı. Bir sürpriz onu bekliyordu. Aynaya yapıştırılmış bir sayfa bilgisayar çıktısı. Hemen okumaya başladı. Gözlerine inanamıyordu. Dün gece yazmaya çalıştığı, daha doğrusu tek satır yazamadığı, ama yazması gereken sinopsisler. Hem de üç tane. O bir tanesini yazamazken, Raci ile Selda oturup güle eğlene (Selda!) üç tane hazır etmişler (Raci!), alay eder gibi (Raci ile Selda!) aynaya yapıştırmışlardı. Bir de not düşmüşler: *Alicığim senin gibi yazamayız, ama yine de aklımıza gelenleri not ettik. Belki işine yarar.* Kızsın mı sevinsin mi karar veremiyordu. Metinleri bilgisayarda bir daha okuyup ufak tefek düzeltmeler yaptıktan sonra şirkete gönderdi. Çünkü metinler iyiydi. Gerçekten de iyiydi. Daha iyisini yarım saatte yazamazdı.

* * *

Sonrası mı? Evet, Ali işini de Raci'ye kaptırdıktan sonra bir zaman daha o evde yaşamaya devam etti. Artık kendisi dışında bir ritmi vardı evin. Bir şeyler olup bitiyor, bir şeyler yaşanıyor, yeniliyor, içiliyor, eğleniliyor, ama kendisi... Sanki olaylar onun yanından akıp gidiyordu. Ona değmeden. Bulaşmadan. Bir rüyada gibiydi. Ne yaptığının farkında olmayan bir hayal kahramanı gibi kendini olayların akışına bırakmıştı. Bazen pencereden

giren öğlen güneşine yüzünü verip saatlerce hiçbir şey düşünmeden uyukluyor, bazen defterine aklına gelen birkaç mısrayı not ediyor (bu defter ne zaman çıkmıştı çekmecesinden), bazen de eski bir filmin içinde kaybolup gidiyordu. Gözleri ekrandaki imgeleri tarıyor, anlaşılır bir hale getirip beynine iletiyordu, ama beyninde dört motordan ancak biri çalıştığı için, gelen bilgi büyük bir alçakgönüllükle karşılanıyor, ilgili birimlere fısıltıyla iletiliyordu. Böylelikle, *uyuyan bir adamın* zihni kendine göre bir gündelik yaşamı sürdürüyordu. Sessizce. Onu uyandırmaktan korkar gibi.

Bu uyku ne zaman, neleri olgunlaştırdı bilemiyoruz. Bildiğimiz gördüklerimizle sınırlı. Ve şimdi, öykünün sonunda gördüklerimizden anlıyoruz ki, saat sabahın yedisi. Raci'nin horultuları tüm evi zangırdatıyor. Ali ise giyiniyor. Üstelik keyifli de görünüyor. Hafif bir ıslık bile tutturmuş. Öyküsünün gerisini bilmeyenler için normal bir görüntü. Ama biz Ali'nin delimsirek bir neşe içinde olduğunu düşünüyoruz. Bu keyifli görüntünün hayra alamet olmadığını hissediyoruz. *Tümüyle değişmiş bir adamın* delimsirek neşesi...

Ne o, şimdi de küçük bir valiz hazırlıyor. Ama son anda bundan vazgeçiyor. En son yerleştirmiş olduğu kahverengi defteri büyük paltosunun ceplerinden birine koyuyor ve dış kapıya doğru yöneliyor. Filmlerde olmasına alıştığımızın aksine son kez dönüp bakmıyor. Kapıyı sessizce kapatıp çıkıyor. Her şeyini bırakıyor... Ama yüklü bir gemi gibi ağır... Bir yanına yatmış durumda, yavaş yavaş yol alıyor. Koşarak gitmesine rağmen ağır ağır yol alıyor. Ev ve onlar bir hayli geride kalmasına rağmen oradan bir türlü uzaklaşamıyor. Bıraktığı şey arkasından geliyormuş gibi hissediyor. Terk edilen bir yaşam, insanı Cehennem'e dek izleyecek bir gölgeye dönüşür sanıyor. Oysa terk edilen yaşamlar boş deniz kabukları gibidir,

içine yerleşecek biri mutlaka çıkar. En zoru, bırakıp gitmek değil, bu yalın gerçeği kabullenebilmektir.

En sonunda gözden kayboldu. Nereye mi gitti? Eğer bir kameramız olsaydı ve Ali'yi izleyebilseydik, son kaydedeceğimiz görüntü şu olacaktı: Soluk soluğa bir zili çalıyor. Kapıyı "eski haline" benzeyen bir adam açıyor. Ali'nin adamı itip içeri dalarken şu sözleri fısıldadığını duyuyoruz: *Sakla beni!*

YASADIŞI ÖYKÜLER

Oktay Bey ellilerinde, kısa saçları kırlaşmış, en azından on-on beş yıl önce satın alınmış koyu renk takım elbiseler giyen, zayıf, limon kolonyası kokan, kalın mercekli gözlüklerinin ardında küçücük gözleriyle son derece sıradan bir adamdı. Geçtiğimiz cumartesi günü Kadıköy'de, daha önce hiç gitmediğim bir kıraathanede buluştuğumuzda, Oktay Bey'in kendi hikâyesini yazdırtacak bir adam olduğu hiç aklıma gelmemişti.

Cunta zamanında kurulmuş olan *Basın ve Yayın İzleme ve Değerlendirme Dairesi*'nde şef olarak çalıştığını söylediğinde ürktüğümü anlamış olmalı ki, "Korkmayın, resmî bir vazife sebebiyle karşınızda değilim; üstelik de şu anda izindeyim ve büyük bir ihtimalle de iznim bittiğinde emekliye ayrılacağım..." demişti. İlk şaşırtıcı hamlesini yapıp karşısındakini gafil avlayan insanlara özgü bir bilmişlikle, bir alayla susarak sigarasını yaktı ve derin soluklar çekti. İşte insan bu anlarda ya teslim olur ya da bir biçimde karşısındakiyle başa çıkmanın yolunu bulur. Rahat görünmeye, böyle şeylere alışık bir adam olduğum izlenimini vermeye çalışarak gülümsüyordum. Yine de diken üzerindeydim. Yayımladığım öykülerle ilgili olarak birçok okurla buluşmuşluğum vardı, ama böylesi bir olay ilk kez başıma geliyordu.

"Bakın dostum, önce kendimden söz etmeliyim. Ne tahsil hayatım boyunca ne de teşkilata ilk girdiğim zamanlarda bu kadar çok okuyan bir adamdım. Vazifem, piyasaya çıkan tüm dergileri, yani süreli yayınları takip edip içinde devletin ve milletin güvenliğini tehdit edecek unsurlar olup olmadığını tespit etmek ve haklarında düzenli raporlar yazmaktı. Yirmi yıl boyunca piyasaya ne çıktıysa takip ettim. Aslında bir süre sonra hepsini satır satır okumama da gerek olmadığını keşfettim. Yayınların üzerinde ister kültür dergisi yazsın, ister mesleki bir kuruluşun bülteni olduğu yazsın önemli değil, ben onların içinde suç olabilecek bir yazı ya da ifade olup olmadığını daha kapağına bakar bakmaz anlamaya başladım. Zaten siyasi dertleri olan grupların çıkardığı dergilerin kendilerini gizlemek gibi bir kaygıları hiç yoktur. Onları tahlil etmek son derece kolaydır. Bu yüzden, benim alakam daha nötr gözüken dergilerin içinde yer alan yazılara ve yazarlara kaydı zamanla. Örgütlerin çıkardıkları yayınlar büyük bir çoğunlukla örgüt içersinde okunduğu için, oradaki bilgilere ulaşan insanları da zaten devletin ve teşkilatın başka birimleri sıkı takibe aldıkları için, benim yaptığım işin fazla bir ehemmiyeti olmuyordu. Oysa daha geniş ve henüz devlete karşı suç işlememiş olan kitleye ulaşan yazılar her an olayları yanlış bir istikamete sürükleyebilirdi. Ben de bu tip yazıların ve yazarların takipçiliğini yapan bir birim kurdum. Halen de bu yolda devam ediyoruz."

Bu noktada biraz durakladı ve gülümseyerek şöyle devam etti:

"Her mesleğin, her işin bir yan etkisi olur, bilirsiniz. Benimki gibi bir işin yan etkisi de okuma hastalığı oldu. Yaşlı annesinden başka kimsesi olmayan yalnız bir adam için okuma hastalığı aslında biçilmiş kaftan. Her neyse, tüm yayınları o kadar yakından takip ettiğim için bir süre

sonra onların, yani yazanların, okuyanların dünyası benim dünyam olmaya başladı. Önce vazife icabı gittiğime kendimi ikna ederek sonraları ise basbayağı meraktan, bu yazarların söyleşilerine, panellerine, imza günlerine dadandım. Ve yeni çıkan dergileri, kitapları teşkilat dışında da izlemeye, okumaya başladım. Özellikle bir grup heveskâr gencin bir araya gelip üç beş sayı çıkardıkları dergilerden oluşmuş bir koleksiyon oluşturdum. Yılmadan devam edenlerin yanında karabatak gibi bir görünüp sonra yıllarca görünmeyen, sonra tekrar bambaşka bir dergide ortaya çıkan genç yazar adaylarının serüvenini izledim uzaktan. Sizin hikâyelerinizi de bu şekilde takip ediyordum. Birçoğu hoşuma da gidiyordu gerçekten."

Teşekkür etmeye çalıştım. Durumun tuhaflığı konuşmama engel oluyordu. Ama Oktay Bey'in dünyası, anlattıkları gerçekten de ilgimi çekmeyi başarmıştı. Anlattıklarının ucu bana dokunmayacak olsa...

"Neyse lafı uzatmayayım, geçen yıl validenin vefatından sonra bir boşluğa düşmüş gibi oldum. Hayatın manası bir anda değişmişti benim için. İnsan elindekinin değerini ancak kaybettikten sonra anlıyor... Garip şeyler yaşadım. Şu Camus'nün *Yabancı*'sında olduğu gibi. Siz daha gençsiniz, herhalde büyükleriniz henüz hayattadır?"

Birdenbire sohbetin böyle özel bir noktaya gelmesi canımı sıktı. Hemen lafı değiştirmek için çay falan söylemeye çabaladım. Gerçi bir polis karşısında özel hayat ne kadar özel kalabilir ki... Şimdiden kendimi suçlu gibi hissediyordum. Aklıma suçluluk psikolojisini sömüren bir sürü hikâye kurgusu üşüşüyordu. Zaten sorunlardan kurtulmanın en kolay yolunun kurgular yapmak olduğunu çoktandır biliyor ve bilerek uyguluyordum. Ama Oktay Bey devam ediyordu:

"Her neyse, Allah uzun ömürler versin... Hayata daha karamsar bakmaya başladım. Üstelik yaptığım işe de

inancımı tümüyle yitirmiştim. Bakın siz bizleri elbette sevmezsiniz, ama bilmediğiniz ve size anlatamayacağım birçok oyun dönüyor. Hiçbir şey göründüğü gibi değil. Hiçbir şey..."

Dalıp giderken elinde unuttuğu çay bardağı bir an kurtulacak gibi olduysa da zayıf parmakları son anda kavrayıverdi. Bu parmakların benim öykülerimin sayfalarını çevirdiğini düşünmek garipti. Yazılıp basılmış bir öykü bir noktadan sonra başkalarının oluyor. Başkalarının eline geçiyor. Ne tuhaf, zaten bunun için yazıyorsunuz. Belki de mükemmel bir tek okur için yazıyorsunuz ve adresi bilmediğiniz için herkese göndermeye çalışıyorsunuz, "o" bulur umuduyla...

"Neyse, yine de yaptığımız işin bir işe yaramadığını hissediyordum. Eğer metotlarımız doğru olsaydı memleket bugün bu halde olur muydu? Belki metotlarımız eski zamanlar için doğruydu, yani yetmişlerde, altmışlarda falan diyorum... Ama biliyorsunuz, sonra her şey değişti. Eski zamanların siyah beyaz netliği giderek renkli ve anlaşılmaz bir başka şeye dönüştü. Ya da bana öyle geliyordu. Belki size de öyle geliyordu. Şu sizin *Perili Köşk* adıyla iki sayı çıkarıp sonra batırdığınız derginin ilk sayısının giriş yazısında söz ettikleriniz hafızamın bir köşesinde kalmıştır hep."

Perili Köşk adını duyar duymaz gerginleştim. Bir sürü tatsız olay ilk yaşandıkları günün canlılığı ile karşıma dikildiler. Hem de Serap'ın yıllarca silmeye çalıştığım görüntüsüyle birlikte. Hemen müdahale etme gereği duydum:

"O dergiyi çıkaran grup benim şu anda içinde bulunduğum grup değil. Ben o dergiye sadece iki öykü vermiştim, o kadar. Önsözünü ya da her neyse, o ilk yazıyı yazanı tanımıyorum bile..." Nasıl tanımıyorum, bal gibi tanıyorum. Bu laflar daha ağzımdan çıkarken komik du-

ruma düştüğümü anlamıştım. Neyse ki Oktay Bey ucuz bir hafiyelik peşinde değildi:

"Bu önemli değil. Önemli olan eskilerle aranızdaki fark. Yalnız sizin hikâyelerinizden söz etmiyorum. Hem ben eleştirmen de değilim. Sadece benim dikkatimi çeken o iki sayı çıkmış olan dergideki bütün hikâyelerde var olan gizli siyasi yöndü. Bu, öylesine örtülü bir biçimde yapılmıştı ki, ilk okuduğumda şaşırıp kaldım. Muhalif yazarların üslubuna son derece hâkim olan benim gibi biri için heyecan vericiydi bu dergi. Neyse uzatmayayım, kısa bir süre sonra o dergi kapandı, validenin vefatından sonra zaten hiçbir şey düşünecek durumda değildim, uzun süre bu konulardan uzak kaldım. Yaptığım tek şey akşamları televizyon seyretmekti. İşte de ruh gibi dolanıp duruyordum. Raporları otomatik olarak yazıyordum. Sonra sonra, bundan birkaç ay önce bir şeyin farkına vardım. Garip olaylar zinciri diyebileceğim bir şeydi bu. Mesela hiçbir neden yokken bir lise öğrencisi evinde boğazı kesilmiş olarak bulunuyor, ünlü birinin cesedi mezarından kaçırılıyor, garip yerlerde ilkel yöntemlerle imal edilmiş birtakım bombalar patlıyor, insanlar kaçırılıyor... Bunların arkasında teşkilattakilerin bile varlığını bilmedikleri bir örgüt olduğunu düşünmeye başlamıştım. Biz iş icabı komplo teorilerini çok severiz. İnsanın zihnini açar, gerçeklere başka bir gözle bakmaya yarar. Mutlaka böyle tuhaf bir örgüt vardı bana göre. Henüz teşkilatta kimseye fikirlerimden söz etmemiştim. Önce elle tutulur bir şeyler bulmalıydım. Eğer böyle bir örgüt varsa, ki bana göre vardı, acemi, ya da daha iyisi, amatör militanlardan oluşuyordu, bu bir. Örgütün bildiğimiz örgütlerle bir ilişkisi bulunmuyordu, bu iki. Sonra bu örgütün bir yayını olmalıydı, bu da üç. Yayınsız örgüt hiç görmedim çünkü. Ama eğer bildiğimiz örgütlerden biri değilse, mevzubahis olan, yayınları da bildiklerimize

benzememeliydi, ki bu da dört oldu."

Neden onaylar gibi başımı sallıyordum ki? Ne örgütü? Hangi amatör militanlar? Bunlardan bana ne? Sıkılmakla, gerilmek arası bir durumda, çay üzerine çay, sigara üzerine sigara içiyordum. Zaten yeşil çuhalarla kaplı kahve masalarından, kim bilir hangi kavga sırasında öldürücü bir alete dönüşmüş olan eğri metal küllüklerden, yan gözle hep başkalarını kollayan kahve adamlarından da hoşlanmam. Orada oturmaya devam etmemin nedeni, sanırım hikâyenin gerisini, bir başka deyişle benimle ilgili olan kısmını öğrenme arzusuydu.

"Bu örgütün bir başlangıç olduğunu hissediyordum. Narodnikler gibi. Daha sonra son derece farklı bir yapıyla karşımıza mutlaka çıkacaklardı. Ve biz geri kalmıştık. Hâlâ ancak yazılı bir şekilde "biz örgütüz" diye bildirenleri önemsiyorduk. Zamanın değiştiğini, modern zamanların bittiğini idrak edememiştik. İşte fikirler zincirinin burasında *Perili Köşk* zihnimde havai fişekler gibi patlamaya başladı. Ne diyordu oradaki yazar, yeni bir ortam, mesajın kendisinden oluşan bir ortam olacak bu hikâyeler, bilinen kalıpların dışında... Sonra da bu tür hikâyeleri sokak kavgasına benzetiyordu. Tuzaklarla, oyunlarla dolu, belden aşağı vurmak serbest yani. Edebî akımlardan, kaygılardan uzak, özgürce tekâmül eden metinler. Amacının, kendi üzerine katlanıp kendine dönüşmekten başka bir şey olmadığı hikâyeler. Aynen modernlik sonrası hayat gibi... Buna benzer şeyler söylüyordu."

Aklıma geceler boyu yaptığımız tartışmalar geliyordu. Serap'ın keçi inadı, Mehmet'in umursamaz yazar kaprisleri, benim küskün üslubum. En basit tartışmaların yıkıcı kavgalara dönüşmesi, bir sonraki görüşmede hiçbir şey olmamış gibi baştan başlanması, ama sonra ani bir saldırı ve şah mat! Ne kolaydı her şey... Ve ne kadar gençtik! Şimdi bunların hesabını mı vermeye çağrılmıştım!

"İşte o zaman bu dergideki yazarların izini sürmeye başladım. Birçoğunu bulamadım. Ama siz ortalık yerde, tam gözümün önünde duruyordunuz. Hemen hikâyelerinizi tetkik etmeye başladım. Ve yanılmadığımı anladım. İkinci bir okumayla sizin hikâye kisvesi altında bir yerlere, birilerine birtakım mesajlar gönderdiğinizden emin oldum."

Cebinden dörde katlanmış bir kâğıdı çıkarışını izlerken tam anlamıyla aptallaşmıştım. Kendimi yazdığım hikâyelerden birinin içinde gibi hissediyordum. Bu kadar saçma bir şey hayatımda duymamıştım. Ama yine de ne tür mesajlar gönderdiğimi merak ediyordum.

"Müsaade ederseniz birkaç misal vereyim. Mesela "Gece ve Yazının Bilgeliğine Dair" adlı hikâyenizde muhtemel militanlarınıza bir hücre nasıl kurulur, nasıl çalışır onu anlatıyorsunuz; "Hasta Bir Konak"ta bir militan grubunun nasıl bir yayın çıkarmaları gerektiğini, okurlarından nasıl militan devşireceklerini; "54 Numara'nın Esrarı"nda bir ev ya da bir mekân nasıl gözetlenir, içeri girilmeden içeride olup bitenler nasıl çözümlenebilir bunun tekniklerini anlatıyorsunuz; "Gölge Devlet ve Korku Filmleri"nde adam kaçırma ve onu baskı ile eyleme itme taktiklerinin yanı sıra, yine medyanın gizli kullanım yöntemlerinden söz ediyorsunuz; "Düzeltilen Yüzlerin Esrarı"nda estetik ameliyatla kimlik değiştirmenin nasıl olması gerektiğini, sonra da cerrahı öldürmenin problem yaratmayacağını; "Şehrin Asi Serüvencisi"nde bir başka yere gidip başka bir kimlikle nasıl yaşanabileceğini; "Robotlar Robotlar Robotlar Sözümü Kesiyorlar"da militanın bedensel eğitiminin önemi ve zihin yıkaması ile beden eğitimi arasındaki ilişkinin nasıl kurulması gerektiğini; "Yazarını Seveceksin"de örgüt liderine ne tür bir bağlılık gerektiğini; ve en ilginç de "Ölüm Üçlemesi"nde sentetik uyarıcıların örgüt faaliyetlerindeki tesirlerini aktarıyorsunuz.

Bu liste böyle uzayıp gidiyor. Çünkü bir kez amacınızı anladıktan sonra her satırda aradığımı bulmaya başladım... Bir-ikisi dışında, ama önemli değil. O kadarcık özgürlüğünüz olsun. Belki bu da yazmanın sizde yarattığı bir yan etki."

Anlattıklarının üzerimdeki etkisini ölçmek için bir süre sustu. Benim durumum ise vahimdi. Benden ne bekliyordu? Bir itiraf mı? Bu bir soruşturmaysa ki saçma olması soruşturmanın gerçekliğini değiştirmiyordu neden bu kıraathanedeydik? Bu suçlamaları reddetmemi bekliyorsa, niye bana anlatıyordu? Sonra daha mantıklı senaryolar üretmeye başladım: Belki de adam bir deliydi. Kendini gizli bir teşkilatın üyesi sanan ve kafayı benim zavallı hikâyelere takan bir deli...

"Aklınızdan neler geçtiğini bilmiyorum, ama ben hikâyeme devam edeyim. Bu bağlantılar üzerine epeyce kafa yordum. Teşkilatta, çalışanlarımdan birine hikâyelerinizi verdim ve bu metinlerin içindeki şifreleri çözmesini istediğimi söyledim. Özellikle "Ölüm Üçlemesi"nde bir uyuşturucunun nasıl üretilebileceğinin formüllerinin olabileceğine değindim. İşte o günün akşamı, yani geçtiğimiz salı günü amirlerim beni çağırdı ve neyin peşinde olduğumu sordular. Ben de tüm topladığım delillere dayanarak örgütten, sizin yazılarınızdan, modernlikten, sonrasından falan söz etmeye koyuldum. Hattı zatında neticeyi tahmin etmeliydim..."

Kendimi tutamayıp sordum:

"Ne dediler?"

"Hiç! Hiçbir şey demediler. Şaşırmadılar bile. Bir süre dinlenmem gerektiğini, validenin vefatından beri biraz yıprandığımı falan söylediler... Delirdiğimi düşündüler. Teşkilattakilerin son derece sağlıklı olmaları gerekir. Bu, bir güvenlik meselesi. Birçok sır, gizli bilgi zihinlerimizin içinde... Belleklerimizde! Sizin "Yazarın Belle-

ği"nden biraz farklıdır bizim belleklerimiz."

Aklı sıra öykülerime atıflarda bulunarak, beni ne kadar iyi tanıdığını ima ediyordu. Birazdan kötü bir şey yapacakmış gibi sırıtışından hoşlanmadım. Tedirgin olmaya başlamıştım:

"Peki neden benimle görüşmek istediniz?"

"Kiminle görüşseydim... Bana gerçeği anlatabilecek olan bir tek sizsiniz. Yani bu hikâyeleri siz yazdığınıza göre..."

"Peki ya size anlattıklarınızın gerçek olmadığını, her şeyi yanlış yorumladığınızı söylersem..."

"Olabilir. Bunu bekliyordum aslında.. Elimde yazdığınız hikâyeler dışında bir delil olmadığını bildiğiniz için itiraf etmeyeceğinizi tahmin ediyordum."

Korkmaya başlamıştım:

"Niyetiniz nedir?"

Öne doğru eğildi:

"Sizi durdurmak! Size anlattıklarımı kelimesi kelimesine yayımlarsanız içim rahat eder. Bir hikâye yazın. Tüm bu anlattıklarımı anlatan bir hikâye. Hatta işinizi kolaylaştırayım, bu buluşmamızı, size anlattıklarımı kelimesi kelimesine yazın. İşte size almış olduğum notları da vereyim. Hangi hikâyenizde, ne haltlar çevirdiğinizin listesi... Çünkü bir kez hikâyeleriniz bu şekilde yorumlandıktan sonra, kimse o hikâyelerin gerçekte başka mesajlar taşıdıklarına ihtimal vermeyecektir. Anladınız mı?"

"Kimse böyle bir hikâyeyi ciddiye almaz ki... Yani sizin amirleriniz dışında. Ayrıca, onlar size kızmazlar mı?"

"İznim bitince beni emekliye ayıracaklar. Üstelik hikâyelere kimse inanmaz, bu sizin bir başka hikâyenizde de vardı, yadırganmaz. Ayrıca eğer yanılıyorsam, sizin için hiçbir zararı olmayacak. Bir hikâye eksik ya da fazla, ne fark eder. Üstelik okurlarınız bu hikâyelerinizi merak

edip geri dönüp bir de o gözle okurlar."

"Ama, öyküler bir kez böyle yorumlanınca, yani yanlış yorumlanınca onların hiçbir değeri kalmayacak ki... Yani herkes aldatıldığını zannedecek. Öteki öykülerimin bir ağırlığı kalmayacak."

"O sizin okurlarınızla aranızdaki bir mesele. Ayrıca benim derdim sıradan okurla değil. Bu mesajları gönderdiğiniz militanlarla. Böyle bir hikâye, teşkilatın, onların ve hikâyelerinizdeki mesajların farkında olduğu mesajını taşıyacaktır. Bir çeşit itiraf ve geri çekilme. Eğer böyle bir şey yoksa, yani masumsanız, okurlarınız bunun edebî bir oyun olduğunu düşüneceklerdir. Dediğim gibi, bu sizin okurlarınızla aranızdaki bir mesele. Okurlarınıza güvenmiyor musunuz yani?"

"Hayır ama, insanın yazdıklarını böyle kullanması... Yani harcaması..." gibilerinden bir şeyler geveledikten sonra Oktay Bey gülümseyerek ayağa kalktı ve imza gününde ilk gelen okurunuz ben olacağım diyerek gitti.

* * *

Oktay Bey'den ayrılır ayrılmaz hukukçu bir arkadaşımı arayıp teşkilatta böyle bir birim olup olmadığını soruşturdum. Sonra bürosuna uğrayıp başımdan geçeni anlattım. Ciddiye almadı ve benim yeni bir öykü için malzeme topladığımı sandı. Böyle bir birim yoktu tabii ki. Ya da gizli bir birim varsa bile biz onun varlığını bilemezdik.

Akşam sıkıntıdan evde oturamadım. Mehmet'e uğradım. Ona da başımdan geçenleri anlatıp rahatlamayı planlıyordum. Ama Mehmet'teki durgunluk benim konuya hemen girmeme engel oldu. Evde tuhaf bir hava vardı. Sanki Mehmet ona uğramış olmamdan dolayı biraz rahatsız olmuş gibiydi. Kahve yapmak üzere mutfağa gitmişti, ama telefonla konuştuğunu duyuyordum. Belki de

canı bir şeye sıkkındı ve üzerine gelmiştim. Evin içinde huzursuzca dolanırken masanın üzerinde bırakmış olduğu *Foucault Sarkacı*'nı karıştırmaya başladım. Ve kitap ayracının durduğu sayfada altı çizili bir bölüm buldum:

> Haklıydınız. Ne olursa olsun, bir veri ancak başka bir veriyle bağlantılıysa önem kazanır. Bağıntı, görüngüyü değiştirir. Dünyadaki her görünüşün, her sesin, yazılan ya da söylenen her sözün, görünürdeki anlamından öte, bize bir Giz'den söz ettiğini düşünmeye götürür insanı bu. Kural basittir: kuşkulanmak, durmadan kuşkulanmak. Bir "Giriş yasaktır" levhasının ardındaki anlamı bile okuyabilir insan.

Altı çizilmiş satırları okurken suçluluk duyarım. Malum nedenlerden ötürü. Bir başkasının dünyasına izinsiz girmek gibi bir şey. Oysa "Giriş yasaktır"... Belli belirsiz düşünceler içinde yüzerken, birdenbire, Mehmet'in odaya kahvelerle girmesi, gözlerini yalan söyleyen insanlar gibi kırpıştırması, geçmişte uzun uzun değişik okuma biçimleri ve yanlış okumalar, aşırı yorumlamalar üzerine yaptığımız sohbetler, Mehmet'in tuhaflıklara meraklı eniştesi, hepsi bir araya gelip bilmecenin çözümünü ortaya çıkardı. Her şey o kadar açıktı ki! Şu ana kadar uyanmamış olduğuma şaşıyordum. Evet hepsi bir şakaydı. Mehmet'in tezgâhladığı bir numara. Üstelik böyle bir devlet görevlisinin var olamayacağı o kadar belliydi ki... Tam benim tarzımda bir senaryoydu bu: "Devlet ve Korku Filmleri"ndeki acayip teşkilata benzer bir şey...

O anda, anlamış olduğumu sezdirmemeye, şakaya uygun bir karşılık hazırlamaya karar verdim. En güzeli, gerçekten de bu öyküyü yazmak ve Mehmet'in şakasını yutmadığımı hikâyenin sonunda açıklamak olacaktı.

* * *

Evet, sevgili Mehmet, gördüğün gibi yaptığın numarayı yutmadım, daha ilk gece, yüzüne bakar bakmaz anladım. Üstelik suç aletini, oracıkta, gözümün önünde altı çizili bir halde bırakmış olman gerçekten acemice. Hele ben sana uğradığımda paniğe kapılıp gizlice suç ortağını, enişteni arayıp durumu anlatman falan... Çok kötü bir plan. Polisiye öykülere meraklı biri için gerçekten de büyük bir başarısızlık! En kısa zamanda ben de senin yazdıklarına dönüp bir "yeniden okuma" yapmayı planlıyorum. Sevgiyle kucaklarım...

Kapağında *Bu Kitabı Çalın* yazan bir kitap gerçekten çalınırsa... Kayıp Eşyalar Bürosu'nda bulunan bir çantanın içinden Oğuz Atay'ın öyküleri çıkarsa... Yasak bir aşka balıklama dalan adam hayatını baştan kurmak için bir Hindistan Yolculuğu'na hazırlanırsa... Beyaz yakalı genç bir kadın Hızlı Düşünme Sanatı semineri veren guruyla hızlı bir aşk yaşarsa... Kimsenin kimseden haberdar olmadığı dev bir apartmanda, içinde kimin yaşadığının sosyal bir sorun haline geldiği 54 Numara'nın Esrarı'nı çözmek için bilimsel yöntemler kullanılırsa... Temizlik takıntısı olan bir adam evinde porno film çekilmiş olduğunu fark ederse, yani bu kez Kötü Yola Düşen Ev olursa... Bir kurmaca karakter kendinin bilincine varıp da Yazarın Belleği'nde dolaşmaya başlarsa... Hasta Bir Konak'ın kiracısı kendini Edip Cansever'in mısralarının içinde bulursa... Birkaç Dolar İçin rüya deneylerine katılanlar uykularını yitirirse... Fantastik hikâyeler yazarak geçirdiği onca yıldan sonra artık uzun soluklu, gerçekçi bir şeyler yazmak isteyen bir yazar yazdığı hikâyenin tutsağı olmuş bir adamın öyküsünü düşlerse... Kendi halinde bir adam kapıyı açtığında Sakla Beni diyerek içeri giren eski bir arkadaşının yaşamının gözeneklerine sızmasına engel olamazsa... Tüm bu yazılanları emekli bir istihbaratçı yapısökümüne uğratıp Yasadışı Öyküler olarak niteleyerek yazarına hesap sorarsa...

Bu Kitabı Çalın, Murat Gülsoy'un akıcı üslubu ve şaşırtıcı kurgularıyla örülü, sürprizli bir kitap.

ISBN: 978-975-07-2214-1

can

17 TL
KDV DAHİL